

Ayaa-rə ayerepo-ɔ asuŋ

Anəŋ ne Yeesuu a ayaa-rə ayerepo-ɔ a yə təŋ kəmaa ya təwe aseŋ timaa-o

¹ Brese Tiyufilus, mo a kyə kyoree waa mo wore gyenjkrees nə mo a kyoree fo-ɔ-rə kētə nə Yeesuu a waa, na aseŋ nə ɔɔ kaapo-ɔ, lę̄ haree sanj nə ɔɔ lee mò asuŋ kaase bo fo ɳke nsi nə Wuribware a taa mò yaa soso-ɔ.

Yeesuu a kyinji lee lowi-ro-o kamεε-rə a kētə nə ɔɔ waa-ɔ

²⁻³ Sanj nə Yeesuu a wu-o bo fo sanj nə Wuribware a taa mò yaa soso-ɔ gye ɳke aduna. Sanj amo, ɔɔ ba Wuribware a kufwiliŋ timaa-o eļen née bo kaapo mò aseše kudu anyo nə oo lee, nə ɔɔ tēe bamo ε mò ayaa-rə ayerepo-ɔ kētə nə ɔɔ kpa feyε bo waa-ɔ. Nə oo lee mò eyee bo kaapo bamo, nə ɔɔ bee ɳaa, nə ɔɔ bee lee mò eyee bo kaapo bamo iluwi bwēetə na ɬkpa bwēetə sə, na bo ɳu feyε kasentin née mò a wu-o, oo kyinji lee lowi-ro. Nə baa ɳu mò, nə bamo aa mò a təwe Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ. ⁴ Sanj amo-rə nə mò aa bamo a bee ba gyi ateese sanj ko-ɔ, nə ɔɔ təwe gywii bamo feyε, “Mone ma kaŋ lee Yerosaləm mfən nə mone bo-ɔ. Amaa mon' gywii Wuribware a kufwiliŋ timaa nə n sə Wuribware a təwe bo beya feyε o sa mone-ɔ. ⁵ Nkyu nə Yohanee Osuubəpo-ɔ a bo bo aseše asuu. Amaa ɳke mfene mə-rə Wuribware e

sa a mò kufwiijé timaa-o ywéé mònè sè, na o ba kufwiijé timaa amo bo gyee mònè.”

Aneŋ ne Yeesuu yiι soso-ɔ

⁶ Saŋ kɔ, bamɔ aa Yeesuu a bëe gyanjé-ɔ, nè baa bise mò feyε, “Ané nyanye, amo saŋ moŋ tɛe fo feyε fo kɔɔrè kuwure lèe Roma awuye ase kinjaa sa ané Isireelii awuye aaa?” ⁷ Ne Yeesuu a bënjaa bamɔ feyε, “Ketɔ këmaa elein bo n sè kësaree-rɔ nee. Amose-ɔ, a moŋ gyé mònè aseŋ feyε mòn' pini nyanye kɔ a ketɔ ne kɛ e waa-ɔ. ⁸ Amaa ketɔ ne mòn' pini-o e gyé feyε Wuribware a kufwiijé timaa-o ya lwee mònè-rɔ, o sa mònè këyaaleŋ na wɔrè, na mòn' narè tɔwè atɔ pɛee nè mònè a ḥu feyε mo a waa, na aseŋ nè mònè a nu feyε mo a tɔwè saŋ nè m bo mònè ase-ɔ, Yerosalém manj-nɔ mfée na ané Yudeya sweere sè na Samariya sweere sè na ḥkee kaye-rɔ pɛee mo.”

⁹ Yeesuu a dëŋ tɔwè ané lówe-ɔ, nè o lèe o yii Wuribware sè, na mò ayaa-rɔ ayerepo-ɔ yere ba deere, nè kowore kɔ a bo mwiire mò sè, nè bo moŋ lèe bo kee mò. ¹⁰ Bamɔ a saŋ bo yere ba deere soso-ɔ, na Yeesuu mɔ e yɔ, nè puri amo-rɔ anyare anyɔ kɔ mɔ nè bo buŋ atɔ fufuri-o a lèe bamɔ sè. ¹¹ Ne baa tɔwè gywii ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feyε, “Galileya sweere sè awuye, ntetɔ nèe nè mònè yere mònè e deere awore-rɔ? Yeesuu mɔ nè o lèe mònè ase o yii Wuribware ase-ɔ e bëe kinjji a o ba feyε ané mɔ nè mònè a ḥu mò na o yɔ Wuribware sè-ɔ mɔ dæe.”

ɔkɔ nè oo teere Yudas ayaa-rɔ-ɔ

¹² Ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a narè mayere këbegya lèe Mfɔ-Ayii këbeé-ɔ sè kinjji yɔ Yerosalém manj-nɔ.

¹³ Bamɔ́ pεεε, Peetroo, na Yohanee, na Yakubu, na Andruu, na Filipo, na Tomas, na Bar-Tolomiyu, na Matiyo, na Alafiyus mò gyi Yakubu, na Siməñ Selət, na Yakubu mò gyi Yudas, a fɔ́ maŋ-ɔ-rɔ, nè baa ya lwee bamɔ́ abaŋsoroo-ɔ-rɔ. ¹⁴ Kekyan mɔ́-rɔ mfεŋ nè bamɔ́ aa akyee nè bɔ́ dεe bɔ́ gya Yeesuu si-o na Yeesuu mò nyi Mariya na mò tire-ana e gyanjŋe saŋ kemaa ba kɔ́re kεbwarekɔ́re.

¹⁵ Bo fo njyɔ́ kɔ́-ɔ, nè bamɔ́ nè baa kɔ́re Yeesuu gyi-o a bɔ́ gyanjŋe. Ba waa aseſe kεlafa na adunyɔ́. Nè Peetroo a kɔ́so yere, nè oo tɔ́wε gywii bamɔ́ feyε, ¹⁶ “Mo kosobεε-ana, mone a nyinji si feyε Yudas Kariyotinyi-o ya kaapo anεn nè baa kra Yeesuu-o. Kεtɔ́ nè oo waa-ɔ, Wuribware a kufwiijε timaa-o a kyɔ́ kaapo anεn ɔdεdaapɔ́ Deefid anεn nè kε e ba a kε bɔ́ waa-ɔ. ¹⁷ Yudas dεe o tii anε se nee, nè anε nyanyε a lee mò feyε anε aa mò kii mò ayaa-rɔ ayerepo-ɔ.”

¹⁸ (Fɔ́ nè fo e kare wɔ́re mɔ́-ɔ, nyinji si feyε Yudas a ba atanne nè oo gyi Yeesuu kidiburo-o nya-ɔ bɔ́ sɔ́o sweere sa mò eyee. Sweere amo se dεe nè oo lee da, nè mò amerotɔ́ pεεε a lee. ¹⁹ Nè Yεrosalem awuye a nu aseŋ amo-ɔ, nè baa sa sweere amo mfεŋ kεnyarε bamɔ́ ayε-rɔ feyε Akεledama, kaase e kaapo feyε Mbogya sweere.)

²⁰ To, nè Peetroo a kya se tɔ́wε feyε, “A bɔ́ Deefid ilin wɔ́re-ɔ-rɔ feyε,

‘Mon’ sa a mò ayε kii kεtaakpaŋ, na sεſe ma kyεna mfεŋ.’*

Nè a bεe a bɔ́-rɔ feyε,

* **1:20** Kiliŋ 69.25.

'Mɔn' sa a ɔko yere mò ayaa-rɔ,
na sese-ɔ tii ane se waa ane nyanjpe kusuŋ.*'

21-22 Amose-ɔ, mon' sa a ane lee ɔko na ɔ bo tii ane se, na mò gbaa tawé anen ne Yeesuu a kyiñji lee lowi-ro-o asen. Sese amo waa ɔko ne oo gya ane aa ane nyanjpe Yeesuu si saj ne ɔ naa ɔ tawé abwaresen kaye-rɔ, lee haree saj ne Yohanee Osuubəpo-ɔ a bo asese asuu-o bo fo kake ne Yeesuu yii Wuribware se-ɔ."

23 Peetroo a sa seŋsa lōwē-ɔ, ne baa lee abee anyo. Bamo e gye Yosef ne ba tee mò ε Bar-Sabas (ne bo bee ba tee mò ε Yusutus-o), na ɔko ne ba tee mò ε Matiyas-ɔ.

24-25 Ne baa kore kebwarekore feye, "Ané nyanjpe, fo e gye ne fo nyi sese kemaa mfere-re-rɔ na kakpono-rɔ. Amose-ɔ fo e gye ne fo e kaapo ane abee anyo ma-rɔ mò ne fo a lee feye o kii fo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔko na o teere Yudas ayaa-rɔ ne mbeyəmo mò borokəəne na eboye a yaa mò mfen ne ɔ nya mò kakəka-ɔ."

26 Ne baa lee nyii na bo lee abee anyo amo ɔko. Mò ne baa lee-o e gye Matiyas. Ne oo tii ayaa-rɔ ayerepo kudu kakɔ-ɔ se.

2

Anen ne Wuribware a kufwiijə timaa-o a ba-ɔ

1 Saŋ ko, ne kasu kanɔ kake ne ba tee ε Pentikos-ot a fo-ɔ, ne bamø ne baa kɔrɛ Yeesuu gyi-o a gyanjpe toŋ kɔŋkɔ. **2** Mfen ne baa nu elawo ko a lee soso na i su feye afwii dabe-ɔ, ne e ya borɔ ləŋ

* **1:20** Kiliŋ 109.8.

ne baa gyanjə bo te mə̄-rə-ɔ-rə. ³ Nə baa እu atə kə feyε də̄ekpa-ɔ a lə̄ soso, nə oo ke-ro waa agyabren bweetə bo ywə̄e əkəmaa nə o te kékyaŋ amo- rə-ɔ kuñu si. ⁴ Nə Wuribware a kufwiinje timaa-o a ywə̄e əkəmaa se. Nə əo sa nə baa lə̄ ba sa esenja barbañ nə e moñ gyε bamə̄ aye-rə señsa-ɔ.

⁵ Sañ-ɔ mə, Yudaa awuye bweetə kə mə nə baa tu yə bo te kaye-rə sweere pεee se-ɔ a bə̄e ba bo gyanjə Yerosaləm manj-nə. ⁶ Bamə̄ a nu elawo amo a lə̄ Yeesuu a akərəggyipo a lə̄-ɔ-rə-ɔ, nə bamə̄-rə bweetə a bo gyanjə na bo እu ketə nə ki de bamə̄-ɔ. Nə aa kpeñ bamə̄ eyee, a lə̄ feyε bamə̄ a nu bamə̄ nə Wuribware a kufwiinje timaa-o a ywə̄e bamə̄ se-ɔ, əkəmaa e sa bamə̄ aye-rə señsa. ⁷ Bo moñ nu ketə nə kaa ba-ɔ kaase, nə bo yε, “Nee asesə mə nə ba sa señsa mfaanee-ɔ pεee gyε Galileya sweere se awuye nee ε? ⁸ Nə nteto ya waa se nə ane əkəmaa nə o bo mfee-ɔ i nu bamə̄ a sa ane əkəmaa sweere se a señsa-ɔ? ⁹ Anə boko a lə̄ Paatiya sweere se, boko mə a lə̄ Mədəya, boko mə Ilam. Ne boko mə a lə̄ Mesopotamiya, na Yudeya, na Kapadokiya, na Pontus, na Asiya əswēere se. ¹⁰ Nə boko a lə̄ Firigiya, boko mə Pamfiliya, boko mə Igyipiti, boko a lə̄ Libiya sweere nə o maa Kireenee manj-nɔ-ɔ, na Roma manj-nə. ¹¹ Anə pεee gyε Yudaa awuye bεee asesə langyaŋ nə ane gya Yudaa awuye kəbwaresuŋ a əkpa-ɔ se. Nə boko mə a lə̄ Kriita kwii si na Arabiya əswēere se. Amaa ane mə i nu bamə̄ a de ane əkəmaa sweere se a señsa-ɔ ba tɔwə atə dabə nə Wuribware a waa-ɔ!”

¹² Nə eyee a kpeñ bamə̄, nə bamə̄ mfεerə a waa kokyɔ, nə baa bise abεe feyε, “Amo-ɔ kaase e gyε

emene?"

¹³ Amaa boko feraa e məsə bamə nə Wuribware a kufwiinje tīmaa-o te bamə se-ɔ nəe, na ba təwə feyε, "Asəsə mə pəee a bwee nəe!"

Peetroo abwareṣen kotoṭwe

¹⁴ Nə ayaa-rə ayerepo kudu anyɔ-ɔ a koso yere. Nə Peetroo a lę̄ bamə ya bo yere akato-rə, nə ɔ̄ sa sənsa gywii asəsə nə baa gyanjə mfən-ɔ. Nə ɔ̄ yase mō bore-ɔ təwə gywii bamə feyε, "M bəekə-anə Yudaa awuye na ɔkəmaa nə o te Yerəsaləm mfəe-ɔ, mən' lə̄ əsəbə na mən' nu kətə nə amo-ɔ nə aa ba-ɔ e kaapo-ɔ. ¹⁵ Asəsə mə, n gyə sa nə baa bwee feyε aneŋ nə mənə e fa-ɔ. Mbeyəmə saŋ a gyə gyegeyaye nəe, kyəwə mən təe daŋ. ¹⁶ Na amo-ɔ nə Wuribware kyaaməe Yəwel a təwə amo asən abwareṣen wɔrə-ɔ-rə nəe. ¹⁷ O yε,

Wuribware yε,

Mfaanee nə mo e waa ŋke lalalowə-ɔ-rə.

Mənə gyi-anə, akyee na anyare pəee, e təwə kətə nə mo i lee a m bo kaapo bamə-ɔ,
na mənə ayaafərə ŋu mo atə idee-ro,
na mənə anyanbrəsə ku mo asən-ɔ idee.

¹⁸ N yε, ŋke lalalowə amo-rə nə mo e sa
a mo kufwiinje-o bo ywəe anya gbaa se,
akyee na anyare pəee, na bo təwə kətə kemaa
nə mo i lee a m bo kaapo bamə-ɔ.

¹⁹ Mo e kaapo mo keyaaleŋ awore-ɔ na sweere se.
Mənə i ŋu mbogya na dəekpa na əbəɔree
bweetə.

- 20 Kibugyii ɛ da mpase, na kiferi pee feyε mbogya-ɔ,
pwεε na kake dabε dabε nε mo ɛ ba-ɔ dεε fo.
21 Na saŋ amo, m mɔrɔwε ɔkemaa
nε o su a o tεe mo-ɔ.* ”

22 Nε Peetroo a kya sε tɔwε feyε, “Isireelii awuye, mone pεεε a nu Yeesuu Nasaretenyi aseŋ, bεεε? Mò ɛ gye ɔko nε Wuribware a bɔrɔ mò sε waa akpenyeetɔ na atɔ dabε dabε bweetɔ mone ase mfεε. Mone pεεε nyi amo-ɔ, a lεe feyε mone akatɔ-rɔ nε oo waa amo-ɔ pεεε. Nε aneŋ a atɔ amo ɛ kaapo feyε Wuribware a lee mò suŋ bɔ kyonwε mone. 23 Ne Wuribware a kyɔ kra bɔ yere kyee feyε ba taa Yeesuu a bɔ sa mone, nε mone a sa ne aborokɔonepo a da mò bɔ mera kiyii kpare-abεε-rɔ sε mɔɔ. 24 Amaa Wuribware a kyiŋji mò lεe lowi-ro, nε oo kɔɔre mò eyεε lεe lowi a eļen-ɔ-rɔ, a lεe feyε Wuribware moŋ sa lowi kpa feyε o nya mò sε kεyaaleŋ. 25 Bɔ lεe feyε anε ɔdεdaapɔ Deefid a kyoreε mò aseŋ waa abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ feyε,

‘Mo nyanpe, mo a ɳu feyε fo bɔ mo ase sanj kεmaa.

Aneŋ nε fo bɔ mo kigyise si-o si, seye maa tɔrraa mo.

- 26 Amosε nε mo eyεε a yuri mo,
nε mo akatɔ a gyi mo ɛ tɔwε fo kuŋu si aseŋ.
nε n de temaa, a lεe feyε ɳ nyi feyε,
27 mo a gye fo kεyaafɔrε timaa-o si-o,
fo maa yɔwε mo kra a o sii alowipo-rɔ,
fo maa sa a mo kayowɔrε gyo kegyeranṭa-rɔ.
28 Fo a kaapo mo kpa nε o yaa mo ɳkpɑ-rɔ-ɔ,

* 2:21 Yɔwel 2.28-32 (LXX).

na, mo ya yo fo ase, mo akatə gyi bweeto.*

29 Mo kosobee-anə, mon' nu neenee feye Owure Deefid, ane ɔdədaapə dabə, mo dee a wu, ne baa pure mò-ɔ, mò kegyeranṭa saŋ kə bo mfəe bo fo ndɔɔ. Amosə-ɔ n gyə mò eyee aseŋ ne ɔ dee ɔ tɔwə-ɔ.
30 Deefid amo dee ɔ gyə Wuribware a akyaamee-ɔ ɔkə nee, ne o nyi damenanjə feye Wuribware a waa etəŋ feye ɔ sa a mò ananagyi-o ɔkə gyi kuwure feye aneŋ ne mò fəŋfəŋ a gyi-o dee. **31** Kətə ne ɔɔ kyə ɲu feye Wuribware e ba a ɔ bo waa, ne ɔɔ kyoree amo aseŋ-ɔ e gyə feye Wuribware i kyiŋji Kristoo ne ɔɔ tɔwə bo beya feye o suŋ a ɔ bo kyɔŋwe-ɔ leę lowi-ro. Kristoo amo ne Wuribware moŋ sa a mò kra sii alowipo-ɔ. Ne ɔ moŋ sa a mò kayoware gyo kegyeranṭa-ɔ-ɔ. **32** Ané pəee a ɲu Yeesuu amo ne mo e tɔwə mò aseŋ-ɔ mò kikyinji leę lowi-ro kamee-ɔ. **33** Mò a kyiŋji leę lowi-ro-o, ne ɔɔ yo soso ya kyəna Wuribware kigyise si, na mò aa mò gyi kuwure. Ne Wuribware ne ɔ gyə mò se-ɔ a sa mò mò kufwiijə timaa-o ne Yeesuu yε ɔ sa mò agyasəpə-ɔ. Amosə-ɔ kətə ne monə a ɲu, ne monə a nu ndəə-ɔ e gyə Wuribware a kufwiijə timaa-o ne Yeesuu amo a sa ne ɔɔ bo ywəe ane se-ɔ.

34-35 Mò ne mbeyəmə o yii soso, n gyə Deefid ya yo soso. Amaa Deefid e gyə ne ɔɔ kyoree mò ne mbeyəmə o yii soso-ɔ kuŋu si aseŋ waa abwareseŋ wɔrə-ɔ-ɔ toŋ kə feye,

'Wuribware a tɔwə gywii mo nyanpə nee ε,
 Kyəna mo kigyise si mfəe

* **2:28** Kiliŋ 16.8-11 (LXX).

na n sa a fo adoŋ pεεε mə ba fo kaase.* ”

36 Né Peetroo a təwə bə gyə kεε feyε, “Amose sə-ɔ, mənə Isireelii awuye nu feyε Yeesuu mə nə baa da mə bə mera kiyii kpare-abεε-rə sə-ɔ ə gyə mə nə Wuribware a lee feyε mə ə gyə Kristoo, nə o kii əkemaa mə nyanyo-ɔ.”

37 Saŋ nə aseɛɛ pεεε nə bə bə mfəŋ-ɔ a nu aseŋ mə nə Peetroo a təwə-ɔ ləwə-ɔ, nə aa təraa bamə ŋkpənə-rə. Amose nə baa təwə gywii Peetroo na ayaa-rə ayerepo nə bə tii si-o feyε, “Anə kosobεε-ana, nə emenə nə ane ə waa?”

38 Né Peetroo a təwə gywii bamə feyε, “Mənə əkemaa nu mə əyee na o kinjilə mə əbəyə-rə, na o bə asuu Yeesuu Kristoo kenyare-rə, na Wuribware taa mənə əbəyə bə ke mənə, na o ke mənə mə kufwiijə timaa-o. **39** A ləe feyε mənə Isireelii awuye na mənə gyi-ana na bamə nə bə te kefə-ɔ bə tii si, nə Wuribware ye o sa mənə mə kufwiijə timaa-o. Kaseŋtiŋ fəraa, əkemaa nə ane nyanyo-ɔ Wuribware ə təe a o baa mə ase-ɔ nə Wuribware ə sa mə mə kufwiijə timaa-o.”

40 Né Peetroo a təwə abwareseŋ gywii bamə aneŋ-aaa. Né ŋkee o yε, “Mon' lee mənə əyee bə ləe kəsəbəgyiiri nə ke ə ba ndəɔ a kayə mɔ-rɔ a aborokənərə-ɔ sə-ɔ-rə.”

41 Né bamə bwəetə a kəorə Peetroo aseŋ-ɔ gyi, nə baa bə asuu mfəŋ. Nke nsi amo, waa aseɛɛ ŋkpəŋ nsa ya tii bamə nə baa kəorə Yeesuu ba gyi-o si.

Kristoo akəɔrəg'yipo kakyəna-rə

* **2:34-35** Kiliŋ 110.1.

⁴² Lee እke nsi amo, ne baa lee ba suye abwareseñ lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ase. Ne bamo pεεε a waa kano koŋko tii abee se. Ne እkee ba gyanje ba gyi ateese, na ba kore kebwarekore saŋ kemaa. ⁴³ Ne Wuribware a sa Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ keyaalej ne baa bo waa akpeñeyetɔ bwεetɔ-ɔ. Anej se-ɔ, ne kufu a nya əkemaa, ne bamo əkemaa a kyorɔ Wuribware a kedabε-ɔ. ⁴⁴ Ne akəregyipo amo pεεε a kya se tii abee se, ne እkee bamo əko ne mò i de kɔtɔko, mò bεekɔ ɛ taare kra-rɔ. ⁴⁵ Saŋ ko na bo fe bamo mpotεe pεεε, na bo taa atanne-ɔ bo tii abee se. Na bo sa əkemaa kεtɔ ne ki tiri mò ne ɔ kpa-ɔ. ⁴⁶ Na ba gyanje Wuribware sunkpa-ɔ kabuno kake kemaa, na ba gyanje ba gyi abee ayε kakatɔgyi-ro na kakponɔyuri-ro. ⁴⁷ Na ba kyorɔ Wuribware. Ne maŋ-ɔ-rɔ asesε pεεε mo akatɔ a gyi bamo se. Na Wuribware ɛ sa ne kake kemaa ba nya asesε ne Wuribware ɛ morɔwε-ɔ ba tii bamo eyee se.

3

Anej ne Peetroo a kya kegyabɔɔ ko-ɔ

¹ Kake እko kyowε kikpeerebee, ne kebwarekore saŋ a fo-ɔ, ne Peetroo na Yohanee ɛ yo Wuribware sunkpa kabuno na bo ya kore kebwarekore. ² Saŋ amo ənyare ko ne haree lee mò እyaagyi-ro oo kii kegyabɔɔ-ɔ mə te Wuribware sunkpa kibunogyi ne ba tee kemo ε “Kibunogyi damenajse”-ɔ kano. Kake kemaa bo so mò ba ba mfeñ, na o te o kore bamo ne ba lwee sunkpa kabuno a bo kore kebwarekore-ɔ atanne. ³ Amose-ɔ, saŋ ne oo እu Peetroo na Yohanee i lweero-o, ne ɔo kore bamo feyε bo sa mò kɔtɔko. ⁴ Ne baa deere mò akatɔ-rɔ,

ne Peetroo a təwə gywii mò feyε, “Deere ane!”

⁵ Amose-ɔ, ne oo deerε bamø, na o fa feyε o nya kɔtəkø a o lee bamø ase. ⁶ Amaa Peetroo a təwə gywii mò nee feyε, “Moŋ de atanne, amaa mo e sa fo ketø ne n de-o. Yeesuu Kristoo Nasareteñyi-o kenyare-ɔ, η ye fo koso nare!” ⁷ Ne oo kra mò kigysesaree-ɔ kya mò-ɔ bø kyuwi-ro. Puri amo-ɔ mfεŋ ne kegyabøø amo ayaa a waa lεŋ. ⁸ Ne oo fuwi ywee, ne oo yere mò ayaa se, ne oo lee o naa. Ne mò aa bamø alwee Wuribware sunkpa kabuno, na o naa na o fuwi o ywee, na o kyorø Wuribware.

⁹ Asesø ne bo bo mfεŋ-ɔ pεee a ηu mò a naa na o kyorø Wuribware. ¹⁰ Saŋ ne baa pini feyε kegyabøø ne o te Kibunogyi damenaŋse-ɔ kanø o kore atø-ɔ, ne eyee a kpeŋ bamø bo lee ketø ne kaa waa-ɔ se.

Anεŋ ne Peetroo a təwə abwareseŋ Wuribware sunkpa kabuno-o

¹¹ Amø kegyabøø ne Peetroo a kya-ɔ maa lee kpa feyε o maye Peetroo na Yohanee. Amose-ɔ, asesø a ηu feyε ηkee oo kpaare, ne mò aa Peetroo na Yohanee bo Wuribware sunkpa mfεŋ ne ba tεe ε Solomøn abrañdaye-ɔ, ne eyee a kpeŋ bamø, ne baa ηwεenø yø bamø ase. ¹² Saŋ ne Peetroo a ηu asesø amo-ɔ, ne oo təwə gywii bamø feyε, “M bεekø-ana Isireelii awuye, ntetø se ne eyee a kpeŋ mone, ne mone e deerε ane ane? Mone e fa feyε ane fəŋfəŋ keyaaleŋ bεee itimaa ne ane a bo sa ne kegyabøø mo a koso nare bεee? Yeesuu keyaaleŋ-nø ne ane a taare sa ne oo koso nare. ¹³ Wuribware ne ane i suŋ, ne ane adedaapø Abraham na Isak na Yakubu a suŋ-o dεe ya taa mò keyaaleŋ bo sa

Yeesuu. Yeesuu mɔ dɛɛ nɛ mɔnɛ a taa mὸ bɔ waa Gominaa Pilat kɛsaree-rɔ feyɛ ɔ mɔɔ-ɔ. Gominaa mɔ gbaa a kpa a ɔ yɔwɛ mὸ a ɔ nare ya kyure. ¹⁴ N yɛ Yeesuu mɔ dɛɛ nɛ Wuribware a lee suŋ bɔ kyoŋwɛ anɛ Isireelii awuye ase. Mὸ dɛɛ e gyɛ Wuribware keyaafɔrɛ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ ɔ mɔŋ de ɛbɔyɛ, nɛ mὸ kakponɔ-rɔ a fwiiri-o. Amaa mɔnɛ mɔ mɔnɛ yɛ gominaa-o sa a bɔ mɔɔ mὸ, na ɔ yɔwɛ ɔkɔ nɛ ɔɔ waa aseŋ bɔyɛ, nɛ ɔɔ mɔɔ aseɛɛ, nɛ baa tii mὸ-ɔ bɔ kyoŋwɛ-ɔ. ¹⁵ Nɛ mɔnɛ a mɔɔ mὸ nɛ ɔɔ kaapo anɛ kpa nɛ anɛ e gya sɛ, na anɛ nya ɲkpa na kukyure nɛ a mɔŋ de kɛɛ-ɔ. Amaa Wuribware a kyinji mὸ lɛɛ lowi-ro, nɛ anɛ pɛɛɛ a ɲu. ¹⁶ Aneŋ nɛ anɛ a kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o si, nɛ kɛgyabɔɔ mɔ nɛ mɔnɛ kɛɛ mbeyɔmɔ-ɔ e taare a ɔ nare. Yeesuu kɛnyarɛ nɛ anɛ a bɔ kya mὸ. Yeesuu nɛ anɛ a kɔɔrɛ mὸ gyi-o kɛnyarɛ nɛ anɛ a bɔ kya mὸ feyɛ aneŋ nɛ mɔnɛ a ɲu mὸ a kpaare lɔwɛ-ɔ.

¹⁷ Mɔ nyare-ana, mbeyɔmɔ ɲ nyi feyɛ mɔnɛ aa mɔnɛ agyenjkpeɛpo pɛɛɛ mɔŋ nyi kɛtɔ nɛ mɔnɛ e waa-ɔ nɛɛ sɛ nɛ mɔnɛ a waa Yeesuu aneŋ. ¹⁸ Kasentij si, kɛtɔ nɛ kaa ba-ɔ nɛ Wuribware a sa nɛ mὸ akyamɛɛ pɛɛɛ a tɔwɛ hareɛ lɛɛ dɛdaa-ɔ feyɛ kɛ e waa. Amo e gyɛ feyɛ ɔkɔ nɛ ba tɛɛ mὸ e Kristoo-o (kaase e kaapo feyɛ Wuribware i suŋ mὸ a ɔ bɔ kyoŋwɛ-ɔ) e ba kayɛ mɔ-rɔ, amaa kayɛ mɔ-rɔ a aseɛɛ-ɔ e sa a o ɲu aseŋ. Nɛ ɲkee Wuribware a sa nɛ kɛtɔ kɛmaa nɛ baa tɔwɛ-ɔ a ba-rɔ kasentij. ¹⁹ Amose-ɔ mɔn' nu mɔnɛ eyee, na mɔn' kiŋji lɛɛ mɔnɛ ɛbɔyɛ-rɔ, na mɔn' ba Wuribware ase, na ɔ nya taa mɔnɛ ɛbɔyɛ bɔ ke mɔnɛ. ²⁰ Mɔnɛ ya waa amo-ɔ, anɛ nyaŋjɛ Wuribware e sa a mɔnɛ ɲkponɔ yuri, na ɔ bɛɛ suŋ Kristoo nɛ oo lee feyɛ ɔ ba mɔnɛ

ase-ɔ bə kyoŋwə. Kristoo mə e gye Yeesuu. ²¹ O sii soso mfəŋ nə ɔ bə-ɔ bə fə saŋ nə Wuribware ᛤ waa kətə kəmaa nəεnεε, anəŋ nə mə akyaamεε timaa nə baa dεe kyəna-ɔ a təwə harəe ləe dədaa-ɔ. ²² A lee feyε anə ɔdədaapo Mosis a kyorεε feyε,

'Mone nyanjpe Wuribware i lee səsə ko
a ɔ lee mone akowebεε-rə,
sesə nə o du feyε mo, Mosis-o,
feyε ɔ waa mə kyaamεε sa mone,
A bware feyε mən' nu mə aseŋ təwεsε.
²³ Amaa Wuribware i lee ɔkəmaa nə ɔ maa nu
anəŋ a kyaamεε a kanɔ-ɔ a ɔ lee mə aseŋ-rə,
na ɔ gya mə bə kyoŋwə.'*

²⁴ Akyaamεε-ɔ pεee bə tii Samuwel sə na bamə
nə baa sii kamεε nə baa təwə kətə nə Wuribware a
təwə feyε bə təwə-ɔ gbaa a təwə atə nə mbeyəmə a
waa mə-ɔ pεee aseŋ.

²⁵ Aseŋ nə Wuribware a təwə bə bərə mə
akyaamεε-ɔ sə na amo nə ɔɔ təwə gywii anə
ɔdədaapo Abraham-ɔ gye kokonjko nəe. Kətə ne ɔɔ
təwə gywii Abraham-ɔ e gye feyε,

'Mo e bərə fə ananagyi-o si a ŋ yure aseŋ pεee
nə bə bə kaye-rə-ɔ.*'

Aseŋ mə nə Wuribware a təwə bə bəya-ɔ pεee
gye mone nə mone te ndɔɔ-ɔ lee nəe. ²⁶ Nə
mbeyəmə Wuribware keyaafərə Yeesuu mə nə ɔɔ
gye ŋkpεe suŋ mə bə kyoŋwə mone Isireelii awuye

* ^{3:23} Mbraa kəbəesa 18.15, 18-19 (LXX). * ^{3:25} Keleɛkaasə
22.18; 26.4.

ase, na o bo yure mɔnɛ ɔkemaa, na mɔn' nya yɔwɛ borokɔonɛ nɛ mɔnɛ de-o.”

4

Anę̄ nę̄ baa kra Peetroo na Yohanee-o

¹ Peetroo na Yohanee saŋ bo yere ba tɔwɛ abwareseŋ ba gywii aseſe-ɔ, nɛ Wuribware alɔŋjɔpo na Wuribware suŋkpa adeeresepe-ɔ ɔbresɛ-ɔ na Sadukii awuye ko a ba mfɛŋ. ² Nɛ bamɔ iduŋ a fwii, bo lę̄ feyɛ abɛɛ anyɔ-ɔ e tɔwɛ abwareseŋ neē feyɛ Yeesuu a kyiŋji lę̄ lowi-ro, nɛ kɛtɔ e kaapo feyɛ saŋ ko e ba nɛ bamɔ nɛ baa wu-o i kyiŋji a bo lę̄ lowi-ro. ³ Amose-ɔ, nɛ baa kra bamɔ ya tii, na kaye ya ke-o na bo ńu anę̄ nɛ ba waa bamɔ-ɔ, a lee feyɛ saŋ nɛ baa kra bamɔ-ɔ, kyɔwe a kyɔ lowe. ⁴ Amaa bamɔ nɛ baa nu Peetroo na Yohanee a atɔ kekaapo-ɔ a kɔɔrɛ Yeesuu gyi. Nɛ mbeyɔmɔ bamɔ nɛ baa kɔɔrɛ Kristoo gyi, nɛ bo gyɛ anyare-ɔ kanɔ a waa ńkpɛŋ nnuu. Akyeɛ na ńyaagyи bweetɔ gbaa a kɔɔrɛ gyi.

⁵ Kaye ńke-o, Yudaa awuye agyeŋkpeɛpo na abresɛ na Wuribware mbraa akaapɔpo-ɔ pɛeɛ a gyanjɛ Yerosalem man-ŋ-nɔ mfɛŋ. ⁶ Bamɔ aa Wuribware alɔŋjɔpo bresɛ nɛ ba tɛɛ e Hanaa, na mɔ akowebɛɛ Kayafas, na Yohanee na Aleksanda na bamɔ boko nɛ baa saŋ-ɔ i tii bamɔ nɛ baa gyanjɛ-ɔ se. ⁷ Nɛ baa sa nɛ Peetroo na Yohanee a bo yere bamɔ akatɔ-rɔ, nɛ baa bise bamɔ feyɛ, “Emene nɛ mɔnɛ a waa kya kęgyabɔɔ-ɔ? Nteto ęleŋ nɛ mɔnɛ de, bɛɛɛ nse ęleŋ nɛ mɔnɛ a bo kya ɔnyare amo-ɔ nee?”

⁸ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a sa Peetroo keyaaleŋ bweetɔ-ɔ se-ɔ, nɛ oɔ beŋjaa bamɔ

feyε, “Maŋ agyεŋkpeεpo na abrεsε, ⁹ ndəo feraa, mɔnε i bise anε kεtə se nε anε a waa kεgyaboo kεdamεnaŋse, na anεŋ nε anε a waa kya mɔ-ɔ bεεε? ¹⁰ To, mo e tɔwε mo i gywii mɔnε Isireelii awuye feyε Yeesuu Kristoo Nasaretenyi ɛleŋ-nə na kεnyare-ɔ rə nε anε a bo kya ɔnyare mo, nε mbεyɔmɔ ɔɔ kpaare pεεε, o yεrε mɔnε akato-ɔ mfeɛ-ɔ. N yε εεε, Yeesuu mo nε mone a da mɔ bo mera kiyii kpare-abεε-ɔ se, nε Wuribware a kyiŋji mɔ lεe lowi-ro-o ɛleŋ-nə na kεnyare-ɔ rə nε anε a bo kya ɔnyare mo. ¹¹ Yeesuu amo kuňu si aseŋ nε baa kyoreε waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-ɔ rə feyε,

‘Kεfɔrε serisε kɔ nε apwεεpo de bo pwεε
nε baa kine kεmo bo twε-ɔ,
ya kɔŋ bo kii kεmo nε kaa lεŋ lεŋ-ɔ pεεε bo
yera-ɔ.’*

¹² ᏽkεmaa moŋ bo kayε mo-ɔ rə nε Wuribware a sa ɛleŋ a ɔ taare mɔrɔwε sεsε, amo Yeesuu wɔrε kpeŋ. Mò wɔrε e gye anε pεεε mo ɔmɔrɔwεpo.”

¹³ Ne eyee a kɔŋ kpeŋ agyεŋkpeεpo-ɔ na abrεsε-ɔ feyε Peetroo na Yohanee a nya kakpono bεŋjaa bamo anεŋ, na bamo moŋ suye wɔrε akato-ɔ. Nkee ne baa nyiŋji si feyε abεε anyɔ-ɔ dεε bo gya Yeesuu si nee. ¹⁴ Amaa bo moŋ lεe taare bise bamo sεye, a lεe feyε baa ɲu Peetroo na Yohanee na ɔnyare nε baa kya mɔ-ɔ a yεrε mfeŋ. ¹⁵ Ne bo yε Peetroo na Yohanee na ɔnyare-ɔ lεe sεŋgyikpa a kεkyan-ɔ-ɔ. Bamo a lεe kawu-o, nε agyεŋkpeεpo-ɔ na abrεsε-ɔ wɔrε wɔrε a lεe ba tɔwε feyε, ¹⁶ “Emεnε nε anε e waa asešε mo-ɔ nee?

* **4:11** Kiliŋ 118.22.

Yerosalem awuye pεεε kyo bɔ nyi feyε bamɔ a waa akpeñyeetɔ mɔ, nε anε gbaa anε maa taare a anε gyiiri amo ikii. ¹⁷ Amose-ɔ, mon' sa a anε yii bamɔ se feyε bɔ ma lεe tɔwε aseñ Yeesuu kenyare-ɔ gywii ɔkɔ. N gye aneñ, anε maa taare a anε kuñ ɔkemaa kunu aseñ-ɔ." ¹⁸ Nε baa tεe bamɔ lweero, nε baa tɔwε gywii bamɔ feyε bɔ ma lεe kaapo aseñ atɔ bεεε tɔwε aseñ Yeesuu kenyare-ɔ ɳke ɳkɔ se.

¹⁹ Amaa Peetroo na Yohanee a bεñjaa bamɔ nεe feyε, "To, mbeyəmɔ mone fɔñfɔñ lee kemo nε ki bware Wuribware aseñ-ɔ, anε bu mone, bεεε anε bu Wuribware? ²⁰ A lεe feyε anε feraa, anε maa taare a anε yɔwε aseñ nε anε a nu, nε anε a ɳu-o kɔtɔwε."

²¹ Nε agyenkpεεpɔ-ɔ na abrεsε-ɔ a bεe yii bamɔ se kyoñ kegyenkpεε-ɔ, nε ɳkee baa yɔwε bamɔ. Bamɔ gbaa baa ɳu feyε bɔ maa taare a bɔ gyiiri Peetroo na Yohanee kesebɔ, a lεe feyε aseñ pεεε a kyoñ Wuribware bɔ lεe kεtɔ nε kaa waa kegyabɔɔ-ɔ se. ²² Kegyabɔɔ nε baa kya mɔ mɔ-ɔ a gyi kyoñ nsu aduna.

Aneñ nε Kristoo akɔɔregyipɔ-ɔ a kore kebwarekore na bo nya nya kakρɔnɔ-ɔ

²³ Sañ nε baa dεñ yɔwε bamɔ-ɔ, nε Peetroo na Yohanee a kinñji yɔ bamɔ bεεkɔ-ana Yeesuu akɔɔregyipɔ ase ya tɔwε gywii bamɔ kεtɔ nε Wuribware aləñjəpɔ abrεsε na mañ abrεsε-ɔ a tɔwε-ɔ. ²⁴ Bamɔ kɔsobεε-ana-ɔ a nu-o, nε bamɔ pεεε a gyanjε kyoñ Wuribware feyε, "O Nyanpε Wuribware, fo ya twεe sɔsɔ na kaase na ɔpɔɔ-ɔ na kεtɔ kεmaa nε ke bɔ-rɔ pεεε-ɔ, ²⁵ anε nyi feyε fo a

borɔ fɔ kufwiijɛ timaa-o si bɔ sa nɛ anɛ ɔdɛdaapɔ Owure Deefid, fɔ k̄eyaafr̄e, a tɔwɛ ε,

‘Nteto se nɛ ndɛ se awuye iduŋ a fwii,
nɛ ba da Wuribware na owure nɛ oo lee-o
kuŋu si kikpuni,
na bamɔ mɔ bɔ maa taare a bɔ waa sɛyɛ-ɔ
nɛɛ?

²⁶ Kayɛ mɔ-rɔ awure na agyɛŋkpɛɛpɔ a kɛrɛ kɛnaa,
na bɔ waa kanɔ kɔ Wuribware na mɔ nɛ oo
lee-o.
Amaa bamɔ mɔ, ba waa kwaa.’*

²⁷ Nɛ amo-ɔ a ba kasɛntiŋ anɛŋ, fɛyɛ Owure Herɔd na Gominaa Pontiyus Pilat na Roma awuye na Yudaa awuye a gyanjɛ da fɔ k̄eyaafr̄e timaa Yeesuu kuŋu si kikpuni bɔye. Baa tii abɛɛ se, nɛ baa kra mɔ nɛ fɔ a suŋ bɔ kyoŋwɛ fɛyɛ o bɔ morɔwɛ anɛ-ɔ.

²⁸ Baa gyanjɛ waa kɛtɔ kɛmaa nɛ fɔ elen-nɔ fɔ a kyc kra fɔ mfɛɛrɛ fɛyɛ kɛ ɛ waa-ɔ. ²⁹ Wuribware, mbeyɔmɔ, kɛɛ anɛŋ nɛ ba funṭe anɛ-ɔ. Amoṣe-ɔ, sa anɛ nɛ anɛ gye fɔ ayaafɔrɛ-ɔ kakpɔnɔ, na anɛ taare bɔ tɔwɛ fɔ aseŋ timaa-o na kufu moŋ de anɛ. ³⁰ Teyi fɔ kɛsareɛ bɔ kya alɔpɔ, na fɔ sa a anɛ waa atɔ nɛ a kpeŋ asesɛ eyɛɛ-ɔ fɔ k̄eyaafr̄e timaa Yeesuu kɛnyare-ɔ.”

³¹ Bamɔ a kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ lɔwɛ-ɔ, mfɛŋ nɛ baa gyanjɛ-ɔ pɛɛɛ a lɛŋkpaj nɛɛ. Nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a ywɛɛ bamɔ se, nɛ baa nya nkɔnɔ ba tɔwɛ abwarɛsɛŋ.

Anɛŋ nɛ Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ a ke bamɔ mpotɛɛ-rɔ sa abɛɛ-ɔ

* ^{4:26} Kiliŋ 2.1-2 (LXX).

³² Né Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ pɛee a waa kɔŋkɔ. Bamɔ mfɛerɛ na nnɔ pɛee a waa ɲkɔŋkɔ. Ḍkɔ maa tɔwɛ feyɛ atɔ nɛ o de-o gye mò wɔrɛ mò lee nɛe. Amaa ɔkɔ nɛ mò i de kɔtəkɔ-ɔ, bamɔ pɛee mɔ i ke-ro nɛe. ³³ Né ayaa-rə ayerepo kudu anyɔ-ɔ a nya Wuribware eļen bɔ tɔwɛ anɛ nyaripɛ Yeesuu kikyinjɔ lee lowi-ro aseŋ gywii asesɛ, nɛ Wuribware a sa bamɔ pɛee ɲjure bwɛetɔ. ³⁴ Kɔtəkɔ moŋ tiri ɔkɔ bamɔ-rɔ, a lee feyɛ bamɔ nɛ bo de adɔɔ bɛee elɔŋ-ɔ i fe na bɔ taa atanne nɛ baa fe nya-ɔ baa. ³⁵ Na bɔ taa sa ayaa-rə ayerepo-ɔ na bamɔ-ɔ bɔ sa ɔkemaa anɛn nɛ o nyi feyɛ ɔ kpa-ɔ. ³⁶ Bamɔ nɛ baa fe bamɔ mpotɛe na bamɔ adɔɔ-ɔ ɔkɔ kenyare e gye Yosef. Ḍɔ lee Lewii a kasu-o-ro, nɛ baa kowɛ mò Kiprus kwii si. Né ayaa-rə ayerepo-ɔ a sa mò kɛŋasenyare feyɛ Bar-Nabas, kaase ɛ kaapo feyɛ Ḍkɔ-nɛ-ɔ-sa-wɔrɛ-ɔ. ³⁷ Né oo fe mò kodɔɔ nɛ o de-o, nɛ ɔɔ baa atanne nɛ ɔɔ nya-ɔ baa bɔ sa ayaa-rə ayerepo-ɔ feyɛ bɔ ke-ro sa atiripo-ɔ.

5

Ananiyas na Safira a kayeba keba kakɔka

¹ Amaa saŋ kɔ, nɛ ɔnyarɛ kɔ nɛ ba tɛɛ mò ε Ananiyas-o na mò ka Safira a fe bamɔ kodɔɔ kɔ. ² Né mò aa mò ka a waa kano, nɛ ɔɔ tɛŋ atanne-ɔ kitinj lee, nɛ ɔɔ taa amo nɛ aa saŋ-ɔ yaa bɔ sa ayaa-rə ayerepo-ɔ feyɛ bɔ ke-ro sa atiripo-ɔ, nɛ baa waa feyɛ atanne-ɔ gye amo nɛ baa fe bamɔ kodɔɔ-ɔ nya-ɔ pɛee nɛe.

³ Mfɛŋ nɛ Peetroo a bise mò feyɛ, “Ananiyas, ntetɔ sɛ nɛ fo a sa nɛ Ḍbɔnsam a nya fo hareɛ ɔɔ sa nɛ fo a pɛnna Wuribware a kufwiinje timaa-o, bɔ

lēe feyε fo a tēj atanne nē fo a fe fo kōdāɔ-ɔ nya-ɔ kitin taa-ɔ nē? ⁴ Fo e bo kōdāɔ-ɔ pwεε nē fo a dεε fe, nē fo a bēe fe-o atanne-ɔ fo dεε fo e bo. Nē ntētɔ nē ne fo a waa anej a asej-ɔ? N gye sēsē nē fo a penna-ɔ, Wuribware nē fo a penna!”

⁵ Ananiyas a dej nu anej nē Peetroo a tōwē-ɔ lowē-ɔ, puri amo-ɔ nē ɔ lēe da wu. Nē kufu a nya ɔkēmaa nē oo nu asej mō-ɔ. ⁶ Nē ayaafɔrē kō a lweero bo ba atɔ bo buŋ mō se, nē baa taa mō yaa pure.

⁷ Bo fo dən̄hwērēe esa-ɔ, nē mō ka Safiraa mō a bo lweero, na ɔ moŋ nyi kētɔ nē kaa waa mō kuri-ɔ.

⁸ Nē Peetroo a bise Safiraa feyε, “Gyi kasejtij feyε mōnē a fe mōnē kōdāɔ-ɔ, amo atanne nē mōnē a nya pεε-ɔ e gye amo-ɔ aaa?” Nē ɔ bēnjaa ε, “Oŋ, amo pεε nē!” ⁹ Nē Peetroo a tōwē gywii mō feyε, “Ntētɔ nē ne fo aa fo kuri a waa kanɔ mōnē e kyɔ Wuribware a kufwiijē-o-ro mōnē e kē? Asēsē nē baa ya pure fo kuri-ɔ i kiŋjī ba ba bo bo-ɔ. Amaa bamō dεε bamō e gye nē ba sōrō fo a bo bēe bo lēe!”

¹⁰ Puri amo-ɔ mfej nē mō gbaa a lēe da Peetroo ayaa-rɔ mfej wu. Ayaafɔrē amo a bo lweero-ɔ, baa ɻu mō a wu ɔ da, nē baa sōrō mō lēe, nē baa ya pure mō mēraa mō kuri. ¹¹ Nē kufu a nya asərē awuye na ɔkēmaa nē oo nu bamō ilowi-ɔ si-ɔ.

Anej nē ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a waa akreŋyeetɔ-ɔ

¹²⁻¹⁴ Nē akɔɔregyipo-ɔ pεε a gyanjē Wuribware suŋkpa mfej nē ba tēe ε Solomōŋ abraŋdaye-ɔ. Hareeɛ asēsē pεε ya bu bamō gbaa ooo, ɔkēmaa nē ɔ moŋ tii bamō se-ɔ, kufu de mō kulwee bamō-ɔ gyanjēkpa mfej. Amaa asēsē bwētɔ, akyee na anyare pεε nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi-ɔ

tii akəoaregyipɔ-ɔ se saŋ kemaa. Ne ayaa-rə ayerepo-ɔ a waa akpeñeyetɔ bwéetɔ bɔ kaapo asesɛ manjɔ-rɔ. ¹⁵ Bo lée ketɔ ne ayaa-rə ayerepo-ɔ e waa-ɔ se-ɔ, asesɛ a sɔrɔ bamɔ alɔpɔ bwéetɔ ya bo beya ekraŋ na ekyaakyaa na ebɛerɛ se manjɔ-rɔ mbɔrɛ se, na Peetroo ya kyon mfeñ a mò kuyayu dɔŋŋɔ bamɔ se a bɔ nya kpaare. ¹⁶ Ne asesɛ bwéetɔ a lée emaj ne e maa Yerøsalem-ɔ se sɔrɔ alɔpɔ na bamɔ ne ibrisi te bamɔ se-ɔ baa ayaa-rə ayerepo-ɔ ase. Ne baa kya bamɔ pɛee.

Ayaa-rə ayerepo-ɔ aseŋ kuŋu

¹⁷ Amosɛ-ɔ, ne Wuribware ələŋŋəro brɛsɛ-ɔ na mò asesɛ ne mò aa bamɔ mpepeyɛ a tii katuŋ ne ba tee ε Sadukii awuye-o de ayaa-rə ayerepo-ɔ kokwée, ne bamɔ iduŋ a fwii bamɔ se. ¹⁸ Ne baa kra ayaa-rə ayerepo-ɔ pɛee yaa tii mfeñ ne baa tii aborokɔənepo-ɔ. ¹⁹ Amaa kemo kanye ne Wuribware kaboo ko a lée soso bɔ taye kekyan ne baa tii bamɔ kemo-rɔ-ɔ a pone-ɔ, ne oo lee ayaa-rə ayerepo-ɔ, ne ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, ²⁰ “Mon' nare ya yere Wuribware sunkpa kabuno, na mon' tɔwɛ ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kɛe-ɔ aseŋ mfeñ.” ²¹ Ayaa-rə ayerepo-ɔ moŋ kine, ne baa fɔ Wuribware sunkpa kabuno gyegyaye kese-ro, ne baa lée abwareseŋ-ɔ kɛkaapo.

Wuribware ələŋŋəro brɛsɛ-ɔ na mò asesɛ moŋ nyi feyɛ ayaa-rə ayerepo-ɔ a lee. Ne baa tee Yudaa awuye abreſɛ-ɔ bɔ gyanjɛ. Ne baa suŋ bɔ kyonwɛ feyɛ bɔ lee ayaa-rə ayerepo-ɔ pɛee baa seŋgyikpa mfeñ. ²² Amaa bamɔ a yɔ-ɔ, bɔ moŋ ɲu bamɔ tiikpa-ɔ se-ɔ, ne baa kinji bɔ tɔwɛ gywii abreſɛ ne baa gyanjɛ-ɔ feyɛ, ²³ “Saŋ

ne anę a yɔ mfeŋ-ɔ kekyanɔ- a tii hareę baa twęe-rɔ, ne asoogyaa awuye yere ba kęę se. Amaa anę a taye lweero-o, anę moŋ ịnu ɔko kęmo-rɔ!”
24 Wuribware suŋkpa adęeresepe ɔbresę-ɔ na Wuribware aləŋŋɔpo abresę-ɔ a nu amo-ɔ, ne aa waa bamɔ mfęerę, ne kufu de bamɔ feyę aseŋ e ba.

25 Ne ɔnyare ko a lweero bamɔ ase mfeŋ, ne o yε, “Moŋe i nu aaa, aseše ne moŋe a tii tiikpa-ɔ yere ba kaapo aseše atɔ Wuribware suŋkpa kabuno!”
26 Ne Wuribware suŋkpa adęeresepe ɔbresę a yɔ mfeŋ ya baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ. Amaa adęeresepe-ɔ moŋ yere bamɔ, a leę feyę kufu de bamɔ feyę bamɔ ya yere bamɔ, aseše ne bo yere ba nu ayaa-rɔ ayerepo amo aseŋ mfeŋ-ɔ e twęe bamɔ abu.

27 Ne baa baa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ baa bo yera maŋ agyęŋkrepę-ɔ na abresę-ɔ akatɔ-rɔ. Ne Wuribware ɔləŋŋɔpo bresę-ɔ a tɔwę gywii bamɔ feyę,
28 “Nee anę a sa moŋe mbraa feyę moŋe ma leę kaapo aseše atɔ Yeesuu kenyare-rɔ, amaa moŋ' deere anę ne moŋe a waa-ɔ! Moŋe kękaapo-ɔ a sanjŋe-rɔ lwee Yerosalem maŋ pęee-rɔ, ne nkée moŋe e kpa a moŋ' taa Yeesuu lowi bo sɔrɔ anę.”

29 Ne Peetroo na ayaa-rɔ ayerepo ne bo tii si-o pęee a beŋŋaa feyę, “Wuribware ne anę i bu, n gye sęse. **30** Wuribware ne anę Isireelii awuye a suŋ hareę leę anę adędaapo mbęę se-ɔ e gye ne oo kyiŋŋi Yeesuu leę lowi-ro saŋ ne moŋe a da mò bo mera kiyii kpare-abęe-rɔ sę mɔɔ-ɔ kamęe-rɔ.
31 Wuribware a kyiŋŋi mò leę lowi-ro yaa mò ya bo kyęna mò kigyiše si feyę mò e gye anę owure na anę ɔmɔrɔwępo, na Isireelii awuye nya nu bamɔ eyęe, na o taa bamɔ ebɔyę bo ke bamɔ. **32** Amɔ aseŋ

ne ané a yére ayaa-rɔ ané e tɔwé. Né Wuribware a kufwiijé timaa né Wuribware i ke bamó né ba gya mò kanɔ se-ɔ, e deŋ o bée o yére aseŋ amo ayaa-rɔ.”

³³ Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a tɔwé aneŋ-ɔ, né Wuribware ələŋŋərɔ bresɛ-ɔ na mò asesɛ-ɔ iduŋ a fwii bamó se, hareŋ baa kpa feyɛ bo mɔɔ bamó. ³⁴ Amaa bamó-rɔ Farisiinyi kɔ né əkemaa i bu, né ba t̄eŋ mò ε Gamaliilii-o a koso yére née, né oo sa né baa lee ayaa-rɔ ayerepo-ɔ lee ngyanjé-ɔ-rɔ kafwéé. ³⁵ Né oo sa seŋsa gywii bamó né baa gyanjé-ɔ feyɛ, “M bɛɛko-ana Isireelii awuye, mon' sa ketɔ né moné e kpa a mon' bo waa asesɛ mo-ɔ se. ³⁶ Né moné a nyinji si feyɛ ɔnyare kɔ né ba t̄eŋ mò ε Tiyudas-o a dɛɛ ba saŋ kɔ, né o ye mò feraa gye sɛsɛ dabe née, né waa asesɛ alafa ana a gya mò se. Amaa Roma awuye asoogyaa kɔ a mɔɔ mò, né bamó né bo gya mò se-ɔ a brawé-rɔ, né mò aseŋ na ketɔ kemaa a wu. ³⁷ Amo kamɛɛ-rɔ né Yudas Galileyanyi-o a ba kasu né baa kare asesɛ kamó-rɔ-ɔ, né asesɛ bweetɔ a gya mò se, né baa kɔ Roma awuye-o, né Roma awuye amo a mɔɔ mò gbaa mò, né bamó né bo gya mò se-ɔ pɛɛsɛ a brawé-rɔ. ³⁸ Amose-ɔ mbeyɔmɔ mo e tɔwé mo i gywii moné feyɛ moné ma waa asesɛ mo seyɛ. Mon' yɔwé bamó! Né ketɔ né baa waa mo-ɔ e gye bamó fɔŋfɔŋ ɛleŋ né baa bo waa, amo feraa a gye kɛɛ. ³⁹ Amaa né amo ya lee Wuribware ase feraa, ané maa taaré a ané tii bamó kpa, a lee feyɛ moné aa Wuribware e gyé né moné e kɔ.”

Né baa gya Gamaliilii a aseŋ-ɔ se. ⁴⁰ Né baa t̄eŋ ayaa-rɔ ayerepo-ɔ kinŋji baa ngyanjé-ɔ-rɔ, né baa sa né baa dayɛ bamó kɔkyɔkywéé, né baa bee

yii bamɔ sɛ fɛyɛ bɔ ma lɛɛ tɔwɛ aseŋ gywii asesɛ Yeesuu kenyare-ɔ. Né ɻkee baa yɔwɛ bamɔ bɔ kyɔŋwe.

⁴¹ Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a lɛɛ ngyanŋe-ɔ-ɔ na bamɔ akatɔ a gyi, a lɛɛ fɛyɛ Wuribware a lee bamɔ sa ne baa kperi Yeesuu si gyi ipeere. ⁴² Né ɻkee kake kemaa bɔ naa Wuribware suŋkpa kabuno na asesɛ elɔŋ-nɔ ba kya sɛ ba kaapo, na ba tɔwɛ aseŋ timaa fɛyɛ Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sur bɔ kyɔŋwɛ-ɔ aseŋ ba gywii asesɛ.

6

Akyarɔpo asunoo aseŋ

¹ Saŋ kɔ bɔ fo-ɔ, asesɛ ne bɔ dɛɛ bɔ gya Kristoo aseŋ kɛkaapo se-ɔ a waa kɔkyɔ bweɛtɔ. Né ekɔ a lwee Yudaa awuye ne baa kowɛ bamɔ emaŋ ne ba sa Griiki seŋsa emo-ɔ-ɔ na Yudaa awuye ne baa kowɛ bamɔ bamɔ fɔŋfɔŋ aye-ɔ mboŋtɔ-ɔ. Bamɔ ne ba sa Griiki-ro-o ye akɔɔrɛgyipɔ-ɔ i ke ateeese-ro kake kemaa, bamɔ akpenlekyeɛ-ɔ mon nya. ² Amose-ɔ ne ayaarɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ a tɛɛ Kristoo aseŋ kɛkaapo agyasəpɔ-ɔ pɛɛɛ bɔ gyanjɛ, ne baa tɔwɛ gywii bamɔ fɛyɛ, “A mon bware fɛyɛ anɛ a yɔwɛ abwareſen kɔtɔwɛ, na anɛ i gyi ateeese na atanne aseŋ. ³ Amose se-ɔ, anɛ akosobɛɛ, mon' deere mone-ɔ, na mon' lee abɛɛ asunoo ne mone nyi fɛyɛ bɔ de Wuribware a kufwiinje timaa-o na kanyiasen-ɔ, na anɛ sa a bamɔ e deŋ bɔ deere aseŋ-ɔ-ɔ. ⁴ Na anɛ feraa anɛ kusun kii fɛyɛ anɛ dɛɛ kya sɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ, ne anɛ e tɔwɛ abwareſen.”

⁵ Né bamə pəee akatə a gyi mfəerə timaa né ayaa-rə ayerepo-ɔ a baa-ɔ sə. Aməsə-ɔ, né baa lee Stifaŋ né mò kōkəregyi-ro bo ləŋ-ɔ, né o de Wuribware a kufwiijə timaa-o bwəetə-ɔ na Filipo na Prokorus na Nikanə na Timəŋ na Paamēnas na Nikolas né ɔ moŋ gye Yudaanyi, né ɔɔ lee Anteyəkəya maŋ-nə, né saŋ kə ɔɔ ba o sunj Wuribware feyə aneŋ né Yudaa awuye i sunj-o. ⁶ Né akəregyipo-ɔ a taa bamə ya bo kaapo ayaa-rə ayerepo-ɔ. Né bamə-ɔ baa ba asaree bo dəŋŋəo bamə anju si, né baa kore kəbwarekore sa bamə.

⁷ Aneŋ sə-ɔ, né abwareseŋ-ɔ a kya sə yə toŋ kemaa. Né akəregyipo né bo bo Yerusalem maŋ-nə-ɔ a waa kōkyə. Né Wuribware aləŋŋəo bweetə a bo kəore Yeesuu gyi bo tii bamə se.

Aneŋ né baa kra Stifaŋ-o

⁸ Né Stifaŋ né Wuribware a sa ŋyure na eļen-ɔ a kya aləro, né ɔɔ waa atə dabə bweetə, né asesə né baa ŋu-o eyee a kpeŋ bamə. ⁹ Amə Yudaa awuye kə bo-rə né bo dəɛ bo gye anya, né mbeyəmə bo gye agyi. Né bo de bamə fənfəŋ kəbwarekorekyan ba sunj Wuribware kəmo-rə. Bamə-ɔ-rə bokə moŋ sure si, né baa gyiiri Stifaŋ ikii. Bamə bokə gye Yudaa awuye né baa lee Kireenee na Aleksandriya emən-nə na Kilikiya na Asiya əswəerə se. ¹⁰ Amaa Wuribware a kufwiijə timaa-o a sa Stifaŋ kanyi-aseŋ-ɔ se-ɔ, mò a sa seŋsa-ɔ, bo moŋ lee taare təwə seyə bo gyiiri mò ikii. ¹¹ Aməsə-ɔ, né baa sa asesə kə atanne na bo təwə feyə, “Anə a nu mò a təwə aseŋ o kye Wuribware na anə mbraa né Wuribware a bo ro Mosis si bo sa ane-ɔ.” ¹² Mfaanee né baa waa bo fwii asesə na abrəsə na Wuribware

mbraa akaapopo-ɔ iduŋ. Né baa kra Stifaŋ yaa maŋ agyēŋkrepɛrɔ-ɔ na abrɛsɛ-ɔ akatɔ-rɔ. ¹³ Né baa ba asešɛ kɔ n̄e baa bɔ ba ayeba bɔ dəŋŋɔ mò s̄e feyɛ, “Saŋ k̄emaa ḥonyarɛ mɔ ɛ t̄owɛ aseŋ bɔyɛ o kye Wuribware suŋkpa-ɔ na Wuribware mbraa n̄e anɛ a nya l̄ee Mosis ase-ɔ. ¹⁴ Anɛ a nu mò a t̄owɛ feyɛ Yeesuu Nasaretenyi-o iwbwee Wuribware suŋkpa, na o kyurowi mbraa n̄e Mosis a sa anɛ-ɔ p̄ɛɛɛ!” ¹⁵ Né bamɔ n̄e bɔ te s̄enjyikpa mfɛŋ-ɔ p̄ɛɛɛ a kii bamɔ akatɔ bɔ yera Stifaŋ si ba deere mò. Né baa ḥnu feyɛ mò akatɔ-rɔ du feyɛ Wuribware kabɔɔ lee-o.

7

Seŋsa n̄e Stifaŋ a sa s̄enjyikpa-ɔ

¹ Né Wuribware ələŋŋɔpɔ bresɛ-ɔ a bise Stifaŋ ε, “Ketɔ n̄e ba porɔ fo k̄emo se-ɔ gye kaseŋtij aaa?” ² Né ɔɔ bəŋŋaa feyɛ, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana, mon' nu mo ase! Pwɛɛ n̄e anɛ nana Abraham a dɛɛ tu ya kyɛna Haraŋ maŋ-nɔ-ɔ, Wuribware, owure dabɛ-ɔ, a lee mò eyɛɛ bɔ kaapo mò Mesopotamiya sweerɛ se* mfɛŋ n̄e Kaladεya awuye te-o. ³ Né ɔɔ t̄owɛ gywii mò feyɛ,

‘Lee sweerɛ mɔ se na fo yɔwɛ fo akowebɛɛ
na fo yɔ sweerɛ n̄e mo ɛ kaapo fo-ɔ se.’*

⁴ Amose-ɔ, n̄e ɔɔ lee mò sweerɛ-ɔ se ya kyena Haraŋ. Abraham mò se lowi kamɛɛ, n̄e Wuribware a sa n̄e Abraham a bɛɛ tu bɔ kyɛna sweerɛ mɔ mfɛɛ n̄e monɛ te mò se-ɔ. ⁵ Saŋ-ɔ, Wuribware

* ^{7:2} Kaase ɛ kaapo feyɛ Yufraatis na Tigris ɛboŋ mbɔŋtɔ-rɔ.

* ^{7:3} Keleɛkaase 12.1-5.

moŋ tεε taa haree sweere-ɔ kabegyee gbaa sa Abraham, amaa ɔɔ tɔwε bo bεya feye ɔ saŋ ɔ taa a ɔ bo sa mò aa mò ananagyи. Saŋ nε Wuribware a tɔwε aseŋ mɔ-ɔ, na Abraham moŋ de agyi. ⁶ Ketɔ nε Wuribware a tɔwε gywii mò-ɔ e gyε feye,

‘Fo ananagyи e ba a bo bo kii afɔ sweere banjbaŋ kɔ se,
 na bo waa mfεŋ awuye-o anya kusuŋ,
 na bo waa bamɔ bɔrɔkraa nsu alafa ana.
⁷ Amaa mɔ i gyiiri bamɔ anyaŋpe-ɔ kεsebɔ,
 na kεmɔ kamεε-rɔ na n lee bamɔ lεe sweere
 amo se,*
 na bo bo suŋ mɔ mfεe.’

⁸ Amɔ kamεε-rɔ nε Wuribware a tɔwε gywii Abraham feye saŋ kεmaa nε mò aa mò ananagyи ya kowε gyi nyaŋse, nε mò ya gyi ɳke mburuwa-o, bo teŋ mò kotweetu.* ɔ ye ɔ waa aneŋ na a kaapo feye Wuribware a waa ɻtaŋ sa mò aa mò ananagyи. Amose-ɔ, Abraham a kowε mò gyi Isak, nε oo gyi ɳke mburuwa-o, ne ɔɔ teŋ mò kotweetu, ne Isak mɔ a teŋ mò gyi Yakubu lee, nε Yakubu mɔ a teŋ mò agyi kudu anyɔ nε bo gyε ane nana-ana-ɔ lee.

⁹ Yakubu mò gyi-ana a bo waa ayaafɔre-ɔ, nε baa kisi bamɔ tire Yosef, nε baa fe mò sa ak-pakyɔŋpo kɔ, nε bamɔ-ɔ a fe mò sa Igyipiti awuye kɔ, nε bamɔ-ɔ baa ba mò bo kii kεnya.* Amaa Wuribware a gya mò kamεε. ¹⁰ Nε oo lee mò lεe aseŋ-nɔ. Saŋ nε baa tεe mò Igyipiti owure akatɔ-rɔ-ɔ, Wuribware a sa nε owure-o akatɔ a gyi

* 7:7 Keleekaase 15.13-14. * 7:8 Keleekaase 17.3-8. * 7:9 Keleekaase 37.

mò se, ne ɔɔ sa ne owure-o a pini Yosef kanyiasen, ne ɔɔ waa Yosef mò lɔŋ-nɔ ayaafɔrɛ-ɔ pɛɛɛ brɛsɛ na Igyipiti sweere pɛɛɛ odikuroo.*

¹¹ Né akɔŋ a ba Igyipiti na Kanaŋ ɛsweere se, ne baa ɲu aseŋ bwɛtɔ. Né ane adedaapo-ɔ a kpa ateese kpone. ¹² Saŋ nè bamɔ se Yakubu a nu feyɛ abwaye bɔ Igyipiti-o, ne oo sun mò gyi-ana, ane adedaapo-ɔ, ne baa yɔ mfɛŋ kegyenkpɛɛɛ, ne baa ya nya abwaye. ¹³ Bamɔ a yɔ mfɛŋ nyɔsəpɔ-ɔ, ne bamɔ tire Yosef a lee mò eyɛɛ bɔ kaapɔ bamɔ feyɛ bamɔ tire e gye mò, ne Igyipiti owure mɔ a pini sanj amo feyɛ Yosef akowebɛɛ nɛe.* ¹⁴ Amose-ɔ nè Yosef a kra bɔ kyɔŋwɛ mò se Yakubu feyɛ o taa mò kowebɛɛ-ana pɛɛɛ, na bɔ ba Igyipiti mò ase mfɛŋ.* Bamɔ pɛɛɛ bɔ aseɛɛ adusunoo na anuu. ¹⁵ Né Yakubu-ana a ya kyɛna Igyipiti mfɛŋ aneŋ-aaa, ne bamɔ pɛɛɛ a bɔ wu. ¹⁶ Amɔ-ɔ kamɛɛ-rɔ, ne baa taa bamɔ abowii yaa Yakubu aye Sikim mfɛŋ ne o dees o te-o, ne baa taa yaa bɔ pure purekpa ne Abraham a sɔɔ lɛɛ Hamɔɔ mò gyi-ana ase-ɔ. ¹⁷ Ane adedaapo a kyɛna Igyipiti sweere se mfɛŋ aneŋ-aaa, ne baa waa kɔkyɔ bweɛtɔ. Né ɻkee sanj a fo feyɛ Wuribware lee mò aseɛɛ lee sweere amo se, feyɛ aneŋ ne ɔɔ kɔyɔ tɔwɛ gywiil Abraham bɔ bɔya-ɔ. ¹⁸ Amɔ lalalowɛ-ɔ, ne mò nè o moŋ nyi Yosef aseŋ-ɔ a bɔ gyi kuwure. ¹⁹ Né ɔɔ sa ne baa kii mò anya. Né ɔɔ pɛnna bamɔ, ne ɔɔ waa bamɔ bɔrɔkraa, ne ɔɔ lɛŋ bamɔ feyɛ bamɔ ɔkɛmaa nè mò ya kowɛ gyi nyaŋsɛ-ɔ, o taa mò yaa bɔ twɛɛ na o wu, na bamɔ aseɛɛ ma lee nya waa kɔkyɔ.*

* **7:10** Keleekaase 41.41-57.

* **7:13** Keleekaase 45.

* **7:14**

Keleekaase 46.

* **7:19** Keleek Igyipiti 1.1-14.

20 Saŋ mə-rə, nə baa kowę Mosis, kayaagyi popwęe damenanję. Aferi asa nə baa bera mə ləŋ-nə. **21** Bamo a lee mə lee ləŋ-nə taa yaa bo kweerə owure-o si-o, nə owure kagyikyęesee a ya ńju mə taa mə yaa bera feyę mə fəŋfəŋ mə gyi-o. **22** Nə baa kaapo mə bamə Igyipiti awuye kanyiasen̄, nə oo kii səsə dabę mə seŋsa na asuŋ waase-rə.*

23 Saŋ nə Mosis a gyi nsu aduna-ɔ, nə ɔɔ waa mə mfęerę feyę o ya kęe anęŋ nə ba waa mə ayę awuye, Isireelii awuye-o. **24** Nə ɔɔ ya to feyę Igyipitinyi kə e waa Isireeliinyi kə borəkraa. Mə a yə mfeŋ a ɔ ya kya mə ayepo-rə-ɔ, nə ɔɔ mə Igyipitinyi-o bo gyiiri mə kęsebə. **25** ɔɔ fa nęe feyę mə ayę awuye-o i nu kaase feyę Wuribware e ba mə nęe a ɔ bo kooře bamə na bo nya bamə eyęe, amaa bo moŋ nu kaase anęŋ. **26** Kəmo kayę ńke-o, nə ɔɔ bęe ya ńju feyę Isireelii awuye anyə wore wore e kə, nə ɔɔ ya torəwe bamə a ɔ ləŋjə bamə mboŋtə-rə. Mfeŋ nə ɔ yę, ‘Emenę nęe nę fo aa fo kowębęe Heebriinyi e kə?’ **27** Amaa mə ne ɔ waa mə bęe kə borəkraa-ɔ a nerj Mosis nęe lęe keri si, nə ɔ yę, ‘Nse ya ba fo bo waa anę ɔdeere sepo na ɔseŋgyipə? **28** Fo e kpa feyę fo mə mə feyę ndee anęŋ nə fo a mə Igyipitinyi-o nęe eee?’ **29** Mosis a deŋ nu anęŋ-ɔ, nə ɔɔ sere lęe Igyipiti sweerę se ya kyęna Midiyən sweerę se. Mfeŋ nə ɔɔ kowę agyi anyo.*

30 Nsu aduna kamęe-rə, nə Wuribware kabəo kə a lee mə eyęe kiyii kə nə kę e kywęe kimukee-ro-o-ro, meraa Sinaa kębęe-ɔ bo kaapo Mosis. **31** Mosis a ńju anęŋ-ɔ, nə mə eyęe a kpeŋ mə, nə ɔɔ

* **7:22** Keleę Igyipiti 2.1-10. * **7:29** Keleę Igyipiti 2.11-25.

səŋ tə kiyii-o-ro, na o nya ɳu aneŋ ne ke e kywεε-ɔ nεεnεε. Nε oo nu Wuribware bɔrε a tɔwε feyε,
32 ‘Mo e gye Wuribware, nyanpe ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i suŋ-o.’ Nε kufu a nya Mosis, ne oo yοŋ, ɳkee o maa lεε taare a o deerε kiyii ne ke e kywεε-ɔ. **33** Nε Wuribware a tɔwε gywii mò feyε, ‘Yere mfεŋ. Lee fo asebεta-ɔ. Mfεŋ ne fo yere-ɔ gyε sweere kpeyaa nee. **34** Kasenṭinj, mo a ɳu aworefɔo ne mo asesε-ɔ i gyi Igyipiti sweere se-ɔ. Mo a nu bamø kusu bo lee aneŋ ne bamø anya adeere sepo-ɔ e waa bamø-ɔ se. Amose-ɔ mo a ba a m bo kɔɔrε bamø lee Igyipiti awuye kesaree-rø, Amose-ɔ waa mənaŋ, nare, mo i suŋ fo a m bεe bo kyoŋwε Igyipiti sweere se.*

35 Amose-ɔ Mosis mo ne Isireelii awuye-o a kine, ne baa tɔwε gywii mò feyε, ‘Nse ya waa fo ane ɔgyenɔkpeεpo na ɔsεŋgyipɔ?’ ne Wuribware a lee feyε mò e gye bamø ɔgyenɔkpeεpo na ɔmɔrɔwεpo-ɔ. Nε Wuribware a suŋ mò mbɔɔ-ɔ ɔkɔ ne oo lee mò se kiyii ne ke e kywεε-ɔ se. **36** Mosis mo deε ya waa afutø na akpeŋyeεetø Igyipiti sweere se, ne oo lee Isireelii awuye-o lee mfεŋ yaa kimukee-ro. Nε oo bεe waa afutø na akpeŋyeεetø ɔpøø Pipee-o-ro na kimukee-ro mfεŋ nsu aduna.* **37** Mosis mo deε ya tɔwε gywii Isireelii awuye feyε, ‘Wuribware i lee sεsε kɔ a o lee mone akowεbεε-rø, sεsε ne o du feyε mo Mosis-o, feyε o waa mò kyaamεε sa mone.* **38** Mosis deε na Isireelii awuye ya kpɔwε gyanjε kimukee-o-ro. Mosis wɔrε ne ane adedaapo a taare bɔrø se sa sεŋsa gywii Wuribware kabɔɔ ne

* **7:34** Kεleq Igyipiti 3.

* **7:36** Kεleq Igyipiti 7.14 – 13.22.

* **7:37** Mbraa kεbεesa 18.15.

ɔɔ lee mò sè Sinaa kεbeε-ɔ se-ɔ. Mosis mɔ dεe nε Wuribware a bεe bɔrɔ sè tɔwε aseŋ nε a sa ɳkpa-ɔ gywii anε adεdaapɔ na anε.

³⁹ Amaa anε adεdaapɔ-ɔ a kine, bɔ mɔn bu mò, nε baa lee mò keri si, nε baa yɔrɔwε fεyε bɔ kinjɔ i yɔ Igyipiti. ⁴⁰ Saŋ nε Mosis a bεe yɔ kεbeε-ɔ soso-ɔ, nε baa tɔwε gywii Mosis mò daa Aarɔŋ fεyε, ‘Koso, waa kisi sa anε na kε gyε anε ɳkpeε. Ḍnyare Mosis mɔ nε ɔɔ taa anε bɔ lee Igyipiti swεerε se-ɔ fεraa, anε mɔn nyi kεtɔ nε kε ya waa mò-ɔ.’* ⁴¹ Saŋ amo ne baa pwεε bamɔ kisi kɔ fεyε kakpeŋnyaree-ɔ, nε baa mɔɔ mbɔ wεe sε, nε baa gyi ateese nuu nta, nε baa kyaaa bɔ gyi akatɔ sa bamɔ kisi amo nε baa waa-ɔ. ⁴² Amo-ɔ se-ɔ nε Wuribware a yɔwε bamɔ aseŋ sa bamɔ. Nε baa sun akyee-e-kpa-agyi na kiferi na kyɔwε kyoŋ Wuribware. Fεyε anεŋ nε Wuribware akyaamεε-ɔ ɔkɔ a kyɔrεε-ɔ,

‘Isireelii awuye, saŋ nε mɔnε a kaa kimukee-o-ro
nsu aduna-ɔ,
n gyε mɔ, Wuribware, nε mɔnε a mɔɔ mbɔ bɔ
ləŋjɔ.

⁴³ Kisi Mələk sunkpa nε mɔnε a sɔrɔ,
na kisi Rifaŋ nε ku du fεyε kekyee-e-kpa-agyi
nε mɔnε fɔŋfɔŋ a ba mɔnε asaree bɔ waa-ɔ,
nε mɔnε a sun.

Amose-ɔ mo e gya mɔnε a ɳ yaa anya kusuŋ-no
swεerε nε o bɔ Babilɔŋ maŋ kamεε kεfɔ kεfɔ-ɔ
se.*

* **7:40** Keleę Igyipiti 32.1.

* **7:43** Amos 5.25 (LXX).

44 Wuribware ḥ ya kaapo Mosis aneŋ nɛ ɔ waa Wuribware ḥ kyenakpa, mfeŋ nɛ ɛtaŋ a kɛdakaa-ɔ yere-ṛɔ-ɔ. Ḫ ye ɔ waa mò feyε tanṭee kɛkyan na bɔ taare sɔrɔ mò tɔŋ kɛmaa na ɔ gyε bamɔ kegyenkpεe kimukee-o-ro-o. **45** Saŋ nɛ Mosis a wu-o, ɔgyenkpεepo nɛ ɔ gya sε ɔnyɔsεpɔ-ɔ, mò ɛ gyε Yosuwa. Yosuwa mɔ a gyε bamɔ kegyenkpεe yaa bamɔ sweere popwεe se, nɛ Wuribware a kɔ gyi aseɛse nɛ bɔ kyɔ bɔ te mfeŋ-ɔ se, mɔɔ bamɔ kpuri. Saŋ kɛmaa mɔ nɛ ane adɛdaapɔ naa-ɔ, bɔ sɔ tanṭee kekyan amo. Nɛ kaa sii sweere amo sε aneŋ-aaa bo fo Owure Deefid a mbεe-ɔ se. **46** Wuribware a kpa Ɗeefid aseŋ, nɛ oo yure mò. Nɛ Deefid a kɔrε mò feyε ɔ sa a ɔ pwεe kyenakpa nɛ ba ba a bɔ bɔ teɛ mò ε ‘Sunkpa nɛ Yakubu nyanjɛ Wuribware te mò-ṛɔ-ɔ.’ **47** Amaa Wuribware moŋ sure si aneŋ. Amɔ Solomɔŋ, Deefid mò gyi-o, ya bɔ pwεe sunkpa sa Wuribware.

48 Amaa Nyiŋkpeŋ-kyoŋ-atɔ-pεεε-Bware moŋ te lɔŋ nɛ sesε a pwεe-ɔ-ṛɔ. Feyε aneŋ nɛ Wuribware a akyamεe-ɔ ɔkɔ a tɔwε-ɔ,

49 Wuribware ye, Soso ɛ gyε mo kuwuregya,
nɛ sweere se gyε mo ayaa yeresekpa.
Nɛ ntetɔ lɔŋ nɛ mone e pwεe a mon' sa mo-ɔ nee?
Mfene ɛ gyε mo kyurekpa?

50 N gyε mo fɔŋfɔŋ ya twεe atɔ mɔ pεεε aaa? ”*

51 Nɛ Stifaŋ a tɔwε bɔ gyε kεε feyε, “Kesebɔrɔlɛŋ awuye, mone gyε Yudaa awuye akatɔ sε nee. Mone ɻkpɔnɔ-ṛɔ feraa, mone moŋ gyε Yudaa awuye. Mone deŋ mone du nee feyε mone

* **7:50** Isaya 66.1-2.

adədaapo-ɔ dεε. Fεyε bamo-ɔ, mone a kine Wuribware a kufwiijε timaa-o kanɔ. ⁵² Wuribware kyaamεε ko bo-rō, nε ɔɔ ba, nε mone moŋ waa mò awɔrefɔɔ aaa? Bo moŋ yowε kεmεɔ̄ bamo ne baa tωwε fεyε Wuribware i suŋ mò kεyaafɔrε timaa Kristoo-o gbaa. Nε mbeyɔmε mone a gyi mò nε oo suŋ mò-ɔ kidiburo, nε mone a mɔɔ mò. ⁵³ Mone mɔ a nya Wuribware a mbraa-ɔ lεe anε adədaapo asaree-ɔ, mbraa mɔ nε Wuribware a borɔ mò mbɔɔ-ɔ sε taa bo sa bamo-ɔ. Haree a gyε Wuribware a mbraa-ɔ gbaa ooo, mone mɔ mone a kine kegya mmɔ se.”

Aneŋ nε baa da Stifan abu-ɔ

⁵⁴ Amɔ bamo nε baa gyanjε mfεŋ-ɔ a nu kεtɔ nε ɔɔ tωwε-ɔ lωwε-ɔ, nε bamo iduŋ a fwili, nε baa duŋwi bamo nno. ⁵⁵ Amaa Stifan de Wuribware a kufwiijε timaa-o bwεetɔ. Amose-ɔ mò a deerε soso-ɔ, nε oo ɲu Wuribware sε a buŋni-ro, nε oo ɲu Wuribware a kεdabε na wuraa-o, nε oo ɲu feyε Yeesuu a yεre Wuribware kigyiise si. ⁵⁶ Nε ɔ yε, “Mon' deerε! N kεe soso a buŋni-ro, nε ɲ kεe dimaadi mò gyi-o na ɔ yεre Wuribware kigyiise si!”

⁵⁷ Nε bamo nε baa gyanjε mfεŋ-ɔ ɔkεmaa a ba mò asareegyi bo tii mò eſebo, nε baa faa-rō keŋkeŋ, nε bamo pεee a sεrε ya buŋ Stifan si. ⁵⁸ Nε baa lee mò leε maŋ-ɔ-rō yaa mò nlaŋbeε, nε baa twεe mò abu. Nε bamo nε baa twεe Stifan abu-o a taa bamo awaagya sa kεyaafɔrε ko nε ba tεe mò ε Sɔɔl-ɔ a ɔ kra. ⁵⁹ Nε baa saŋ mεraa sε ba twεe Stifan abu na ɔ kore kεbwarekore ɔ tεe anε nyāŋpe fεyε, “Mo nyāŋpe Yeesuu, kɔɔrε mɔ kra!” ⁶⁰ Nε oo kpuni aŋurii, nε ɔɔ faa-rō keŋkeŋ fεyε, “Mo nyāŋpe, fo ma

sa a aseſe mə a bøyə mə sii bamə se!" Mὸ a təwə amo-ɔ ləwə-ɔ, nə oo wu mfəŋ.

8

Anęj ne Səəl a sa ne asərēe awuye-o a ḥu aseň-ɔ

¹ Nę aa waa Səəl kənę feyę Stifaŋ a wu.

Lęe እke nsi nę Stifaŋ a wu-o, nę baa lęe ba waa Yerōsaləm maŋ-nə a asərēe awuye-o aworefəo na bɔrökənə. Nę Kristoo akəɔregyipo nę bɔ bɔ Yerōsaləm maŋ-nə-ɔ pεεε a brawe-րə yɔ Yudeya sweere se na Samariya sweere se sanj ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ wɔre. ² Aseſe timaa kɔ ya taa Stifaŋ kifuninj-o yaa pure. Nę baa su kale sa mὸ. ³ Amaa Səəl a pee kekatə węe asərēe awuye-o si kɔtɔraa. Nę እkee ɔɔ narę bamə əlɔŋ-nə a ɔ bɔ gyanjə se o gyiiri bamə, hareę ɔkyee bεεε ɔnyare 000, o tii.

Abwareſenj ne Filipo a təwə Samariya sweere se-ɔ

⁴ Nę asərēe awuye nę baa brawe-րə-ɔ a lweero yɔ tɔŋ kemaa ba təwə abwareſenj. ⁵ Nę Filipo a lee Yudeya sweere se yɔ Samariya maŋ kɔ se ɔ təwə feyę Yeesuu e gye Kristoo nę Wuribware yε o sun a ɔ bɔ kyoŋwę bamə-ɔ o gywii bamə nę bɔ bɔ mfəŋ-ɔ. ⁶ Nę ɔɔ waa akpeŋyeetə bɔ kaapɔ bamə. Amose se nę aseſe bweetə a gyanjə a bɔ nu aseň nę ɔɔ təwə-ɔ, nę baa lɔŋ əsebɔ nu mὸ ase nεεnεe. ⁷ Nę ɔɔ gya ibrisi bɔ kɔso aseſe bweetə se na e fεε-րə. Nę ɔɔ kya agyabɔɔ na bamə nę bamə kesaree bεεε keyaa a wu-o bweetə. ⁸ Amose-ɔ nę kakatɔgyi a ba maŋ-ɔ-րə.

9 Saŋ-ɔ mo, ḥnyare kɔ mo dee o bo maŋ-ɔ-rɔ mfεŋ, ne ba tee mò e Simɔŋ, na o de kisiben o waa atɔ ne a kpeŋ eyee-ɔ kaapo maŋ awuye amo. ɔ yε o gye sεsε dabe nee. **10** Amose-ɔ pwεsε ne Filipo a dee ba maŋ-ɔ-rɔ, leɛ abreſε pεsε se ya bo fo ɻyaagyi pεsεsε se maŋ awuye amo i nu Simɔŋ amo aseŋ neεnεsε. Bo yε, “ጀnyare mo moŋ de Wuribware a kεdabe-ɔ ccɔ? N gye mò ne Wuribware e tee feyε Mo-ɔdabe-ɔ?” **11** Kεtɔ se ne baa nu mò aseŋ neεnεsε-ɔ e gye feyε ɔɔ ba mò kisiben-o bo waa akpeŋeyeetɔ bo kaapo bamɔ maŋ-ɔ-rɔ kyee. **12** Amaa bamɔ a nu Filipo a tɔwε Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ timaa na aneŋ ne Yeesuu Kristoo kenyare de keyaalen-ɔ, ne baa kɔɔrε gyi, ne bamɔ akyee na anyare pεsεsε a bo asuu. **13** Ne Simɔŋ fɔŋfɔŋ-ɔ gbaa a kɔɔrε aseŋ-ɔ gyi. Ne ɔɔ bo asuu, ne ɻkee ɔ naa ɔ gya Filipo si, ne akpeŋeyeetɔ ne Filipo a waa-ɔ a kpeŋ mò eyee.

¹⁴ Ayaa-rə ayerepo nē bo bo Yerosalem man-nə-ɔ a nu feyə Samariya awuye-o a kəərə Wuribware a aseŋ-ɔ gyi-o, nē baa suŋ Peetroo na Yohanee bo kyoŋwə bamə ase. ¹⁵ Bamə a fo mfeŋ-ɔ, nē baa kərə kəbwarekore sa bamə, na Wuribware nya sa bamə mō kufwiijə timaa-o. ¹⁶ A lęe feyə haree Filipo a bə bamə asuu Yeesuu kenyare-rə-ɔ gbaa ooo, Wuribware a kufwiijə timaa-o moŋ təe ywee bamə ɔkə se daa. ¹⁷ Nē Peetroo na Yohanee a teyi bamə asaree bə dəŋŋə bamə se, nē baa nya Wuribware a kufwiijə timaa-o.

¹⁸ Siməŋ a ነው feyε Peetroo na Yohanee a ba bamo asareęe bő dənəjə akɔɔregyipo nē bő bo mfeñ-č se, nē baa nya Wuribware a kufwiiŋe timaa-o si-o, ne oo ke Peetroo na Yohanee atanne. ¹⁹ Ne የ ገ,

“Mɔn' sa ŋ gbaa mɔ aneŋ a keyaaleŋ-ɔ na ŋ gbaa, mɔ ya ba kəsarę̄ bɔ dəŋŋɔ əkɔ se, na səse-ɔ nya Wuribware a kufwiiję timaa-o.”

²⁰ Amaa Peetroo a bəŋŋaa mὸ nę̄ feyε, “Wuribware sa a fɔ aa fɔ atanne lwee deekpa nę oo kure bɔ bəya na ɔ bɔ kywε̄ eboyē awaapo-ɔ, a lę̄ feyε fɔ a fa feyε fɔ e taare a fɔ sɔ̄ Wuribware aketɔ-ɔ. ²¹ Fɔ mɔn tii ane se, nę fɔ-ɔ fɔ bę̄ fɔ maa taare a fo waa ane kusun mɔ, bo lee feyε eboyē nę e bɔ fɔ kakpono-rɔ kyɔ bwę̄eto Wuribware ase. ²² Amoſe-ɔ nu fɔ eyeē bɔ lę̄ fɔ aseŋ bəyē mɔ nę fɔ a fa-ɔ se, na fɔ kore Wuribware feyε ɔ taa fo aseŋ bəyē mɔ bɔ ke fɔ. ²³ A lę̄ feyε mɔ a ḥu feyε fɔ kökwē nę fɔ de-o kyɔ bwę̄eto, nę fɔ eboyē nę fɔ de-o mɔ kyɔ fɔ se.”

²⁴ Amo feraa, nę Simən a təwε gywii Peetroo na Yohanee feyε, “Mɔ e kore mɔnę nę̄, mɔn' kore Wuribware sa mɔ, na atə mɔ nę fɔ a təwε amo aseŋ-ɔ pεee ma karj waa mɔ.”

²⁵ Peetroo na Yohanee a təwε kę̄tɔ nę Yeesuu a waa bamɔ fəŋfəŋ akato-rɔ na abwareſen gywii aseſe-ɔ lowe-ɔ, nę baa kinŋji yɔ Yerøalem manj-nɔ. Bamɔ a kinŋji ba yɔ-ɔ, nę baa təwε abwareſen gywii Samariya emaj emaj-nɔ awuye.

Filipo na Itiyopiya krakyē bresε kɔ aseŋ

²⁶ Nę Wuribware kabɔ̄ kɔ a lę̄ soso bɔ təwε gywii Filipo feyε, “Waa sira a yɔ kyawę twεεkpa kebenasarē se ya borɔ kpa nę ɔ lę̄ Yerøalem manj-nɔ ɔ yɔ Gasa manj-nɔ.” (Mbeyəmɔ bo mɔn lę̄ bɔ bɔ kpa amo, a lę̄ feyε əkɔ mɔn lę̄ o te ifuri amo se.) ²⁷ Nę Filipo a waa sira, nę ɔ ywē kpa-ɔ se. Amɔ sweerę kɔ nę ba tę̄ mὸ ε Itiyopiya-o krakyē

bresə kə nə o deere bamə wurekyee nə ba tee
 mò e Kanjakee-o atanne se-ɔ te mò kpaŋa tireelaa
 kə-rə. Mò a kəore Wuribware gyi-o si-o nə oo yə²⁸
 Yerøsaləm maŋ a o ya sun Wuribware mò sunkpa-ɔ
 mfəŋ. Nə mbeyəmə o kiŋji o yə pe. ²⁸ Mò a te-ro-o,
 na o kare Wuribware kyaamee Isaya a aseŋ nə
 oo kyorree waa abwaresen wore-ɔ-rə-ɔ kenkeŋ o yə.
²⁹ Mfəŋ nə Wuribware a kufwiinje timaa-o a təwə
 gywii Filipo feyε, “Yə tireelaa nə o gye fo nkpe-ɔ
 amo ase, na fo ya narə meraa mò.” ³⁰ Nə Filipo a
 yə mò ase ya nu feyε ənyare amo e kare abwaresen
 wore-ɔ-rə kebegya nə Wuribware kyaamee Isaya a
 kyorree-ɔ. Nə oo bise mò feyε, “Fo i nu ketə nə fo e
 kare-ɔ kaase aaa?” ³¹ Nə Itiyopiya krakyee bresə
 amo a beŋŋaa mò feyε, “Emene nə mo e waa a n nu
 kaase na ɔko moŋ kaapo mo?” Nə oo sa nə Filipo
 a dee lweero kyena mò ase, nə baa kya se ba yə.
³² Wore nə o kare-ɔ-rə, Isaya a kyorree nəe ε,

“O waa diŋŋ feyε kasannegyii nə bo de a bo ya
 mɔɔ-ɔ,
 bεεε nkə sanne nə ba teŋŋe mò ifwii si,
 na o maa su-o, o moŋ təwə seyε.

³³ Nə baa waa mò aworefəo na mò aseŋ de kpa
 nə bamə mə baa kine bo moŋ taa kaseŋtin sa
 mò.

ɔko maa taarə a o kaapo mò ananagyи,
 bo lee feyε baa teŋ mò nkpa se, lee mò lee kaye
 mɔ-rə.”*

³⁴ To, nə oo bise Filipo feyε, “Təwə səsə nə kyaamee
 mə e təwə mò aseŋ-ɔ gywii mo, mò eyee ne o

* **8:33** Isaya 53.7-8 (LXX).

de bεεε ጥና አልማት?” ³⁵ ነጋ Filipo a ቀጥሃ የንያረዥ-ኩ abwareṣen-ኩ-ኩ lεq mfeη nε ዘመኑ kare-ኩ tawē Yeesuu kayowore se aseη gywii mō.

³⁶ Bamō a yō, nε baa ya fō boη kō ase-ኩ, nε krakyee amo yε, “Kee, nkyu kō e bo mfee-ኩ. Ne ntetō se nε ma bō asuu-o nee?” [³⁷ ነጋ Filipo a tawē gywii mō feyε, “Fō ya kōore gyi fō kakpono-ኩ feraa, fō e taare a fō bō asuu.” ነጋ beηjaa feyε, “Mo a kōore gyi. Mo a kōore gyi feyε Wuribware mō gyi-o e gyε Yeesuu Kristoo.”] ³⁸ Amo feraa nε krakyee-ኩ a sa nε tireelaa nε bo te-ro-o a yere, nε mō aa Filipo a leq yō nkyu-o-ro, nε Filipo a bō mō asuu. ³⁹ Bamō kēdeη lεq nkyu-o-ro, nε Wuribware a kufwiijē-o a taa Filipo o de o yii. Amose-ኩ krakyee-ኩ moη lεe ኮን mō. Ne ዘመኑ kya mō kpa se yō pe na mō akatō a gyi. ⁴⁰ Amaa Filipo bo sa se o bo Asedōd maη-nō, nε ዘመኑ kya se yō Kayesareya maη-nō. Ne ዘመኑ tawē aseη timaa-o kpa-ኩ gywii maη kemaa se awuye.

9

Anet ne Səol a kyurowi mō mfεere bɔye-ኩ

¹⁻² Bo fō mbeyəmō-ኩ, Səol saη o yere-ኩ keηkenj o kpa əkpa nε o nya na o bo mōo bamō nε bo gya ane nyanjε Yeesuu a əkpa-ኩ se-ኩ. Amose-ኩ nε ዘመኑ yō Wuribware ələηjəpō brēse-ኩ ase ya kpa əwore nε ee sa mō kpa a o yō Damasikus maη-nō ya lwee kebwarekore akyan-nō mfeη-ኩ. Saη-ኩ, mō ya lweero ya ኮን akyee bεεε anyarē nε bo gya Yeesuu a əkpa-ኩ se mfeη-ኩ, o taare a o kra bamō yaa Yerōsalēm maη-nō ya tii.

³ Səol a yō o tā Damasikus maη-nō-ኩ, kaluwa koηko nε kelanjjerō kō feyε əleelεe-ኩ a leq awore-ኩ

bo weē mō se. ⁴ Mfēŋ nē ɔɔ lē da sweere, nē oo nu borē kō a tōwē o gywii mō feyε, “Səol, ntetō nē nē fo e tōraa mo anēj?”

⁵ Nē Səol a bise feyε, “Mo nyanpe, fo nse nē?” Nē borē amo a beŋjaa ε, “Mo e gye Yeesuu nē fo e tōraa mo-č. ⁶ Amaa, koso yø maŋ-č-rō na əko kaapo fo kētō nē fo waa mfēŋ-č.”

⁷ Amaa, asesε nē bamō aa mō naa kpa-č-rō moŋ buŋji kanč, nē baa sii yere. Baa nu borē-č, bamō mō bo moŋ ȳu əko. ⁸ Nē Səol a koso kyuwi-ro, amaa mō a buŋji akatō-č, o moŋ lee ɔ kēe. Amose-č nē bamō nē mō aa bamō naa-č a kra mō kəsarēe-rō yaa bo lwee Damasikus maŋ-nō. ⁹ Amo ȳke nsa na o moŋ kēe, na o moŋ gyi, nē mō-č mō moŋ nuu.

¹⁰ Saŋ amo, bamō əko nē ɔ gya Yeesuu a Ȅekpa-č se-č mā bo Damasikus mfēŋ, nē ba tēe mō ε Ananiyas. Nē anē nyanpe Yeesuu a tēe mō dee-ro-o feyε, “Ananiyas!” Nē ɔɔ beŋjaa ε “Kee mo, mo nyanpe.” ¹¹ Nē anē nyanpe a tōwē gywii mō feyε, “Waa siraan na fo yø kabore nē ba tēe ε ‘Kabore kyərərəsə’-č se na fo lwee ənyare kō nē ba tēe mō ε Yudas a ləŋ-č-rō bise ənyare kō nē ɔɔ lē Taasus maŋ-nō nē ba tēe mō ε Səol-č se. O bo mfēŋ ɔ kore kebwarekore. ¹² Nē oo ȳu dee-ro feyε ənyare kō nē ba tēe ε Ananiyas-o a lweero bo ba mō kəsarēe bo dəŋjə mō se a mō akatō nya beę buŋji.”

¹³ Nē Ananiyas a beŋjaa feyε, “Mo nyanpe, asesε bwēetō a tōwē ənyare mā aseŋ gywii mo, nē mo a nu aworéfəo nē ɔɔ bo waa fo asesε nē bo bo Yerōsalēm maŋ-nō-č aseŋ. ¹⁴ Nē ɔɔ nya keyaaleŋ bo lē Wuribware aləŋjərō abreſε ase feyε ɔ ba Damasikus mfēŋ bo kra asesε pεεε nē ba sun fo-č.”

¹⁵ Né ané nyanþe Yeesuu a təwə gywii mò feyε, “Yø, a lëe feyε mo a lee mò feyε o waa mo kusun-j-o, na o təwə aseñ né n de-o na mo keyaaleñ gywii ndé se awuye-o na bamø awure na Yudaa awuye-o pεεε. ¹⁶ Na mo fəñfəñ kaapo mò aworefɔ o kperi kusun né o waa a o sa mo-ɔ se na o gyi-o.”

¹⁷ Amosé se-ɔ né Ananiyas a yø ya lwee løj né Søøl bø mò-rɔ-ɔ, né øø taa mò asareø bo døñjø Søøl se, né o yε, “Mo kosobee Søøl, ané nyanþe Yeesuu fəñfəñ né oo lee mò eyee bo kaapo fo sañ né fo bo kpa-rɔ fo e ba mføe-ɔ ya suñ mo fo ase. Oo suñ mo fo ase né a fo akatø bøe nya bunñji feyε san-ɔ aneñ né a du-o, na Wuribware a kufwiijø timaa-o ywee fo se.”

¹⁸ Puri amo-rø mføeñ né atø ko feyε ñkingyi agyafo-ɔ a lëe Søøl akatøgyi-ro lëe da, né mò akatø a bunñji waa feyε san-ɔ aneñ né a kæe-ɔ, né øø kosø yere. Né øø bø asuu. ¹⁹ Mò a gyi ateese-o kamee-rø, né øø bøe waa keyaaleñ.

Aneñ né Søøl a təwə abwareseñ Damasikus mañ-nɔ-ɔ

Né Søøl a gyi ñke mføené ko Kristoo akøøregyipo né bo bo Damasikus mañ-nɔ-ɔ ase. ²⁰ Né øø yø mføeñ a këbwarekore akyan-ɔ-rø ya lëe o təwə abwareseñ feyε Yeesuu gye Wuribware mò gyi-o nee. ²¹ Né eyee a kpeñ bamø né øø təwə aseñ-ɔ gywii bamø-ɔ pεεε. Né bo yε, “N gye ñnyare né o bo Yerosalem mañ-nɔ o mωø aseñe né ba suñ Yeesuu-o nee eee? C moñ ba mføeñ nee feyε o ba o bo kra Yeesuu asunþø né bo bo mføe-ɔ na o kiñjaa bamø yaa Wuribware aløñjøpo abrøse-ɔ ase nee eee?” ²² Amaa kake kemaa mø na Søøl a këkaapo-ɔ-rø e waa leñ ki tii

si. Mò a kaapo-rə nεεnεε kεtə sε nε Yeesuu ɛ gyε Kristoo nε Wuribwareq a suŋ bø kyøŋwe kaye-rə a asεε-ɔ fεyε ɔ mɔrøwø bamø-ɔ, Yudaa awuye nε bø bø Damasikus mfeŋ-ɔ moŋ taare lee kanø kø.

²³ Amo a kyee, nε Yudaa awuye-o a gyanjø kra aneŋ nε ba waa a bø mɔɔ Søøl-ɔ. ²⁴ Amaa oo nu kεtə nε Yudaa awuye-o a kra-ɔ. Nε ɻkee mpase na kanye bø yεre maŋ kidenbee a abunogyi-o-ro ba kpa Søøl a bø mɔɔ. ²⁵ Amaa ɻke ɻkø kanye nε bamø nε bø gya Søøl sε-ɔ a taa mò yaa kebaŋsøroø kekyøj kø nε baa pweε bø meraa maŋ a kidenbee-o soso, nε ɔɔ bøø mfaŋsøreøø kø-rø nε baa taa mò waa kike dabe kø-rø, nε baa ba ife bø da-rø, nε baa kra ife-o-ro yøwø mø-rø bøye baa bø ywøø swøere. Nε ɔɔ sere lee mfeŋ bee yø Yørosalem maŋ-nø.

Anεŋ nε Søøl a kiŋŋi yø Yørosalem maŋ-nø-ɔ

²⁶ Søøl a fø Yørosalem maŋ-nø-ɔ, nε ɔ kpa a o tii bamø nε baa køøre Yeesuu gyi-o si. Amaa bø moŋ køøre mò gyi fεyε ɻkee o tii bamø sε, nε kufu a nya bamø pεεε. ²⁷ Nε Bar-Nabas* a ba bø yaa mò Yeesuu ayaa-rə ayerepo-ɔ ase. Ne ɔɔ kaapo bamø-rə a neŋ nε Søøl a ɻju ane nyaŋpø Yeesuu kpa-rø-ɔ na aneŋ nε Yeesuu a sa seŋsa gywii mø-ɔ, na aneŋ nε Søøl a nya kakpønø kaapo abwareseñ Yeesuu kenyare-rø Damasikus maŋ-nø-ɔ. ²⁸ Amøse sε-ɔ nε Søøl a sii bamø ase, nε ɔɔ nya kakpønø tøwø abwareseñ Yeesuu kenyare-rø Yørosalem maŋ-nø pεεε. ²⁹ Nε ɔɔ bee tøwø abwareseñ gywii Yudaa awuye nε ba sa Griiki seŋsa-ɔ, nε mò aa bamø a gyiiri ikii bø lee abwareseñ-ɔ sε. Amøse-ɔ nε ba buwi ba kpa ɻkpa a bø mɔɔ mø. ³⁰ Saŋ nε

* ^{9:27} Ayaa-rə ayerepo-ɔ asuŋ 4.36.

Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ a ɳu aneŋ-ɔ, n̄e baa yaa Sɔol Kayɛsarɛya manj-nɔ, n̄e baa ya ba mò bɔ kyoŋwé mò aye Taasus n̄e ɔ bɔ eʃɔ-ɔ. ³¹ Nkee feraa, bɔ lee aneŋ n̄e Sɔol a kii Kristoo akɔɔregyipo n̄e ɔ moŋ lee ɔ tɔɔraa Kristoo akɔɔregyipo, asoree awuye n̄e bɔ bɔ Yudeya sweere se na Galileya sweere se na Samariya sweere se-ɔ pεee eyee a yuri bamɔ. N̄e Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa asoree awuye-o keyaaleŋ na wɔrε, n̄e asesε bweetɔ a bɔ tii bamɔ se, bɔ lee aneŋ n̄e baa bu ane nyarŋe Yeesuu-o si.

Aneŋ n̄e Peetroo a yɔ Lidaa na Yopaa emaj-nɔ-ɔ

³² N̄e Peetroo a nare manj kemaa n̄e Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ bɔ-ɔ se ɔ laa bamɔ. N̄e sanj kɔ ɔɔ yɔ bamɔ n̄e bɔ bɔ Lidaa manj-nɔ-ɔ asε aɔ ya laa bamɔ. ³³ Mfεŋ n̄e ɔɔ yɔ ɳu ɔnyare kɔ n̄e ba tεe mò ε Iniya, n̄e mò kayoware pεee mɔ a wu, n̄e ɔ maa taare a ɔ koso lee kraŋ se nsu mburuwa-o. ³⁴ Mfεŋ n̄e Peetroo a tεe mò kenyare ε, “Iniya, Yeesuu Kristoo e gye n̄e ɔ sa a fɔ kpaare. Koso bɔɔ fɔ kraŋ.” Puri-ro mfeŋ n̄e Iniya a koso kyuwi-ro. ³⁵ N̄e asesε n̄e bɔ te Lidaa manj-nɔ na Sarɔŋ ifuri si-o pεee a ɳu ɔnyare amo a kpaare-ɔ, n̄e baa kɔɔrε Yeesuu gyi, n̄e baa bɔ gya mò ekpa-ɔ se.

³⁶ Amɔ ɔkyeε kɔ mɔ bɔ Yopaa manj n̄e mò aa Lidaa moŋ bɔ eʃɔ bweetɔ-ɔ-rɔ, n̄e ɔɔ kɔɔrε Yeesuu gyi bweetɔ. Mò kenyare e gye Tabitaa. (Amaa Griiki-ro mò kenyare e gye Dɔɔkas, kaase e kaapo feye Kyanjkporan.) ɔkyeε mɔ feraa atiripo-ɔ kεkya na kεdameŋaŋse wɔrε dooo n̄e ɔ naa ɔ waa. ³⁷ Sanj amo mɔ, ɔɔ lɔ, n̄e oo wu. N̄e baa gyee mò taa mò kifuniŋ-o bɔ bεya kεbaŋsɔrɔo kεkyaŋ kɔ-rɔ sɔsɔ

na ba su kale. ³⁸ Amosé-ɔ Yopaa awuye nē baa kōoré Yeesuu gyi-o a nu Peetroo si fεyε o bo Lidaa maŋ-nɔ-ɔ, nē baa suŋ abεε anyɔ kɔ mò ase fεyε bo ya tɔwε gywii mò ε, “Anε e kɔrε fo, waa mēnaŋ ba anε ase.”

³⁹ Nē Peetroo a waa sira, nē mò aa abεε anyɔ amo a yɔ. Bamɔ a fo-ɔ, nē baa yaa Peetroo kebaŋsɔrɔo kεkyāŋ nē ɔkyεe-ɔ da kεmɔ-rɔ-ɔ. Nē akpenlekyee yere muruwaa kifuniŋ-o na ba su. Nē baa ba ɛkaare nē ɔkyεe-ɔ a baara sa atiripo saŋ nē o te-o bo kaapo Peetroo anεŋ nē ɔkyεe-ɔ bware-o.

⁴⁰ Nē Peetroo a sa nē bamɔ pεεε a lee kekyāŋ-ɔ-rɔ, nē oo kpuni anjuri, nē ɔɔ kɔrε kεbwarekore, nē oo kii ba kifuniŋ-o ase, nē ɔ yε, “Tabitaa, kyiŋji kyεna.” Mfεŋ nē oo buŋji akatɔ. Mò a ɳu Peetroo-o, nē oo kyiŋji kyεna. ⁴¹ Nē Peetroo a tɔ mò-rɔ, nē ɔɔ kra mò-rɔ kya mò-rɔ, nē ɔɔ kɔsɔ yere. Nē Peetroo a tee bamɔ nē baa kōoré Yeesuu gyi-o pεεε na akpenlekyee-ɔ, nē ɔɔ ba ɔkyεe-ɔ bo kaapo bamɔ. ⁴² ɔkεmaa nē ɔ bo Yopaa maŋ-nɔ-ɔ a nu aseŋ mɔ. Nē asešε bweetɔ a kōoré Yeesuu gyi. ⁴³ Nē Peetroo a gyi ɳke kafwee kɔ gbaŋsεba nē ba tee ε Simɔŋ-ɔ ase Yopaa mfεŋ.

10

Peetroo na Kooniiliyus

¹ Saŋ amo mɔ, ɔnyare kɔ mɔ bo Kayesareya maŋ-nɔ, nē ba tee mò ε Kooniiliyus. Mò e gyε Roma awuye asoogyaa alafa asiye nē ba tee bamɔ ε Italiya asoogyaa-o-ro kelafa ɔbrεsε. ² ɔ gyε sesε timaa nē fεε. Nē mò aa mò lɔŋ-nɔ awuye pεεε mɔ a mɔŋ gyε Yudaa awuye gbaa ooo, nē ba

suŋ Wuribware. Né o bęe o kya Yudaa awuye atiripo-ṛə, na o kore kębwarekore saŋ kemaa. ³ Kake ḥko, kyewę kikpeerebęe, né ɔnyare mə a yɔ ya kore kębwarekore, né oo ḥu kɔtəkɔ feyε dee-ro-o. Wuribware kabəɔ kɔ né oo ḥu neenee-ɔ na oo lweero mὸ ase təe mὸ feyε “Kooniliyus!”

⁴ Na kufu de mὸ, né ɔ deere Wuribware kabəɔ-ɔ, né oo bise feyε, “Nteto née, mō nyanyę?”

Né Wuribware kabəɔ amo a bęnjaa mὸ ε, “Wuribware akatə a gyi fo kębwarekore na kedamenajse né fo e waa atiripo-ɔ se, né o kpa a o bęnjaa fo. ⁵ Na mbeyəmə suŋ asesə bo kyoŋwę Yopaa manj-nə, na bo ya təe ɔnyare kɔ né ba təe ε Siməŋ Peetroo-o. ⁶ O gyę gbanseba né ba təe mὸ ε Siməŋ, né o te ɔpqo kεe-ɔ ɔfə née.”

⁷ Né Wuribware kabəɔ-ɔ a lęe mfęj o yii, né Kooniliyus a təe mὸ anya anya na soogyaa koŋko né o waa kusuŋ o sa mὸ mὸ ləŋ-nə, né o suŋ Wuribware-ɔ. ⁸ Né ɔ təwę kętə né kaa waa-ɔ gywii bamo, né oo suŋ bamo bo kyoŋwę Yopaa manj-nə.

⁹ Kemo kaye ḥke-o né baa yɔ ba tɔ-rə Yopaa-o, né Peetroo a dęe bamo akyan təesəsə amo koko mpasə amo a o ya kore kębwarekore. ¹⁰ Saŋ-ɔ akon de mὸ, o kpa ateese a o gyi. Bamo a maa sə ba waa ateese-o, né oo ḥu kętə kɔ feyε dee-ro-o. ¹¹ Oo ḥu née feyε awore-ṛə a buŋni-ro, né waagya dabę kɔ a lęe soso o ba-rə feyε boko a de mὸ aŋu ana-ɔ-ṛə, né oo bo lęe da-rə mὸ ase. ¹² Mbø na awə na akeri na mbogiyii eworese eworese mə bo waagya amo-ṛə. ¹³ Né oo nu bore kɔ a lęe soso təwę gywii mὸ feyε, “Peetroo, koso na fo mɔ wɔ!”

¹⁴ Amaa Peetroo a bęnjaa née ε, “Mō nyanyę, ma gyi mmɔ daa, a lęe feyε mō a koso-ɔ, mɔŋ təe gyi

keto nə ane Yudaa awuye mbraa-ɔ yε a gyε iyisi nə ba kisi-o.” ¹⁵ Nə bore-ɔ a bεe təwε nyɔsεpø gywii mò fεyε, “Keto nə mbeyəmø Wuribware yε ki bware kigyi-o, fɔ-ɔ fo ma kisi kigyi!”

¹⁶ Nə bore amo a təwε amo-ɔ iluwi əsa gywii mò, nə oo kine kigyi aneŋ dεε, nə atɔ-ɔ pεee a bεe kiŋni yɔ soso.

¹⁷ Peetroo a saŋ ɔ fa keto nə oo ŋu-o mfεεrε-ɔ, na ŋkee nə aseɛɛ nə Kooniiliyus a suŋ bamø-ɔ a fo Simøŋ ləŋ ba bø yere mò kabuno. ¹⁸ Nə baa bise bø kyøŋwε ləŋ-ɔ-rø fεyε, “ɔfø kø bø ləŋ mo-rø mfεe ne ba tee mò ε Simøŋ Peetroo aaa?” ¹⁹ Peetroo a saŋ ɔ bø kεkyan-ɔ soso mfεŋ ɔ fa keto nə oo ŋu-o mfεεrε-ɔ, nə Wuribware a kufwiŋe-o a təwε gywii mò fεyε, “Nu! Aseɛɛ asa kø bø mfεe ba kpa fo. ²⁰ Amose-ɔ waa siraan a fo kporowε yɔ ləŋ-nø, na fo aa bamø yɔ bamø aye, a leɛ fεyε mø ya suŋ bamø. Fo ma kine.” ²¹ Nə Peetroo a kporowε ya təwε gywii aseɛɛ asa amo fεyε, “Mø nə mone i buwi monε e kpa nεe. Mone kpa se?”

²² Nə bø yε, “To, ane moŋ de bøyε kø. Roma soogyaa brɛsε Kooniiliyus ya suŋ ane fo ase. ɔ gyε sesε timaa, nə o suŋ Wuribware, nə Yudaa awuye mə pεee i bu mò. Wuribware kabøø kø a ba mò ase bo təwε gywii mò fεyε ɔ tee fo mò aye, na o nu keto ne fo de a fo təwε-ɔ.”

²³ Amø fεraa, nə Peetroo a sa nə baa lwee ləŋ-nø, nə ɔɔ popɔrø bamø na bø di a kaye ke. Kaye a ke-o, nə ɔɔ waa siraan, nə mò aa bamø na Yopaa awuye bamø nə baa kɔrø Yeesuu gyi-o bøkø a yø.

²⁴ Kεmo kaye ŋke-o nə baa fo Kayesareya maŋ-nø kyø ya tø fεyε Kooniiliyus na mò kowebεε-ana na mò nyare-ana nə ɔɔ tee-ɔ a waa

siraa bo te bo gywii mò. ²⁵ Peetroo a deŋ o lwee ləŋ-ɔ-rɔ, nè Kooniliyus a lèe bo gyanjaa mò buŋjé kpuni aŋurii mò akatɔ-rɔ suŋ mò. ²⁶ Nè Peetroo a tɔwɛ gywii mò ε, “O daabii, kɔso yere, mò fɔŋfɔŋ gye sese nee feyε fo-ɔ dεε.”

²⁷ Bamø a lwee ləŋ-ɔ-rɔ-ɔ na o sa sɛŋsa Kooniliyus ase, nè oo ya to feyε aseſe bweetɔ a gyanjε mfeŋ. ²⁸ Nè oo tɔwɛ gywii bamø feyε, “Mɔne fɔŋfɔŋ nyi feyε anε Yudaa awuye a mbraa-ɔ moŋ sa kpa feyε Yudaanyi na ɔkɔ nè o moŋ gye Yudaanyi nare bɛɛɛ o lwee mò ləŋ-nɔ. Amaa mbeyɔmɔ Wuribware a kaapo mo feyε m ma lɛɛ tenŋji-ro na m ma lɛɛ tɔwɛ feyε ɔkɔ de iyisi na η kperi anεŋ sɛ na mo aa mò ma nare. ²⁹ Amose sɛ nè mɔne a suŋ tee mo-ɔ, nè moŋ kine, nè mo a ba-ɔ nee. To, mo i bise mɔne feyε kɛmo sɛ nè mɔne a tee mo.”

³⁰ Nè Kooniliyus ye, “To, moŋ de bɔyε ko. Ndɔɔ ŋke nna nee feyε mo a yɔ a η ya kore kebwarekɔre mo ləŋ-nɔ mpase, nè mo a ŋu ɔnyare kɔ feyε dee-ro-o na o yere mo akatɔ-rɔ o buŋ kaare toresesɛ. ³¹ Nè o ye, ‘Kooniliyus, Wuribware a nu fo kebwarekɔre, nè oo ŋu kedadmenaŋsɛ nè fo e waa atiripo-ɔ pɛɛɛ.’ ³² Nè o ye, ‘Mbeyɔmɔ suŋ ɔkɔ Yopaa man-ɔnɔ na o ya tee ɔnyare nè ba tee ε Simɔŋ Peetroo-o. O gye ɔfɔ o bo ɔnyare kɔ nè ba tee mò ε Simɔŋ Gbaŋsɛba nè o te ɔpoo kεε-ɔ aye!’ ³³ Amose nè mo a suŋ tee fo. Fo a ba-ɔ, aa waa mo kɔne bweetɔ. Mbeyɔmɔ anε pɛɛɛ a gyanjε anε nyaŋpe Wuribware akatɔ-rɔ anε ɛ kpa a anε nu kɛtɔ nè o ye fo tɔwɛ gywii anε-ɔ nee.”

Ketɔ nè Peetroo a tɔwɛ gywii Kooniliyus-ana-ɔ

³⁴ Ne Peetroo a lee ɔ təwə kətə nə o de a ɔ təwə-ɔ. ɔ yε, "Mbeyəmə fəraa, Wuribware ə kaapo mə feyε bo fo ndəə, mə a waa bəyε feyε mə a teŋji asəsə-rə-ɔ. Amaa Wuribware ase feraa, əkə moŋ kwəe, nə ɔ maa bu əkə ɔ kyōŋ əkə. ³⁵ Na Wuribware feraa, kasuro kəmaa nə fo a lee kamə-rə-ɔ, nə fo ə təe fo i suŋ mə, nə fo ə waa kətə nə ɔ kpa-ɔ, ɔ kpa fo aseŋ. ³⁶ Amo-ɔ pεee gbaa Isireelii awuye nə Wuribware a taa mə aseŋ amo bo sa. Ne ɔɔ bɔrɔ Yeesuu Kristoo si təwə abwareseŋ feyε Wuribware ə kpa a o yuri anę ηkpɔnɔ. Amaa kaseňtiŋ feraa Yeesuu moŋ gye anę Yudaa awuye wɔrε nyanjpe nεe. ɔ gyε toŋ kəmaa awuye nyanjpe nεe. ³⁷⁻³⁸ Mə ə kɔrε a n gyi feyε moŋ a nu aseŋ nə aa ba anę aye ηke mfenę mə-rə-ɔ. Sanj nə Yohanee Osuubərɔ-ɔ ə təwə abwareseŋ feyε asəsə nu bamə eyεe, na bo lee bamə əbɔyε-rə, na ɔ bɔ bamə asuu-o, nə Wuribware a sa Yeesuu Nasarətənyi-o mə keyaaleŋ na mə kufwiňe timaa-o. M bεe mə ə kɔrε a n gyi feyε moŋ a nu anę nə Yeesuu a gye ηkpεe waa mə kusuŋ Galileya sweere se, nə oo muruwi anę sweere se pεee-ɔ. Wuribware a gya mə kamεe-ɔ se-ɔ, ɔɔ waa itimaa toŋ kəmaa nə ɔɔ yɔ-ɔ, nə ɔɔ kya alɔpɔ na bamə nə ɔbɔnsam te bamə se-ɔ. ³⁹ Ne anę pεee a ɳu kətə kəmaa nə ɔɔ waa Yudeya sweere pεee se na Yerosaləm maŋ-nə-ɔ. Ne baa ba ndangyii bo da mə bo məra kiyii kpare-abee-rə se mɔɔ. ⁴⁰ Ne kəmo kake sasepo-ɔ nə Wuribware a kyiňji mə lee lowi-ro, nə oo lee mə eyεe ifuri. ⁴¹ Amaa n gye əkəmaa ya ɳu mə. Anę nə anę gye bamə nə ɔɔ kya lee-o ya ɳu mə, anę nə anę a ɳu kətə kəmaa nə Yeesuu a waa-ɔ, nə anę aa mə a gyi ateese, nə anę a nuu nta sanj nə oo kyiňji

lēe lowi-ro-o kamεε-rɔ. **42** Nε ɔɔ tɔwε gywii anε feyε anε tɔwε mò aseŋ gywii asešε bɔ kaapɔ bamɔ feyε mò nε Wuribware a lee feyε ɔ waa bamɔ nε bɔ moŋ tεe wu-o na bamɔ nε baa wu-o pεεε ɔseŋgyipɔ. **43** Nε Wuribware a akyaamεε-ɔ pεεε nε baa dεε kyεna-ɔ a tɔwε mò aseŋ feyε Wuribware ɛ taa ɔkεmaa mɔ nε ɔɔ kɔɔrε mò gyi-o ebɔyε a ɔ bɔ ke mò. Wuribware ɛ borɔ Yeesuu si na ɔ taa ɔkεmaa nε ɔ kɔɔrε mò a o gyi-o ebɔyε bɔ ke sesε-ɔ.”

44 Na Peetroo saŋ ɔ sa seŋsa, nε Wuribware a kufwiijε timaa-o a bɔ ywεε ɔkεmaa nε ɔ bɔ mfεŋ o nu mò aseŋ-ɔ sε. **45** Nε eyεε a kpeŋ Yudaa awuye nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi, nε bamɔ aa Peetroo pεεε a lēe Yopaa, nε bɔ yere mfεŋ-ɔ, bɔ lēe anεŋ nε Wuribware a sa nε mò kufwiijε timaa-o a ywee bamɔ nε bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o gbaa sε-ɔ. **46** A lēe feyε baa nu bamɔ a sa eseŋsa kɔ nε bamɔ aa asešε-ɔ fɔŋfɔŋ gbaa maa nu ɛmo-ɔ-ɔ, na ba kyɔrɔ Wuribware a kεdabε-ɔ. **47** Nε Peetroo yε, “Asešε mɔ a nya Wuribware a kufwiijε timaa-o nεε feyε anε-ɔ dεε. Amose-ɔ ɔko ɛ taare a o kuŋ bamɔ feyε anε ma ba nkyu bɔ bɔ bamɔ asuu aaa?” **48** Amose sε-ɔ nε ɔɔ sa nε baa bɔ bamɔ asuu Yeesuu Kristoo kεnyare-ɔ. Nε bɔ yε Peetroo kyεna bamɔ ase ɳke ɳnyɔ kɔ.

11

*Peetroo kumuruwi-ro a kεtɔ nε ɔɔ bɔ tɔwε gywii
Yerɔsalεm asɔrεε awuye-o*

1 Nε Yeesuu ayaa-ro ayerepo-ɔ na Yudeya sweere sε a bamɔ nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi-o pεεε a nu feyε bamɔ nε bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o

gbaa a nu abwareseñ-ɔ, nə baa kɔɔrə amo gyi.
² Amose-ɔ saŋ nə Peetroo a yə Yerōsalem maŋ-nə, nə bamə nə bo yere-ɔ feyε bo teñjə bamə nə bo moŋ gyε Yudaa awuye-o atwεetu-o pwεε na bamə aa bamə dεε taare nare na bo gyi abεε ase-ɔ a porɔ mò feyε, ³ “Fo a waa ɔfɔ ya sɔwε bamə nə bo moŋ teñjə atwεetu-o aye.”

⁴ Amose-ɔ nə Peetroo a tɔwε kεtɔ nə kaa waa-ɔ pεε kεgyase kεgyase gywii bamə. ⁵ Ḍə tɔwε nee ε, “Saŋ nə m bo Yopaa maŋ-nə mo ɛ kɔrə kebwarekore-ɔ, nə mo a ɳu ato kɔ feyε dee-ro-o a lεe soso a ba feyε bamə a kra waagya aŋu ana-rə, nə ba yɔwε-ɔ ba lεe soso ba-ɔ-ɔ. Nə ɔɔ bo lεe da mo akato-ɔ. ⁶ Mo a deere waagya-ɔ-ɔ-ɔ, nə mo a ɳu mbo na awə na akeri na mbogyii. ⁷ Nə mo a nu bore kɔ a lεe soso tɔwε gywii mo feyε, ‘Peetroo, kɔsɔ yere na fo mɔɔ wo.’ ⁸ Amaa mo a bεŋjaa mò nee feyε, ‘Mo nyanjpe, ma gyi mmo daa, a lεe feyε mo a kɔsɔ-ɔ, moŋ tεε gyi ketɔ nə anε Yudaa awuye mbraa-ɔ ye a gyε iyisi nə ba kisi-ɔ.’ ⁹ Nə bore amo a bee tɔwε ε, ‘Ketɔ nə mbeyɔmɔ Wuribware yε ki bware kigyi-ɔ, fo-ɔ fo ma kisi kigyi.’ ¹⁰ Amo-ɔ a waa iluwi ɣsa, nə ɳkee amo pεε a bee kiŋji yə soso. ¹¹ Mfeŋ nə abεε asa kɔ nə baa suŋ bamə lεe Kayesareya maŋ-nə-ɔ a fo lɔŋ nə n te mò-ɔ-ɔ. ¹² Nə Wuribware a kufwiijε-o a tɔwε gywii mo feyε mo aa bamə a yə na m ma kine. Abεε asiye mə nə baa lεe Yopaa maŋ-nə, nə baa kɔɔrə Yeesuu gyi-ɔ ya yaa mo Kayesareya mfeŋ, nə anε pεε a lwee ɔnyare nə oo suŋ tεε mo-ɔ a lɔŋ-ɔ-ɔ. ¹³ Nə ɔɔ tɔwε gywii anε anε nə oo ɳu Wuribware kabɔɔ kɔ a bo yere mò lɔŋ-ɔ-ɔ-ɔ. Na

aneŋ nə Wuribware kabəɔ amo a təwə gywii mò ε, ‘Suŋ əkə Yopaa maŋ-nə bə kyoŋwə ɔnyarə kə nə ba təe mò ε Siməŋ Peetroo-o ase. ¹⁴ Mò-ɔ mə ə təwə aneŋ nə Wuribware ə mɔrɔwə fo aa fo ləŋ-nə awuye-o a o gywii fo.’ ¹⁵ Amo ə gyē feyε mo a lee mo ə təwə aseŋ mo i gywii bamɔ-ɔ, a moŋ kyee nə Wuribware a kufwiijə timaa-o a bə ywəe bamɔ sə feyε kegyenjkree-ɔ aneŋ nə ɔɔ ywəe ane sə-ɔ dεε. ¹⁶ Ne mo a nyiŋŋi kətə nə ane nyarŋpə Yeesuu a təwə-ɔ sə feyε, ‘Yohanee Osuubəpɔ-ɔ de nkyu ɔ bə aseŋ asuu, amaa moŋ feraa Wuribware a kufwiijə timaa-o ə ywəe moŋ sə. Na Wuribware ba mò kufwiijə timaa amo bə gyee moŋe.’ ¹⁷ A bə-rə aneŋ feyε Wuribware a sa bamɔ nə bə moŋ gye Yudaa awuye-o mò kufwiijə timaa-o nəe feyε aneŋ nə ɔɔ sa ane nə ane a kəɔrə ane nyarŋpə Yeesuu Kristoo gyi-o dεε. Amo sə-ɔ nsə ə gyē mo-ɔ mo nə mo ə taare a n tii Wuribware kusuŋ kpa?’

¹⁸ Bamɔ a nu aseŋ mə pεεε-ɔ, nə baa yəwε Peetroo keporə, nə baa kyɔrə Wuribware. Nə bə yε, “Amo feraa Wuribware a sa bamɔ nə bə moŋ gye Yudaa awuye-o gbaa kpa feyε bə nu bamɔ eyεe, na bə ləe bamɔ əbɔyε-ɔ, na bə nya ŋkpa na kukyure nə a moŋ de kεε-ɔ.”

Asərəe nə a bə Anteyəkeya maŋ-nə-ɔ

¹⁹ Saŋ nə Yudaa awuye-o a moŋ Stifan̄-o, bamɔ bεεkɔ-anə Yudaa awuye nə baa kəɔrə Yeesuu gyi-o a brawə-ɔ, a ləe feyε baa ləe ba waa bamɔ awɔrefəɔ bwεetə. Bamɔ bokɔ a yɔ hарeɛ Fonikiya sweere sə na Kiprus kwii si na Anteyəkeya maŋ-nə ba təwə aseŋ timaa-o ba gywii Yudaa awuye-o wore. ²⁰ Amaa bamɔ bokɔ nə baa kowε

bamɔ Kiprus kwii si na Kireenee maŋ-nɔ-ɔ a yɔ Anteyɔkεya, nε baa tɔwε aseŋ timaa bɔ lεe anε nyaŋpε Yeesuu kuŋu si gywii bamɔ nε bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o. ²¹ Bamɔ a de anε nyaŋpε a kεyaaleŋ-ɔ sε-ɔ, bamɔ nε bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o bweetɔ a kɔɔrε aseŋ timaa-o gyi, nε baa gya Yeesuu a kεbwarešun-ɔ si.

²² Nε asɔrεē awuye nε bɔ bɔ Yεrosalem maŋ-nɔ-ɔ a nu amo aseŋ-ɔ, nε baa suŋ Bar-Nabas bɔ kyoŋwε Anteyɔkεya mfeŋ. ²³⁻²⁴ Mò a fo, nε oo nyu anε nε Wuribware a yure asesε-ɔ sε-ɔ, nε mò akatɔ a gyi. Mò a gyε sεsε timaa, nε ɔ bεē o de Wuribware a kufwiijε timaa-o bweetɔ, nε ɔɔ kɔɔrε Yeesuu gyi bweetɔ-ɔ sε-ɔ, nε ɔɔ waa asesε-ɔ wɔrε, nε ɔɔ yεrε bamɔ se kɔkɔrε feyε bɔ kya se gya anε nyaŋpε Yeesuu si kasεntin-no, na bɔ ma kinŋi kamεε. Ḍ saŋ ɔ bɔ mfeŋ, nε asesε bweetɔ a bɔ kɔɔrε Yeesuu gyi, nε baa bɔ tii akɔɔregyipɔ nε bɔ kya bɔ mfeŋ-ɔ se.

²⁵ Nε Bar-Nabas a kya se yɔ Taasus maŋ-nɔ a ɔ ya buwi kpa Sɔol. ²⁶ Mò a ya kpa Sɔol nyu-o, nε ɔɔ yaa mò Anteyɔkεya. Abεε anyɔ amo a gyi kasu mfeŋ, na bamɔ aa mfeŋ a asɔrεē awuye-o e gyanŋε, nε baa kaapo asesε biribiri abwarešeŋ. Anteyɔkεya mfeŋ nε baa gyε ŋkpεe teε bamɔ nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi-o kεnyarē feyε Kristoo awuye.

²⁷ Amɔ saŋ amo Wuribware akyamεε kɔ mɔ a lee Yεrosalem yɔ Anteyɔkεya mfeŋ. ²⁸ Nε Wuribware a kufwiijε-o a sa nε bamɔ-rɔ ɔkɔ nε ba teε mò ε Agabus-o a kɔsɔ yεrε, nε ɔɔ tɔwε feyε akɔŋ dabε kɔ e kpa a a ba sweere pεee se. (Nε aa ba kasεntin saŋ nε Roma awuye a owure dabε nε ba teε mò ε Kilawudiyus-o a gyi kuwure-o.) ²⁹ Nε

Kristoo awuye nē bo te Anteyəkəye-ɔ a kra feyə bamə əkəmaa ə kyōjwə bamə bəεkə-ana nē baa kəərə Yeesuu gyi, nē bo bo Yudeya sweərə sə-ɔ kətə nē baa taare-ɔ. ³⁰ Kaseñtiŋ mə, nē baa kpa atanne bo suŋ Bar-Nabas na Səəl, nē baa taa yaa bo sa mfəŋ a asərəe abrəsə-ɔ.

12

Aneŋ nē Owure Hərəd a tii Peetroo tiikpa, nē Wuribware a kəərə mō lēe mō kəsaree-rə-ɔ

¹ Amə saŋ mə Owure Hərəd* a lēe ɔ waa asərəe awuye nē bo bo Yerusalem maŋ-no-ɔ bokə borəkraa. ² Nē ɔ̄ sa nē mō asoogyaa awuye a ba kəpaŋ bo məə Yohanee mō daa Yakubu. ³ Mō a ɻu feyə Yakubu kəməo-ɔ a waa Yudaa awuye kənə-ɔ, nē ɔ̄ bęe kra Peetroo. ɔ̄ waa amə ɻike nē Yudaa awuye ə waa kasu kanə ngyanjə kə nē ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-moŋ-te-ro-o. ⁴ Bamə a kra mō-ɔ, nē baa tii mō tiikpa, nē baa sa nē asoogyaa awuye ana aneŋ ntuiŋ nna a deere mō se. Nē Owure Hərəd a waa mō mfəerə feyə ɔ sa a bo gyanjə gyi mō asen̄ saŋ nē kasu kanə ngyanjə kə nē ba gyi Wuribware-a-kyə-anə-yəwə a ateese-o a lōwə-ɔ. ⁵ Amose-ɔ nē baa tii mō. Amaa asərəe awuye-o a yere kebwarekərə se kake kəmaa feyə Wuribware lee mō lēe owure-o kəsaree-rə. ⁶ Feyə nyajə nē Owure Hərəd ye ɔ gyanjə asəsə na o gyi Peetroo asen̄-ɔ, kəmo ndəo kanye na Peetroo da asoogyaa awuye anyə mbəŋtə-rə, na baa ɻure mō agbarabi anyə, na asoogyaa awuye kə mə yere kekyaj nē baa tii Peetroo kəmo-rə-ɔ kibunogyi-ro.

* **12:1** Mō ə gyə Hərəd Agripa gyenjkpeesə-ɔ nee.

⁷ Mfεñ nε Wuribware kabɔɔ kɔ a bɔ yεrε Peetroo ase kεkyan nε o bɔ kεmɔ-rɔ-ɔ. Amɔ a gyε kanye gbaa ooo, nε kεkyan-ɔ-rɔ a laŋjε-rɔ. Nε Wuribware kabɔɔ amo a lεŋkpaj Peetroo kεbaakpa, nε oo kyinjι. Nε kabɔɔ-ɔ yε, “Waa mεnaŋ kɔso!” Puri amo-rɔ nε agbarabi nε baa bɔ da mɔ asaree-ɔ-rɔ a saŋjε lεe da. ⁸ Nε Wuribware kabɔɔ-ɔ yε, “Kεrε sε na fɔ waa-rɔ fɔ asebεta na fɔ buŋ fɔ waagya.” Nε Peetroo a waa anεŋ. ⁹ Nε Peetroo a gya mɔ se lεe kεkyan-ɔ-rɔ, na o moŋ nyi kεtɔ nε Wuribware kabɔɔ-ɔ ε waa-ɔ, a lεe feyε aa waa mɔ feyε mɔ a ku dee-o nε. ¹⁰ Nε baa kyoŋ asoogyaa awuye katuŋ gyεŋkρεesε-ɔ na kanyɔsεpɔ-ɔ sε. Nε ŋkee lalalowε-ɔ, nε baa bɔ fɔ pone dabε nε baa ba kεgyeretɔ bɔ waa, nε o tii kabɔrε nε ka lwee maŋ-nɔ-ɔ. Mfεñ nε pone amo fɔŋfɔŋ a buŋji, nε baa kyoŋ lεe, nε baa borɔ kabɔrε kɔ, nε puri-ro mfεñ Wuribware kabɔɔ amo a ŋaa yɔwε Peetroo.

¹¹ ŋkee feraa, nε Peetroo a pini kεtɔ nε kaa waa-ɔ, nε o yε, “Mbeŋɔmɔ feraa, mɔ a ŋu feyε a gyε kasenjtiŋ. Wuribware ya suŋ mɔ kabɔɔ-ɔ feyε o bɔ lee mo lεe Owure Hεrɔd kεsaree-ɔ-rɔ, na o lee mo lεe kεtɔ kεmaa nε Yudaa awuye ε kpa feyε kɔ waa mɔ-ɔ-rɔ.”

¹² Mɔ fɔŋfɔŋ a ŋu anεŋ nε a du bɔ sa mɔ-ɔ sε-ɔ, nε o yε Yohanee Maak mɔ nyi Mariya aye, na asεsε bweεtɔ a gyanjε mfεñ kanye amo ba kɔrε kεbwarekɔrε ba sa Peetroo. ¹³ Nε Peetroo a da lɔŋ a kano a pone-ɔ sε, nε bamɔ kabre kɔ nε ba tεe mɔ ε Rosa-o a lεe ya kεe. ¹⁴ Nε oo pini Peetroo bore, nε mɔ akatɔ a gyi bweεtɔ haree-ɔ taŋ sε a o buŋji pone-ɔ sa Peetroo, nε oo kiŋjι lweero ya tɔwε gywii bamɔ feyε Peetroo yεrε kawu. ¹⁵ Nε

baa tɔwɛ gywii mò feyɛ, “Fɔ e lɔ ebɔŋ nɛe eee?” Né oo yere-rɔ feyɛ, “A gyɛ kaseṇtiŋ.” Amose-ɔ nɛ baa bɛṇjaa mò feyɛ, “Wuribware a kabɔɔ nɛ Peetroo de, nɛ ka kuŋ mò-ɔ nɛe.” ¹⁶ Saŋ mɔ pɛɛɛ na Peetroo saŋ o da pone-ɔ se. Né ɲkee feraa baa bɔ buŋji, nɛ bamɔ a ɲu mò-ɔ, nɛ aa kpeŋ bamɔ eyɛɛ. ¹⁷ Né oo ya mò kɛsareɛɛ bɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ bɔ laatɔ, nɛ oo tɔwɛ aneŋ nɛ Wuribware a lee mò lɛ̄ tiikpa-ɔ pɛɛɛ gywii bamɔ. Né o ye, “Mon' ya tɔwɛ amo gywii Yakubu na Kristoo awuye nɛ baa saŋ-ɔ pɛɛɛ.” Né oo lɛ̄ bamɔ ase mfenj bee yɔ tonj ko.

¹⁸ Kayɛ a ke-o, nɛ aseŋ a to asoogyaa awuye ne ba deere tiikpa-ɔ se-ɔ. Nteto ya waa Peetroo? ¹⁹ Né Owure Hærð yɛ bɔ buwi kpa mò. Amaa baa kpa mò kpone. Amose se-ɔ ne oo bise asoogyaa awuye-o amo aseŋ, nɛ oo sa kanɔ feyɛ bɔ mɔ̄bamɔ.

Amo kamɛɛ-rɔ nɛ owure-o a lee Yudeya sweere se ya kyɛna Kayesareya maŋ-nɔ kafwɛe.

Aneŋ nɛ Hærð a wu-o

²⁰ Né Owure Hærð duŋ a fwii Tiro na Sidəŋ emaj awuye si. Amose-ɔ nɛ baa kpawɛ abɛɛ yɔ a bɔ ya ɲu mò, bɔ lee feyɛ bamɔ ateese gyisɛ pɛɛɛ a lee owure a sweere-ɔ se nɛe. Pwɛɛ nɛ baa yɔ-ɔ, baa tɔwɛ gywii ɔnyare nɛ o deere owure a lɔŋ-ɔ-rɔ a ayaafɔrɛ-ɔ se nɛ ba tɛ̄ mò ε Balasitus-o nɛe, nɛ oo sure si feyɛ o kya bamɔ-rɔ. Né baa yɔ owure-o ase ya tɔwɛ gywii mò feyɛ o sa a mò duŋ yuri.

²¹ Né owure-o a sa kake, nɛ oo tɛ̄ asɛse-ɔ pɛɛɛ baa mò akatɔ-rɔ. Né oo buŋ mò awureto, nɛ oo kyɛna mò kawuregya se, nɛ oo sa seŋsa gywii asɛse-ɔ. ²² Né asɛse-ɔ a kyɔrɔ mò seŋsa sase fɛɛ-rɔ feyɛ, “N

gye sesε e gye ne o sa seŋsa-ɔ, kisi ko neɛ.” 23 Ne Wuribware kaboo kɔ a ba kame-ro kɔlɔ bɔ da mɔ, ne asoŋsɔ a gyi mɔ ekyorɔwε, ne oo wu, a lɛe feyε ɔ moŋ kyɔrɔ Wuribware feyε mɔ a sa mɔ kuwure na kɛdabɛ.

24 Saŋ amo aseſc bweetɔ maa se ba nu abwareſen, na ba kɔɔrɛ ba gyi. 25 Ne Bar-Nabas na Sɔɔl a lɔwε kɛtɔ ne baa yɔ kɛmo se-ɔ, ne baa taa Yohanee Maak, ne bamɔ aa mɔ a kiŋni yɔ Anteyɔkεya maŋ-nɔ.

13

Aneŋ ne baa lee Bar-Nabas na Sɔɔl suŋ-o

1 Saŋ amo Anteyɔkεya asareɛɛ awuye-o bɔkɔ gye Wuribware akyaamɛɛ na abwareſen akaapopo. Bamɔ anyare e gyɛ Bar-Nabas, na Simeyɔŋ (ne ba tɛɛ ε Ogyigyi-o) na Lukiyus (ne oo lɛe Kireenee maŋ-nɔ-ɔ) na Manayɛŋ (ne baa bɛra mɔ aa Owure Herɔd-ɔ) na Sɔɔl. 2 Saŋ ko, ne ba suŋ Wuribware na ba kra akɔŋ, ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a tɔwε gywii bamɔ feyε, “Mon' lee Bar-Nabas na Sɔɔl sa mɔ, na bo ya sun mɔ kusun ne mɔ a tɛɛ bamɔ kɛmo se-ɔ.” 3 Ne baa mɛraa se ba kra akɔŋ na ba kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ, ne baa ba asareɛɛ bɔ dɔŋŋɔ bamɔ aŋu si yure bamɔ, ne baa sun bamɔ bɔ kyɔŋwε.

Aneŋ ne Sɔɔl ayo mɔ kpa gyɛŋkpɛɛsε-ɔ na ɔ ya tɔwε abwareſen-ɔ

4 Ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a kaapo Bar-Nabas na Sɔɔl, ne baa yɔ Silukiya maŋ-nɔ, ne baa bɔrɔ nkyu si yɔ Kiprus kwii si.* 5 Bamɔ a fo

* 13:4 Dɛɛrɛ ifotoo ne e bɔ Abwareſen wɔrɛ-ɔ kɛɛ-ɔ.

Salamis maŋ-nɔ-ɔ, nɛ baa tɔwɛ abwareſeŋ Yudaa awuye nɛ bo bo mfɛŋ a kɛbwarekɔrɛ akyan-ɔ-rɔ gywii aſeſe. Amɔ Yohanee Maak gbaa tii bamɔ ſe ſe kya bamɔ-rɔ. ⁶ Nɛ baa ya fɔ harɛ̄ mfɛŋ nɛ baa tɛ̄ e Pafos maŋ-nɔ-ɔ. Nɛ baa tɔ kisibeŋ wuye ko nɛ ba tɛ̄ mɔ e Bar-Yeesuu-o mfɛŋ. Griiki ſeŋſa-rɔ mɔ kenyare e gye Ilimas. O gye Yudaanyi nee, nɛ o yɛ mɔ feraa gye Wuribware kyaamee nee. ⁷ Kisibeŋ wuye amo mɔ nyare e gye kwii amo ſe gominaa nɛ oo yere Roma owure dabɛ-ɔ ayaa-rɔ, nɛ ba tɛ̄ mɔ e Seregiyus Pɔɔl. Ne gominaa-o de kanyiasen, nɛ oo tɛ̄ Bar-Nabas na Sɔɔl bo lɛ̄ feyɛ ſo kpa a o nu abwareſeŋ. ⁸ Amaa kisibeŋ wuye-o moŋ ſure ſi ſa bamɔ, a lɛ̄ feyɛ ſo maa kpa feyɛ gominaa-o kɔrɛ abwareſeŋ-ɔ gyi. ⁹ Ne Sɔɔl (nɛ mbeyɔmɔ ba tɛ̄ mɔ e Pɔɔl-ɔ) a deere kisibeŋ wuye amo, na Wuribware a kufwiijɛ timaa-o keyaaleŋ bo mɔ aſe. ¹⁰ Ne o yɛ, “Fɔ, Ḍbɔnsam mɔ gyi! Fɔ feraa, ketɔ kɛmaa nɛ ki bware-o gye fɔ doŋ nee. Fɔ e penna aſeſe nee ſaŋ kɛmaa, nɛ ɻkee fɔ i kyurowi Wuribware a kaſentin-ɔ fɔ i kii kayeba ſaŋ kɛmaa! ¹¹ Wuribware i gyiiri fɔ keſebɔ. Fɔ akatɔ i bwee na fɔ ma lɛ̄ ɻu atɔ bo fɔ ſaŋ ko pwɛɛ.” Puri-ro mfɛŋ nɛ aa waa Ilimas feyɛ kibugyili a da mɔ akatɔ ſe-ɔ, nɛ mɔ akatɔ a bwee. Ne oo lɛ̄ teyi asaree o buwi ſo kpa ɔko nɛ ſo kra mɔ kesaree-rɔ na ſo kaapɔ mɔ kpa-ɔ. ¹² Gominaa amo a ɻu ketɔ nɛ kaa waa-ɔ, nɛ oo kɔɔrɛ anɛ nyanyɛ Yeesuu gyi, bo lɛ̄ feyɛ Pɔɔl a abwareſeŋ kɛkaapɔ-ɔ a tɔraa mɔ kakpɔnɔ-rɔ.

Pɔɔl koyɔ Anteyɔkeya nɛ a bo Pisidiya sweere ſe-ɔ

¹³ Ne Pɔɔl mɔ aa mɔ anarebɛɛpo a borɔ ɔpoo ſe lɛ̄ Pafos yɔ Peεga maŋ nɛ ſo bo Pamfiliya sweere

se-ɔ-rə. Mfəŋ nə Yohanee Maak a yəwə bamə kiniŋji yə Yerəsaləm manj-nə. ¹⁴ Nə baa kya se lęe Peega mfeŋ ya fo Anteyəkəya nə ɔ bo Pisidiya sweerə se-ɔ. Kukyure kake a fo-ɔ, nə baa yə Yudaa awuye nə bo bo mfeŋ a kəbwarekorekyan-ɔ-rə ya kyəna. ¹⁵ Fəyε aneŋ nə bo kyo ba waa-ɔ, nə bamə nə bo gyə kəbwaresuŋ-o agyəŋkpreepo-ɔ a kare abwareseŋ-ɔ. Mosis a mbraa a wore-ɔ-rə nə baa gyə nkpees kare, nə baa kare akyamɛɛ-ɔ ɔko a wore-ɔ-rə bo gyə se. Saŋ nə baa kare ləwə-ɔ, nə kəbwarekorekyan abrəse-ɔ a sa nə baa təwə gywii Pəoł-ana feyε, “Anə kosobee-ana, mone i de Wuribware asen ko nə a kaapo ane atɔ-ɔ, ane e kpa feyε mon' təwə gywii asese mo pεee na bo nu.”

¹⁶ Ne Pəoł a koso yere, nə ɔɔ ya asese-ɔ kesaree feyε bamə ɔkemaa laatə, nə ɔɔ meraa mò seŋsa se feyε, “Mo bεekə-ana Isireelii awuye na ɔkemaa nə ɔ moŋ gyə Isireeliinyi, nə ɔ bo mfee, nə o suŋ Wuribware-ɔ, nu mo asə! ¹⁷ Wuribware nə Isireelii awuye i suŋ-o a lęe ane nana-ana, nə ɔɔ sa nə baa waa kokyə saŋ nə bo gyə anya, nə bo bo Igyipiti sweerə se-ɔ. Ne Wuribware a ba mò keyaaləŋ bo lee bamə lęe Igyipiti awuye a asaree-ɔ-rə. ¹⁸ Ne ɔɔ gyə bamə kegyəŋkpree kimukee-ro nsu aduna, na oo nyite bamə atɔ waase. ¹⁹ Ne ɔɔ gyə bamə kegyəŋkpree yaa Kanaŋ sweerə se, nə oo kpuri nsuro nsunoo asese nə bo te mfeŋ-ɔ, nə ɔɔ taa bamə sweerə bo kii ane adedaapo-ɔ lee. ²⁰ Nsu alafa ana na adunuu nə ɔɔ bo waa amo-ɔ pεee lęe saŋ nə baa gyə nkpees yə Igyipiti sweerə se-ɔ.

Amo-ɔ kamɛɛ-rə-ɔ, saŋ kəmaa nə asen e to bamə, bεee adoŋ i tii bamə-ɔ, amo Wuribware a lee bamə

ne ba waa agyɛŋkpeɛpo-ɔ na bɔ lee bamɔ lɛɛ asen̄ amo-ɔ aŋeŋ-aaa bɔ fɔ mɔ kyaamɛɛ Samuwel a mbɛɛ-ɔ se. ²¹ Saŋ ne bɔ ye baa kpa owure-o, ne Wuribware a lee ɔnyare ko ne ba tɛɛ ε Kis mɔ gyi Sɔɔl lɛɛ Benyamin a kasuro-o-ro feyε o kii bamɔ owure.* Mɔ a gyi kuwure nsu aduna-ɔ kamɛɛ, ²² ne Wuribware a lee Sɔɔl lɛɛ kuwure-o si, ne ɔɔ taa Deefid bɔ kyɛna se. Mfaanɛɛ ne Wuribware a tɔwɛ Deefid asen̄, 'Mo a ɻu feyε Yεsεe mɔ gyi Deefid e gye sɛsɛ ne ɔ pre mo-ɔ, a lɛɛ feyε ɔ waa ketɔ kɛmaa ne mo e kpa feyε ɔ waa-ɔ.'* ²³ Deefid a kɛnana-ɔ-ɔ ne Wuribware a lee ɔnyare ko feyε o kii Isireelii ɔmorɔwɛpo, feyε aŋeŋ ne ɔɔ kyo tɔwɛ bɔ bɛya feyε ɔ waa a ɔ sa bamɔ-ɔ. ɔmorɔwɛpo amo e gye Yeesuu. ²⁴ Pwɛɛ ne Yeesuu a lɛɛ mɔ kusun̄-o kaase, Yohanee Osuubɔrɔ-ɔ a tɔwɛ abwaresen̄ gywii Isireelii awuye pɛɛɛ feyε bɔ nu bamɔ eyɛɛ na bo kiŋni lɛɛ bamɔ ebɔye-ɔ na bɔ bɔ asuu. ²⁵ Na saŋ ne Yohanee Osuubɔrɔ-ɔ e kpa a ɔ lɔwɛ mɔ kusun̄-o, ne ɔɔ tɔwɛ gywii asɛsɛ-ɔ feyε, 'Mɔne ya fa feyε mo-ɔ mo e gye ɔmorɔwɛpo ne Wuribware ye o sun̄ a ɔ bɔ kyoŋwe mɔne-ɔ, mɔne e fo kpa. N gye mo e gye ɔnyare amo. Amaa mɔn' nu feyε ɔ bɔ kamɛɛ ɔ ba na mɔŋ fɔ feyε m buŋje lee mɔ asebɛta na m fweɛ mɔ ayaasɛ gbaal!'

²⁶ Mo kɔsɔbɛɛ-an-a Isireelii awuye, Abraham ananagy, na mɔne ne mɔne mɔŋ gye Isireelii awuye-o pɛɛɛ, ne mɔne i sun̄ Wuribware-ɔ, ane ne Wuribware a sun̄ bɔ tɔwɛ ɔmorɔwɛpo-ɔ kuŋu si asen̄ gywii! ²⁷ Bo lɛɛ feyε asɛsɛ ne bɔ bɔ Yerusalem maŋ-nɔ-ɔ na bamɔ agyɛŋkpeɛpo-ɔ mɔŋ pini feyε

* **13:21** 1 Samuwel 9-10. * **13:22** 1 Samuwel 13.14.

Yeesuu amo ɛ gye ɔmɔrɔwɛpɔ mɔ. Né bo bɛɛ bo moŋ nu Wuribware akyamɛɛ a aseŋ né ba kare amo kukyure kake kɛmaa bamɔ kɛbwarekɔrɛ akyanɔ-ɔ fɛyɛ ba waa Yeesuu bɔrɔkraa na bo mɔɔ mɔ-ɔ kaasɛ. Né bamɔ mɔ baa bu Yeesuu kɛpɔ, né baa mɔɔ mɔ, na bo moŋ nyi fɛyɛ bamɔ a waa aseŋ-ɔ, baa sa né Wuribware a akyamɛɛ a aseŋ ne baa tɔwɛ bo lee Yeesuu kuŋu si-o a waa kasentin née. ²⁸ Hareɛ gbaa bamɔ a moŋ nya kɛtɔ né ba yere se a bo bo da mɔ bo mera kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se mɔɔ-ɔ, baa tɔwɛ gywii Pilat né ɔ gye gominaa saŋ amo-ɔ fɛyɛ ɔ sa bamɔ kpa a bo mɔɔ mɔ. ²⁹ Bamɔ a waa mɔ kɛtɔ kɛmaa né abwaresen wɔrɛ-ɔ yɛ ba waa mɔ-ɔ lɔwɛ-ɔ, né baa lee mɔ lee kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se, né baa pure mɔ kɛgyeranṭa-rɔ. ³⁰ Amaa Wuribware a kyiŋji mɔ lee lowi-ro. ³¹ Né oo lee mɔ eyee, né oo ŋaa, né oo bɛɛ lee mɔ eyee ŋke bweetɔ bo kaapo bamɔ né bamɔ aa mɔ a lee Galileya sweerɛ se yɔ Yerɔsalem maŋ-nɔ-ɔ. Bamɔ ɛ gye né mbeyɔmɔ ba tɔwɛ mɔ awaase na aseŋ ba gywii ane Isireelii awuye né bo saŋ bo bo bamɔ aye-ɔ.

³²⁻³³ Ané mɔ ané a ba mfɛe neɛ fɛyɛ ane bo tɔwɛ aseŋ timaa-o gywii mɔnɛ. Kɛtɔ né Wuribware a tɔwɛ gywii ane adedaapo fɛyɛ ɔ waa-ɔ, né oo waa sa ane né ane gye bamɔ ananagy-i-o. Aseŋ timaa mɔ ɛ gye fɛyɛ oo kyiŋji Yeesuu lee lowi-ro, fɛyɛ aneŋ né baa kyɔrɛɛ waa abwaresen wɔrɛ-ɔ-rɔ Deefid a kilinj nyɔsɛpɔ-ɔ-rɔ,

‘Ndɔɔ mɔ a lee fo bo kaapo kayɛ fɛyɛ mɔ gyi ɛ gye fo,

nɛ mo-ɔ, fo se e gye mo.*

³⁴ Nɛ Wuribware a kaapo kɛtɔ kɛmaa-rɔ feyε o kyinji mò a ɔ lεe lowi-ro, na ɔ ma lεe sa a o wu na o gyo kegyeranṭa-rɔ sanj nɛ ɔɔ tɔwε bɔ bɔrɔ mò kyaamee ko se waa abwareṣen wɔre-ɔ-rɔ feyε,

‘Mo, Wuribware, e sa mɔnɛ nyure kpεyaa
ne m maa lowe-ɔ, ne mo a tɔwε bɔ beya feyε
n de bɔ sa mɔnɛ adedaapo Owure Deefid-o.*

³⁵ Feyε aneŋ nɛ a bεe a bɔ Deefid a ilinj-o-ro tɔŋ kɔε,

‘Mo a gye fo keyaafɔrε timaa-o si-o,
fo ma sa a mo kayowɔrε gyo kegyeranṭa-rɔ.*

³⁶ Deefid a mbεe-ɔ se, ɔɔ waa kɛtɔ nɛ Wuribware e kpa-ɔ neɛ, nɛ nykee ɔɔ bɔ wu, nɛ baa pure mò adedaapo-ɔ ase, nɛ oo gyo kegyeranṭa-rɔ. ³⁷ Amaa amo-ɔ moŋ waa Yeesuu nɛ Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro-o.

³⁸⁻³⁹ Mo kɔsobee-ana, mo e kpa feyε mɔnɛ ɔkɛmaa ny feyε kɛtɔ nɛ Wuribware e kaapo-ɔ e gye feyε Yeesuu mɔ se dεe nɛ ɔ bɔrɔ a ɔ bɔ taa aseɛ ebɔye bɔ ke bamɔ. Mbraa nɛ Wuribware a bɔrɔ Mosis si taa sa ane-ɔ maa taare a n lee ane eyee lεe ebɔye-rɔ, bεeɛ n sa a ane nykpono fwiiri. Amaa mbeyɔmɔ, bɔ lεe kɛtɔ nɛ Yeesuu mɔ a waa-ɔ se-ɔ, ɔkɛmaa nɛ ɔ kɔɔrε mò a o gyi-o, Wuribware e taa mò ebɔye pεeɛ a ɔ bɔ ke mò, na ɔ tεe mò feyε sεsɛ timaa.

* ^{13:32-33} Kiliŋ 2.7. * ^{13:34} Isaya 55.3 (LXX). * ^{13:35} Kiliŋ 16.10.

40 Amose-ɔ mɔn' sa se, na keto ne Wuribware a akyamee ne baa dεe kyena-ɔ a tɔwε-ɔ maa nya ba mone se. **41** Bo ye Wuribware a tɔwε feye,

'Mone ne mone e mɔse mo mbeyomɔ-ɔ,
mɔn' nju ato ne a kpeñ mone eyee-ɔ, na mɔn'
wu.
Bo lee feye keto ne mo e waa ndɔɔ-ɔ
gye keto ne mone maa koore a mɔn' gyi-o,
haree ɔkɔ ya kaapɔ mone-rɔ gbaa.'* ”

Né Pɔɔl a sa seŋsa-ɔ bo gyε kεε.

42 Amɔ sanj ne Pɔɔl na Bar-Nabas e lee kebwarekorekyan-ɔ-rɔ-ɔ, asesɛ-ɔ a tɔwε gywii bamɔ ne feye kukyure kake ne ka ba-ɔ, bo bee bo tɔwε keto ne baa tɔwε-ɔ aseŋ bee gywii bamɔ. **43** Asesɛ amo a lee ngyanjne-ɔ-rɔ-ɔ kamɛɛ-rɔ, ne Yudaa awuye bweetɔ na bamɔ ne bo mɔn gyε Yudaa awuye, ne mbeyomɔ ba suŋ Wuribware-ɔ, bweetɔ a yɔ bo naa bo gya Pɔɔl na Bar-Nabas se. Né Pɔɔl na Bar-Nabas a tɔwε gywii bamɔ feye bo kya se gya Wuribware se na bo ma kine nyure ne Wuribware a sa bamɔ-ɔ.

44 Kukyure kake ne kaa gya se-ɔ, asesɛ kafwee ko ya sanj, weetee maŋ-ɔ-rɔ asesɛ pεee a yɔ kebwarekorekyan-ɔ-rɔ ya nu abwareseŋ. **45** Yudaa awuye-o a nju feye asesɛ bweetɔ bweetɔ a ba bamɔ kebwarekorekyan-ɔ-rɔ-ɔ, ne aa waa bamɔ gya bweetɔ, ne aa sa ne bo mɔn sure keto ne Pɔɔl e tɔwε-ɔ se, ne baa saare mɔ, ne bo ye o ba ayeba nee. **46** Amaa nkee gbaa ne Pɔɔl na Bar-Nabas a nya nkponɔ ba tɔwε abwareseŋ-ɔ nee. Ne Pɔɔl yε,

* **13:41** Habakok 1.5 (LXX).

“Weetee a tiri feyε mɔnε Yudaa awuye nε anε a gyε ɳkpεs tɔwε abwareṣeñ-ɔ gywii. Amaa mɔnε a tεs kine aseñ mo-ɔ feraa, mɔnε fɔnʃfɔn a kaapo nee feyε mɔnε moŋ fo feyε mɔnε a nya ɳkpa na kukyure nε a moŋ de kεε-ɔ. Amose-ɔ anε e yɔwε mɔnε na anε yɔ ndε sε awuye-o ase. ⁴⁷ Bo lee feyε kεtɔ nε Wuribware a tɔwε waa abwareṣeñ wɔrε-ɔ-rɔ feyε anε waa-ɔ nee-ɔ yε,

‘Mo e sa a fo laŋŋε-rɔ feyε fetiri bo sa ndε sε awuye, na fo nya mɔrɔwε bamɔ.’* ”

⁴⁸ Amo feraa, bamɔ nε bo moŋ gyε Yudaa awuye-o a nu aneŋ-ɔ, nε baa kyɔrɔ kεtɔ nε Wuribware a tɔwε-ɔ. Nε bamɔ nε Wuribware a kyɔ lee feyε bo nya ɳkpa na kukyure nε a moŋ de kεε-ɔ a kii Yeesuu akɔɔrεgγyipo.

⁴⁹ Ne Yeesuu aseñ a saŋŋε-rɔ sweere amo pεesε sε. ⁵⁰ Ne Yudaa awuye-o a sa nε akyεe abresε nε ba suŋ Wuribware-ɔ na maŋ-ɔ abresε iduŋ a fwii Pɔɔl na Bar-Nabas sε, nε baa lεe ba tɔɔraa bamɔ, nε baa gya bamɔ lεe sweere amo sε. ⁵¹ Saŋ nε Pɔɔl na Bar-Nabas e lεe maŋ amo-rɔ-ɔ, nε baa kpoŋkpaŋ bamɔ asebεta-rɔ eſe bo sii mfεŋ bo kaapo feyε baa yɔwε maŋ amo-rɔ aseſe aseñ sa bamɔ. Ne baa kyoŋ yɔ Ikoniyum maŋ-nɔ. ⁵² Amaa bamɔ nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi, nε bo bo Anteyɔkεya-ɔ feraa akatɔ a gyi aseñ timaa-o si, nε Wuribware a kufwiijε timaa-o a kyεna bamɔ ɳkpɔnɔ-rɔ.

14

Kεtɔ nε Pɔɔl na Bar-Nabas a waa Ikoniyum-o

* ^{13:47} Isaya 49.6.

¹ Aneŋ dɛɛ ya waa Ikoniyum maŋ-nə. Pœl na Bar-Nabas a yə Yudaa awuye kɛbwarekorekyan-ɔ-rə mfeŋ ya tɔwɛ abwareseŋ. Bo lęe aneŋ nə baa sa səŋsa-ɔ sə-ɔ, nə Yudaa awuye na bamɔ nə bo moŋ gye Yudaa awuye-o bweetɔ a kii Yeesuu akɔɔregyipo. ² Amaa Yudaa awuye nə bo moŋ kɔɔrɛ aseŋ timaa-o gyi-o a sa nə maŋ awuye amo a kisi bamɔ nə baa kii Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ. ³ Amaa haree amo-ɔ pɛɛɛ ooo, Pœl na Bar-Nabas a kyɛna mfeŋ kyee, nə baa waa ɻkpɔnɔ ba tɔwɛ ane nyanjpe Yeesuu aseŋ. Nə ane nyanjpe a sa bamɔ elen nə baa bo waa akpeŋyeetɔ bo kaapɔ fɛyɛ aneŋ nə baa tɔwɛ ε Yeesuu ɛ kpa fɛyɛ ɔ morowɛ aseɛɛ-ɔ gye kasenṭinj. ⁴ Nə maŋ-ɔ a ke-ro. Bokɔ gya Yudaa awuye nə bo moŋ kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o si, nə bokɔ mə gya Pœl na Bar-Nabas se. ⁵ Nə bamɔ nə bo moŋ gye Yudaa awuye-o bokɔ na Yudaa awuye-o bokɔ na bamɔ agyɛŋkrepɛpo a waa bamɔ mfɛɛrɛ fɛyɛ bo waa Pœl na Bar-Nabas bɔrɔkraa, na bo twɛɛ bamɔ abu. ⁶ Pœl na Bar-Nabas a nu amo aseŋ-ɔ, nə baa sere lęe mfeŋ yə Lisitra na Derebɛɛ emaj nə ɛ bo Likoniya sweerɛ se-ɔ na emaj nə i muruwaa mfeŋ-ɔ se. ⁷ Nə baa tɔwɛ aseŋ timaa-o mfeŋ pɛɛɛ.

Ketɔ nə Pœl na Bar-Nabas a waa Lisitra na Derebɛɛ-ɔ

⁸ Saŋ amo, ɔnyare ko mə bo Lisitra mfeŋ, nə baa kowɛ mò kegyabɔɔ. Amoŋ-ɔ ɔ moŋ narɛ mò ayaan se ɻke ɻko se. ⁹ Nə ɔɔ kyɛna sweerɛ mfeŋ nu aseŋ nə Pœl a tɔwɛ-ɔ pɛɛɛ. Nə Pœl a ɻju fɛyɛ ɔɔ kɔɔrɛ aseŋ-ɔ gyi, nə ɔ kɔɔrɛ o gyi fɛyɛ Wuribware ɛ taare ɔ kya mò. Amoŋ-ɔ nə ɔɔ deere ɛ kegyabɔɔ-ɔ

akatɔ-rɔ diŋŋ. ¹⁰ Né ɔɔ tɔwɛ keŋken feyɛ, “Koso yere fɔ ayaa se.” Mfɛŋ nɛ kegyabɔɔ amo a koso fuwi ywɛe, nɛ ɔɔ nare mò ayaa se o kaa.

¹¹ Amo feraa asɛsɛ bweɛtɔ a ɲu kɛtɔ nɛ Pɔɔl a waa-ɔ, nɛ baa lɛe ba fɛɛ-rɔ bamɔ Likoniya sɛnsa-rɔ feyɛ, “Anɛ ikisi-o a buruwi asɛsɛ ba anɛ ase!” ¹² Né bɔ yɛ Bar-Nabas ɛ gyɛ kisi brɛsɛ nɛ ba tee kɛmɔ ε Siyus, nɛ bɔ yɛ Pɔɔl mɔ ɛ gyɛ bamɔ kisi nɛ ba tee kɛmɔ ε Hεεμες, Siyus kyaameɛ, bɔ lee feyɛ mò ɛ gyɛ aseŋ-ɔ ɔtawepo ɔbresɛ. ¹³ Né Siyus okisipo nɛ mò kisi kɛkyan yere maŋ-ɔ nlanjbeɛ-ɔ a ya kpa mò akpeŋnyarɛ na aferaagyi nɛ a de atotoo damenajse-ɔ baa maŋ-ɔ kibunogyi-ro feyɛ mò aa mò asɛsɛ ɛ kpa a bɔ ba a bɔ ləŋŋɔ Pɔɔl na Bar-Nabas neɛ feyɛ bamɔ ikisi-o. ¹⁴ Bar-Nabas na Pɔɔl a nu kɛtɔ nɛ asɛsɛ amo ɛ kpa a bɔ waa-ɔ, nɛ baa kyanjɛ bamɔ atɔ buŋse-rɔ bɔ kaapo feyɛ bɔ maa kpa kɛtɔ nɛ asɛsɛ ɛ kpa a bɔ waa-ɔ, nɛ baa ɲwɛenaŋ ya yere asɛsɛ-ɔ nsɛna ba fɛɛ-rɔ feyɛ, ¹⁵ “Ntɛtɔ neɛ nɛ mɔnɛ ɛ waa aneŋ? Anɛ moŋ gye ikisi neɛ. Anɛ gbaa anɛ gyɛ asɛsɛ neɛ feyɛ mɔnɛ-ɔ dɛɛ. Anɛ a ba mfɛɛ neɛ feyɛ anɛ bɔ tɔwɛ aseŋ timaa bɔ lɛe Wuribware kuŋu si gywii mɔnɛ. Bɔ lɛe feyɛ Wuribware mò wɔrɛ dooo i de nkpa-ɔ. Mò ya tweɛ soso na kaase na ɔpɔɔ na kɛtɔ kɛmaa nɛ kɛ bɔ ɛmɔ-rɔ. Né ikisi feraa moŋ gye seyɛ, ɛ maa taare a ɛ kya mɔnɛ-rɔ. Né mbeyɔmɔ Wuribware yɛ mon' yɔwɛ mɔnɛ ikisi mɔ kusuŋ, na mon' suŋ mò wɔrɛ kpeŋ. ¹⁶ Dɛdaa-ɔ, Wuribware a yɔwɛ asɛsɛ pɛɛɛ nɛ baa bɔrɔ ɛkpa kɛmaa nɛ ba kpa-ɔ se. ¹⁷ Amaa saŋ kɛmaa mɔ-ɔ, mò ɛ deŋ o kaapo feyɛ o bɔ-rɔ. Mon' kɛɛ aneŋ nɛ o bware-o, a lɛe feyɛ mò ɛ gyɛ nɛ o sa mɔnɛ bware o

lēe soso, nē o sa nē mōne adōateese i baare a dan
a waa kokyɔ, nē mōne akatɔ i gyi.” ¹⁸ Harēe Paol
na Bar-Nabas aseŋ demanjte mō nē baa tōwē-ɔ, aa
waa lēj pwee nē baa dēe taare kuŋ asesɛ-ɔ feyɛ bo
ma mōo akpeñnyare-ɔ bo ləñjɔ bamɔ.

¹⁹ Nē Yudaa awuye boko a lēe Anteyɔkεya na
Ikonyum ba Lisitra mfenj bo sa nē asesɛ-ɔ a kine
Paol na Bar-Nabas aseŋ nē baa gya bamɔ lee-o si.
Nē bamɔ aa asesɛ-ɔ pɛee a daye Paol abu, nē baa
gyiiri mō yaa bo bεya maŋ-ɔ kawu si. Ba fa feyɛ
oo wu nēe, nē baa yowé mō. ²⁰ Amaa sanj nē bamɔ
nē baa bo kii Yeesuu akɔɔregyipo manj amo-ɔ-ɔ a
ya yere muruwaa mō-ɔ, nē oo koso bεe kiŋji yo
maŋ-ɔ-ɔ. Kεmo kaye ɳke-o, nē mō aa Bar-Nabas
a yo Derebee manj-nō.

*Anęn nē Paol na Bar-Nabas a kiŋji yo bamɔ ayε
asoree awuye ase-ɔ*

²¹ Nē Paol na Bar-Nabas a tōwē aseŋ timaa bo
lēe Yeesuu kuŋu si Derebεe manj-nō, nē baa nya
agyasepo bwεetɔ mfenj. Nē baa kiŋji yo Lisitra
na Ikonyum na Anteyɔkεya nē o bo Pisidiya-o.
²² Nē baa sa nē Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ a nya bamɔ
kebwareṣun-ɔ kεyaalɛn, nē baa sa bamɔ wɔrε feyɛ
bo kra bamɔ kokɔregyi a kasentin-ɔ-ro kenkeŋ.
Nē baa tōwē feyɛ, “A tiri feyɛ ane ɳu aseŋ bwεetɔ
pwee na ane yo soso mfenj nē Wuribware i gyi
kuwure-o.” ²³ Nē baa kra akon, nē baa kore
kebwarekore. Nē baa taa asoree awuye-o bo waa
ane nyarpe Wuribware kεsarɛe-ɔ feyɛ o deere
bamɔ se. A lēe feyɛ Wuribware nē baa ba bamɔ
eyee bo dəñjɔ se. ²⁴ Bamɔ a muruwi Pisidiya
sweere se-ɔ kamɛɛ-ɔ, nē baa yo Pamfiliya sweere

se. ²⁵ Né baa tōwē abwareṣeñ Peεga mañ-nə bo fo Ataliya mañ-nə. ²⁶ Lēe mfeñ nē baa kiñji borɔ nkuy si yɔ Anteyɔkεya nē a bo Siriya sweere se-ɔ mfeñ nē asoree abrēse-ɔ a dēe kore kebwarekore taa bamɔ bo waa Wuribware k̄esaree-rə feyε ɔ deere bamɔ se, na o yure bamɔ, na bo waa mò kusuj nē mbeyɔmɔ baa waa lōwe-ɔ. ²⁷ Sañ nē baa fo Anteyɔkεya mfeñ, nē baa gyanjε asoree awuye-o pεee-ɔ, nē baa tōwē ketɔ nē Wuribware a borɔ bamɔ se waa-ɔ na aneñ nē oo bunjji kpa sa nde se awuye-o na bo kɔrε mò gyi-o gywii bamɔ. ²⁸ Nē baa kyena mfeñ a Yeesuu akɔrεgyipo-ɔ ase kyee.

15

Yerōsalēm a ngyañjε-ɔ

¹ Né asesε kɔ a lēe Yudeya sweere se ba Anteyɔkεya mañ-nə, na ba kaapo bamɔ nē baa kɔrε Yeesuu gyi mfeñ-ɔ feyε, “Mɔnε ɛ moñ teñjε mone atweetu feyε aneñ nē mbraa nē ane ɔdedaapo Mosis a bo sa ane Yudaa awuye-o ɛ kaapo-ɔ, na mɔn' kii feyε ane Yudaa awuye-o pwεe na mɔn' dēe kii Kristoo awuye, Wuribware maa morowε mone.” ² Né bamɔ aa Pɔɔl na Bar-Nabas a nya amo ikii na a bo lēj. Amose-ɔ nē baa waa k̄emo feyε Pɔɔl na Bar-Nabas na Yeesuu akɔrεgyipo kɔ nē bo bo Anteyɔkεya-ɔ yɔ Yerōsalēm mañ-nə na bo ya ḥu Yeesuu a ayaa-rə ayerepo-ɔ na asoree abrēse nē bo bo mfeñ-ɔ amo aseñ. ³ Né asoree awuye-o a suŋ bamɔ bo kyoñwε.

Bamɔ a yɔ bo bo kpa-rɔ-ɔ, nē baa tōwē aneñ nē nde se awuye bweetɔ a ba bo gya Yeesuu a

ekpa-ɔ sə-ɔ gywii Fonikiya na Samariya esweere
sə awuye. Né aa baa Kristoo akɔɔregyipo né bo bo
mfeñ-ɔ kakatəgyi.

⁴ Bamo a fo Yerøalem maŋ-nɔ-ɔ, né asoree
awuye na ayaa-rə ayerepo-ɔ na asoree abresɛ-ɔ a
kra bamø neeñee. Né Pool na Bar-Nabas a tɔwɛ
asuŋ dabe né Wuribware a bɔrɔ bamø sə waa
bo kaapo bamø né bo moŋ gyɛ Yudaa awuye-o
gywii bamø. ⁵ Amaa bamø né baa kɔɔrɛ Yeesuu
gyi-o bokø né bo gya Farisii awuye a ekpa-ɔ sə-ɔ
a koso yere, né bo yε, “Bamo né bo moŋ gyɛ
Yudaa awuye-o, né bamø e kpa a bo gya Yeesuu a
ekpa-ɔ sə, moŋ' sa a anɛ kaapo bamø feyɛ bo tɛnŋɛ
bamø atweetu, na bo gya mbraa né anɛ ɔdëdaapo
Mosis a sa anɛ Yudaa awuye-o si, pwɛɛ na anɛ
sure si feyɛ anɛ e kra bamø feyɛ bamø a bo kii
Kristoo awuye-o.” ⁶ Né ɻkee ayaa-rə ayerepo-ɔ
na asoree abresɛ-ɔ a gyarŋɛ na bo fa aseŋ amo
mfɛere. ⁷ Né baa gyiiri aseŋ-ɔ ikii kyee. Né ɻkee
Peetroo a koso yere tɔwɛ feyɛ “Mo kɔsɔbɛɛ-anɛ,
moŋ' nyinji si feyɛ saŋ-ɔ Wuribware a lee mo lee
mone-ɔ feyɛ mo ya gyɛ mone ɻkpɛɛ ya tɔwɛ aseŋ
timaa bo lɛɛ Yeesuu kuŋu si gywii aseŋ kɔ né bo
moŋ gyɛ Yudaa awuye-o, né baa bo kii Yeesuu
akɔɔregyipo. ⁸ Né Wuribware né o nyi ɔkɛmaa
mfɛere-ɔ a sa bamø mɔ kufwiŋɛ timaa-o feyɛ anɛ
né ɔɔ sa anɛ-ɔ dɛɛ bo kaapo feyɛ ɔ kpa bamø aseŋ.
⁹ Wuribware moŋ tɔwɛ feyɛ bo kwɛɛ, né anɛ mo
anɛ kwɛɛ. Né ɔɔ taa bamø ɻbɔyɛ bo ke bamø, bo
lɛɛ feyɛ bamø a kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o si. Né bo moŋ
tɛnŋɛ bamø atweetu, né bo moŋ gya anɛ Yudaa
awuye a mbraa-ɔ sə pwɛɛ né Wuribware a dɛɛ
kɔɔrɛ bamø. ¹⁰ Né ɻkee ntetɔ sə né mone e kpa a

mon' kyɔ Wuribware-rɔ kɛɛ, bo leɛ feyɛ monɛ de tɔsɔrɔ nɛ anɛ adɛdaapɔ na anɛ fɔŋfɔŋ moŋ taare sɔrɔ-ɔ monɛ e gya bamɔ nɛ bo moŋ gyɛ Yudaa awuye, nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o aŋu si? ¹¹ Daabii, a moŋ bware feyɛ anɛ sa bamɔ anɛ a mbraa-ɔ. Bo leɛ feyɛ a gyɛ anɛ nɛ anɛ a bo kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o wɔrɛ sɛ nɛ Wuribware a mɔrɔwɛ anɛ Yudaa awuye. N gyɛ anɛ nɛ anɛ a gya mò mbraa-ɔ sɛ-ɔ sɛ. Aneŋ dɛɛ nɛ ɔɔ mɔrɔwɛ bamɔ.”

¹² Nɛ ngyanjɛ-rɔ pɛɛɛ a waa diŋŋ ba nu anɛn nɛ Bar-Nabas na Pɔɔl ɛ tɔwɛ anɛn nɛ Wuribware a ba bamɔ bo waa akpɛnjeyeɛtɔ bo kaapɔ bamɔ nɛ bo moŋ gyɛ Yudaa awuye-o. ¹³ Bamɔ a sa bamɔ seŋsa lɔwɛ-ɔ, nɛ Yakubu mɔ yɛ, “Mɔ kɔsɔbɛɛ-an-a, mon' nu mɔ ase! ¹⁴ Mbeycɔmɔ nɛ Simɔŋ Peetroo a kaapɔ-rɔ anɛn nɛ san-ɔ Wuribware a lee bamɔ nɛ bo moŋ gyɛ Yudaa awuye-o bokɔ feyɛ bo kii mò asɛɛ-ɔ. Mfaanɛɛ nɛ ɔɔ kaapɔ feyɛ ɔ deerɛ bamɔ nɛ bo moŋ gyɛ Yudaa awuye-o si feyɛ anɛn nɛ ɔ deerɛ anɛ sɛ-ɔ. ¹⁵ Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ dɛɛ aseŋ nɛ baa tɔwɛ-ɔ a waa kokoŋkɔ feyɛ anɛn nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ.

¹⁶ Wuribware yɛ,

Amɔ-ɔ kamɛɛ-rɔ mɔ i kinŋji a m ba
na m bo lɔŋŋɔ Deefid a kuwure nɛ kaa ke-ro-o,
na m bee pwɛɛ mò maŋ mfɛŋ nɛ oo bwɛe kii
ketaakpaŋ-ɔ
bo yera feyɛ anɛn nɛ ɔ dɛɛ o du-o,

¹⁷ na sɛsɛ dimaadi pɛɛɛ nɛ baa san-ɔ
na ndɛ sɛ awuye nɛ mɔ a tɛɛ bamɔ

feyε bɔ̄ bɔ̄ kii mɔ̄ asεsε-ɔ pεεε nya buwi kpa
mɔ̄.*

18 Mɔ̄, Wuribware, e gyε nε mɔ̄ e waa atɔ̄ mɔ̄
nε mɔ̄ a tɔ̄wε amo dεdaa-ɔ pεεε. Mɔ̄ ya tɔ̄wε.’
”

19 Nε Yakubu a kya sε feyε, “Mɔ̄ e fa nεe feyε
anε ma lεe tɔ̄raa asεsε mɔ̄ nε bɔ̄ mɔ̄n gyε Yudaa
awuye, nε ba ba Wuribware ase-ɔ. **20** Ketɔ̄ ne ki
tiri-o e gyε feyε anε kyoreε wɔ̄rε tɔ̄wε gywii bamɔ̄
feyε bɔ̄ ma gyi ateese bεεε wɔ̄kiyee nε ikisi asuŋpɔ̄
a bɔ̄ ləŋŋɔ̄ bamɔ̄ ikisi-o, a lεe feyε anεj a ateese
na kiyee-o a waa iyisi. Na bɔ̄ ma waa kakyerekpa
na kanyarekpa. Na bɔ̄ ma wɔ̄ kabɔ̄ nε bɔ̄ mɔ̄n
teŋ kamɔ̄ kεbɔ̄-rɔ̄-ɔ, na bɔ̄ ma gyi mbogya. **21** A lee
feyε hareε dεdaa-ɔ sweεrε pεεε sε kεbwarεkɔrε
akyaŋ bo-rɔ̄ nε anε kɔ̄sobεε-anā Yudaa awuye i
suŋ Wuribware, nε ba kaapō mbraa nε Mosis a sa
anε-ɔ kukyure kake kemaa amo-rɔ̄. Nε bamɔ̄ nε bɔ̄
mɔ̄n gyε Yudaa awuye-o a nu bamɔ̄ a kaapō anεj
a mbraa-ɔ.”

22 Nε ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abresε-ɔ na
asoree awuye-o pεεε a sure si, nε baa lee bamɔ̄-rɔ̄
anyare kɔ̄ nε asoree awuye-o i bu-o bɔ̄ tii Pɔ̄ol
na Bar-Nabas sε a bɔ̄ nya suŋ bamɔ̄ bɔ̄ kyoŋwε
Anteyəkeya. Bamɔ̄ anyare e gyε Yudas nε bɔ̄ bee
ba tεe mɔ̄ ε Bar-Sabas-ɔ na Silas. **23** Nε baa kyoreε
wɔ̄rε bɔ̄ suŋ bamɔ̄ feyε,

“Anε nε anε gyε ayaa-rɔ ayerepo na asoree
abresε mfeε-ɔ e gyε nε anε e kyoreε wɔ̄rε mɔ̄
anε e kyoŋwε mɔ̄nε nε mɔ̄nε a kɔ̄rε Yeesuu

* **15:17** Amos 9.11-12 (LXX).

gyi, n̄e m̄one moŋ gye Yudaa awuye, n̄e m̄one te Anteyək̄eya maŋ-n̄a na Siriya na Kilikiya esweere se-ɔ. M̄one gye ane b̄eek̄o-ana Kristoo awuye, n̄e ane e ka m̄one p̄eeɛ kanɔ damenajse. ²⁴ To, ane a nu feyε ane aseɛɛ k̄o n̄e baa l̄eɛ ane ase mf̄eɛ-ɔ a ba m̄one ase a bo ba aseŋ k̄o bo nyera m̄one mf̄eere bo t̄ɔraa m̄one. Amaa n gyε ane aa bamɔ̄ kanɔ. ²⁵⁻²⁶ Amose n̄e ane a gyanj̄e, n̄e ane p̄eeɛ a sure si lee mbɔ̄ m̄o suŋ m̄one ase. Bamɔ̄ aa ane anyare timaa Bar-Nabas na Pɔ̄ol n̄e baa kperi ane nyanj̄e Yeesuu Kristoo si gyanj̄aa lowi kake k̄emaa-ɔ e gye n̄e ba ba. ²⁷ Yudas na Silas n̄e bo t̄ii si-o e t̄owɛ ketɔ n̄e ane a kyɔ̄rɛɛ waa wɔrɛ m̄o-rɔ-ɔ kanɔ-rɔ a bo b̄eɛ gywii m̄one. ²⁸ Ane aa Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a sure si feyε ane ma l̄eɛ baa aseŋ t̄ɔraase k̄o a ane bo d̄ɔŋŋɔ m̄one se, amɔ̄ mbraa m̄o wɔrɛ kpeŋ. ²⁹ M̄one ma kaŋ gyi ateese b̄eɛɛ wɔ kabɔ̄ n̄e baa m̄o weɛ ikisi si-o, m̄one ma kaŋ gyi mbogya, m̄one ma kaŋ wɔ kabɔ̄ n̄e bo moŋ teŋ kamɔ̄ k̄ebɔ̄-rɔ-ɔ. Na m̄one ma waa kakyeɛkpa na kanyarekpa. M̄one ya taare gya mbraa m̄o se f̄eraa, m̄one a waa atɔ̄. Wuribware yere m̄one kamɛɛ.”

³⁰ N̄e baa suŋ mbɔ̄-ɔ bo yɔ̄ Anteyək̄eya. Bamɔ̄ a fo mf̄eŋ-ɔ n̄e baa gyanj̄e Kristoo awuye-o p̄eeɛ, n̄e baa taa wɔrɛ-ɔ sa bamɔ̄. ³¹ Kristoo awuye-o a karɛ wɔrɛ-ɔ, n̄e bamɔ̄ akatɔ a gyi bo l̄eɛ aseŋ-ɔ se. ³² N̄e Yudas na Silas n̄e bo b̄eɛ bo gyε Wuribware akyamɛɛ-ɔ a sa sɛŋsa n̄e o sa kakponɔ na wɔrɛ bo l̄eɛ k̄ebwaresuŋ si-o bamɔ̄ ase kyee. ³³ Bamɔ̄ a kyɛna bamɔ̄ ase mf̄eŋ bo fo saŋ k̄o-ɔ, n̄e asoreɛ

awuye a sa bamə kpa feyε bə yo pε. Nε Yudas a kinjŋi yo bamə nε baa sun̄ bamə-ɔ ase. [³⁴ Nε Silas mə a waa mfεεrε feyε o sii Anteyəkeya mfeŋ.] ³⁵ Nε Pəəl na Bar-Nabas a kyəna Anteyəkeya kafwεe, nε bamə aa asešε-ɔ bwεetə a nare təwε aseŋ timaa bə lēe ane nyanjpe Yeesuu Kristoo si.

Aneŋ nε Pəəl na Bar-Nabas a brawε abεε se-ɔ

³⁶ Amə bə fo saŋ kə-ɔ, nε Pəəl a təwε gywii Bar-Nabas feyε, “Sa a ane kinjŋi ya ka ane akosobεe nε ane a təwε ane nyanjpe Yeesuu Kristoo aseŋ gywii bamə-ɔ kanə, na ane nya ɻu aneŋ nε bə te bə du-o.” ³⁷ Nε Bar-Nabas yε, “Yooo,” nε o yε o yorowε feyε bamə aa Yohanee Maak yo. ³⁸ Amaa Pəəl moŋ fa feyε a de kpa aneŋ, bə lēe feyε o moŋ kyəna bamə ase bə fo bamə kusun̄-o kεε, nε oo kinjŋi yəwε bamə bə sii Pamfiliya sweere se. ³⁹ Nε baa gyiiri ikii, nε baa brawε abεε se, nε Bar-Nabas a sa nε mə aa Maak a taa koree kyəna-rə yo Kiprus kwii si. ⁴⁰ Nε Pəəl a lee Silas, nε mə aa mə a yo. Nε Kristoo awuye-o a kore kəbwarekore na Wuribwaregya bamə kamεe yaa bamə. ⁴¹ Nε baa yo Siriya na Kilikiya* əswεere se a asoree awuye-o ase ya təwε abwareseŋ bə sa bamə a bə kra bamə kəbwareseŋ-ɔ-ro keŋkeŋ.

16

Aneŋ nε Pəəl a yo mə kpa nyəsəpə-ɔ na o ya təwε abwareseŋ-ɔ

¹ Nε Pəəl a yo Derebeε maŋ-nə kyoŋ yo Lisitra maŋ-nə, mfeŋ nε Kristoonyi kə ne ba tee mə ε

* **15:41** Deere ifotoo ne e bə Abwareseŋ wore-ɔ kεε-ɔ.

Timotii-o bɔɔ. Mò nyi gbaa gye Kristoonyi née, nè ɔ bœœ ɔ gye Yudaanyi. Amaa Timotii mò sè feraa gye Griikinyi née. ² Timotii bware Kristoo akaoaregyipo nè bɔ bɔ Lisitra na Ikoniyum-o pœee ase. ³ Pɔɔl a kpa feyε mò aa Timotii yɔɔ se-ɔ, nè ɔɔ tɛn Timotii kɔtweetü. Kɛtɔ sè nè ɔɔ waa aneŋ-ɔ e gye feyε Yudaa awuye nè bɔ te mfen-ɔ nyi feyε Timotii mò sè gye Griikinyi. Amose-ɔ bamɔ ase Timotii gbaa gye Griikinyi née.

⁴ Bamɔ a naa eman amo se-ɔ na ba kaapo Kristoo awuye-o mbraa nè ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na asoree abresɛ nè bɔ bɔ Yerosalem maŋ-nɔ-ɔ a kyɔrɛe sa bamɔ-ɔ. Nè baa tɔwɛ gywii bamɔ feyε bɔ gya aneŋ a mbraa-ɔ se. ⁵ Amose-ɔ nè asoree awuye-o pœee kokaoaregyi a waa kɔkyɔ, nè asesɛ bweetɔ a bɔ tii bamɔ se.

*Aneŋ nè Wuribware a kaapo Pɔɔl dee-ro aneŋ nè
ɔ yɔ Makedoniya sweere se-ɔ*

⁶ Nè baa bɔrɔ kyɔŋ Firigiya na Galatiya esweere se, a lɛɛ feyε Wuribware a kufwiinɛ timaa-o moŋ sa bamɔ kpa feyε bɔ tɔwɛ abwareseŋ sweere amo pœee nè ba tɛɛ ε Asiya-o si. ⁷ Saŋ nè baa fɔ Misiya sweere se-ɔ, nè baa kpa feyε bɔ kii bɔrɔ kigyise si yɔ Bitiniya sweere se, amaa Yeesuu a kufwiinɛ-o moŋ sa bamɔ kpa. ⁸ Amose se-ɔ nè baa kya se bɔrɔ Misiya sweere se aneŋ-aaa, nè baa bɔ fɔ ɔpoo kɛe Trowas maŋ-nɔ. ⁹ Kemo kanye, nè Pɔɔl a ku dee feyε ɔ deere bɔ kyɔŋwɛ Makedoniya sweere se nè ɔ bɔ ɔpoo nnoŋ a boŋbe-ɔ se, na ɔnyare kɔ yere ɔ tɛɛ mò feyε, “Ane e kore fɔ, ba mfee bɔ kya ane-ɔ.” ¹⁰ Pɔɔl a deŋ ku dee amo-ɔ, nè ane a waa siraa na ane yɔ Makedoniya, a lee feyε ane a fa mfεεre feyε

Wuribware e gye nə ɔɔ təe ane feyε ane yɔ mfəŋ ya təwε aseŋ timaa bɔ ləe Yeesuu kuŋu si gywii aseſε nə bɔ bɔ mfəŋ-ɔ.

Anęŋ nę Lidiya a kii Kristoonyi Filipii-o

¹¹ Né ane a taa koree lę Trowas yɔ Samotrakee kwii si. Kəmo kaye ŋke-o, nə ane a yɔ Niyapolis maŋ-nə. ¹² Mfəŋ nə ane a lęe koree-ɔ-rə nə ane a narę ayaan-rə yɔ Filipii nə ɔ gye Makedoniya sweere se maŋ dabę-ɔ sę. Roma awuye ya pwεε maŋ amo. Nə bamə pεεs gya Roma mbraa sę. Ane a gyi ŋke kafwęe kɔ mfəŋ.

¹³ Ane a fo mfəŋ-ɔ, kukyure kake nə kę gya sę-ɔ, nə ane a yɔ boŋ kęe ya buwi kpa Yudaa awuye nə bɔ te maŋ-ɔ-rə a mfəŋ nə ba gyanję ba suŋ Wuribware-ɔ. Nə ane a to bamə a kore kebwarekore boŋ kęe. Akyee dooo e bɔ mfəŋ. Nə ane a kyęna, nə ane aa akyęe-ɔ a sa sęnsa. ¹⁴ Akyee amo nə ane a sa sęnsa gywii-o ɔko kenyare e gye Lidiya. ɔ gye awaagya timaa ofepo née, nə ɔɔ lee Tiyatira maŋ nə ɔ bɔ Asiya sweere sę-ɔ. ɔkyee amo i suŋ Wuribware nεenεe. Nə Wuribware a buŋni mò mfεere na o kɔɔre aseŋ nə Pɔɔl e təwε-ɔ gyi. ¹⁵ Amosę-ɔ nę Lidiya na mò ləŋ-nə awuye pεεs a bɔ asuu. Amo kamεε-rə, nə ɔɔ təwε gywii ane feyε, “Mone ya fa feyε mo a kɔɔre Yeesuu gyi kaseňtij feraa, mon' bɔ sowe mo ləŋ-nə.” Nə ɔɔ popɔrε ane, nə ane a yɔ.

Anęŋ nę baa tii Pɔɔl na Silas tiikpa Filipii-o

¹⁶ Nke ŋkɔ ane a yɔ kebwarekorekpa-ɔ, nə kenyakakyęesee kɔ nę kagyaa te mò sę-ɔ, nə amosę-ɔ ɔ taare ɔ təwε kętɔ nə kę e waa nyane-ɔ a gyanjaa ane. ɔ nya atanne bweetɔ bɔ lęe mò ŋkperi amo-rə

sa mò anyaŋpɛ. ¹⁷ Né oo gya ane aa Pɔɔl sɛ ɔ fɛɛ-rɔ ɔ gya sɛ feyɛ, “Asɛsɛ mɔ gye Nyin̄kpeŋ-kyoŋ-atɔ-pɛɛɛ-Bware mò ayaafɔrɛ née! Ba tɔwɛ aneŋ nɛ ɔ taare a ɔ mɔrɔwɛ mɔne-ɔ ba gywii mɔne!” ¹⁸ Ḍɔ waa aneŋ bo gya ane sɛ kyee. Né ɲkee Pɔɔl a nyite kpɔnɛ, nɛ oo buruwaatɔwɛ gywii kagyaa nɛ ka te kakyɛɛsɛɛ amo sɛ-ɔ feyɛ, “Yeesuu Kristoo kenyare-rɔ, nɛ yɛ fo koso lɛɛ kakyɛɛsɛɛ amo sɛ!” Puri amo-rɔ mfɛŋ nɛ kagyaa amo a koso lɛɛ kakyɛɛsɛɛ amo sɛ.

¹⁹ Amɔ kakyɛɛsɛɛ-ɔ mò anyaŋpɛ a ɲu feyɛ kpa nɛ bo yere se ba nya atanne-ɔ a lɔwe-ɔ, nɛ baa kra Pɔɔl na Silas, nɛ baa gyiiri bamɔ yaa iwurekpa. ²⁰ Né baa yaa bamɔ Roma awuye aseŋgyipo-ɔ akatɔ-rɔ, nɛ bo yɛ, “Asɛsɛ mɔ gye Yudaa awuye née, nɛ ba waa aseŋ bɔyɛ ane maŋ-ɔ-rɔ. ²¹ Ekpa ne i kye ane mbraa-ɔ nɛ ba kaapo. Anɛ mɔ, anɛ maa taare a ane gya bamɔ ɛkpa-ɔ se, na ane waa kɛtɔ nɛ bamɔ ɛkpa-ɔ ɛ kaapo-ɔ a lɛɛ feyɛ ane gyɛ Roma awuye née.”

²² Amɔ feraa nɛ asɛsɛ nɛ bo yere mfɛŋ-ɔ pɛɛɛ a tii bamɔ bɛɛko-ana se, nɛ baa waa Pɔɔl na Silas awɔrefɔɔ. Nɛ aseŋgyipo-ɔ a lee Pɔɔl na Silas awaagya na ɛkaare, nɛ baa sa kpa feyɛ bo da bamɔ kokyɔkywɛɛ. ²³ Bamɔ a da bamɔ kokyɔkywɛɛ bweetɔ lowe-ɔ, nɛ baa taa bamɔ yaa tii, nɛ bo yɛ mò nɛ ɔ deere tiikpa amo sɛ-ɔ twɛɛ kɛkyan-ɔ-rɔ nɛɛnɛɛ. ²⁴ Bamɔ a sa mò kanɔ aneŋ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ oo taa Pɔɔl na Silas waa kɛkyan amo kɛmɔ ne ke bo dodo-rɔ-ɔ-rɔ, nɛ oo da bamɔ paŋ na ɛkpɛɛ mfɛŋ. Né ɲkee oo twɛɛ-rɔ nɛɛnɛɛ.

²⁵ Amɔ waa kayɛ nsena-ɔ, nɛ Pɔɔl na Silas a kyo lɛɛ ba kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ na ba waa asɔrɛɛ ilin̄ ba sa Wuribware. Na asɛsɛ nɛ bamɔ gbaa baa

ti**i** bam**o**-**ɔ** i nu bam**o** ase**ɛ**. **26** Puri amo**-rɔ** mfe**ŋ**
ne sweer**ɛ** a leŋkp**aŋ** keŋke**ŋ**, b*ɛ* aa leŋkp**aŋ** akyan**ŋ**
ne baa tii bam**o** amo**-rɔ**-**ɔ** p**ɛ**ee m**ɔ** l**ɛ**e amo soso
yaa b**ɔ** f**ɔ** kaase**ɛ**. Mfe**ŋ** b*ɛ* akyan**ŋ** amo a epone**-ɔ**
p**ɛ**ee a taye**ɛ**, b*ɛ* agbarabi b*ɛ* baa b**ɔ** ɲure ase**ɛ**e b*ɛ*
baa tii-o b**ɔ** kya kekyan**-ɔ** a sanj**ɛ**e l**ɛ**e kekyan**-ɔ** se**ɛ**.
27 Ne ɔdeere**ɛ**resep**o**-**ɔ** a kyin**ŋ**j*ɪ*, b*ɛ* oo ɲu fey**ɛ** akyan**ŋ**
a epone**-ɔ** a taye**-ɔ**. Ne ɔ fa ne**ɛ**e fey**ɛ** ase**ɛ**e-**ɔ** p**ɛ**ee a
sere**ɛ** lee ne**ɛ**e. Amose se**-ɔ** ne oo gyiiri m**ɔ** kepa**ŋ** lee
a o b**ɔ** m**ɔ** m**ɔ** ey**ɛ**e. **28** Amaa Po**ɔ**l a faa-r**ɔ** keŋke**ŋ**
ne**ɛ**e fey**ɛ**, “F**ɔ** ma m**ɔ** f**ɔ** ey**ɛ**e! An**ɛ**e p**ɛ**ee b**ɔ** mfe**ŋ**!”
29 Ne ɔdeere**ɛ**resep**o** amo a sa ne**ɛ**e baa baa m**ɔ** fetiri,
ne ɔ waa m**ɛ**na**ŋ** lwee kekyan**-ɔ**-**rɔ** ya kpuni aŋjurii
Po**ɔ**l na Silas akat**ɔ**-**rɔ** na o yon**ŋ**. **30** Ne oo lee bam**o**
baa kawu, ne oo bise bam**o** fey**ɛ**, “Abres**ɛ**, emen**ɛ**e
ne m**ɔ** e waa a Wuribware**ɛ** morow**ɛ** mo**-ɔ** ne**ɛ**?”
31 Ne baa beŋjaa m**ɔ** fey**ɛ**, “F**ɔ** aa fo l**ɔ**ŋ-n**ɔ** awuye ya
kɔɔ**ŋ**e an**ɛ**e nyany**ɛ**e Yeesuu Kristoo gyi, Wuribware**ɛ**
e morow**ɛ** mone**ɛ**.” **32** Ne baa t**ɔ**w**ɛ** abware**ɛ**en gywii
m**ɔ** aa m**ɔ** l**ɔ**ŋ-n**ɔ** awuye p**ɛ**ee. **33** Kemo**ɔ** kanye amo
d**ɛ**e ne ɔdeere**ɛ**resep**o** amo a ya ba nkyu b**ɔ** kp**ɛ**e bam**o**
el**ɔ** ne**ɛ**e baa nya b**ɔ** l**ɛ**e an**ɛ**e ne man**ɛ** aseŋgyip**o**-**ɔ** a
da bam**o** kokyokyw**ɛ**e-**ɔ** se**ɛ**. Ne baa b**ɔ** m**ɔ** aa m**ɔ**
l**ɔ**ŋ-n**ɔ** awuye asuu puri amo**-rɔ**. **34** Ne ɔ yaa Po**ɔ**l
na Silas m**ɔ** l**ɔ**ŋ-n**ɔ** ya sa bam**o** ateese, ne**ɛ**e baa gyi.
Ne m**ɔ** aa m**ɔ** l**ɔ**ŋ-n**ɔ** awuye akat**ɔ** a gyi, a l**ɛ**e fey**ɛ**
ŋkee feraa baa kɔɔ**ŋ**e Wuribware**ɛ** gyi.

35 Kemo**ɔ** kaye ɲke-o, ne Roma awuye aseŋgyip**o**-**ɔ**
a sun**ɛ** purisii awuye ya t**ɔ**w**ɛ** gywii ɔdeere**ɛ**resep**o**-**ɔ**
ɛ, “Sa a anyare**ɛ** amo kpa a b**ɔ** nare**ɛ**.” **36** Amose
se**-ɔ**, ne ɔdeere**ɛ**resep**o** amo a t**ɔ**w**ɛ** gywii Po**ɔ**l fey**ɛ**,
“Aseŋgyip**o**-**ɔ** a sun**ɛ** b**ɔ** kyoŋw**ɛ** fey**ɛ** n taye mone**ɛ**.

Amose-ɔ mon' nare, Wuribware yaa monē damenansé.”³⁷ Né Pəol a təwə gywii purisii awuye-o feyε, “Ané moŋ waa kəseŋ bəyε kə haree baa bu ané kəpə, amaa bamə mə baa da ané kokyokywə̄ laman-nə, na ané mə ané gbaa ané gye Roma maŋ agyi nə̄. Né baa tii ané tiikpa. Né mbeyəmə ba kpa a bə kweərə taye ané. Ané maa sure! Roma awuye aseŋgyipə-ɔ fəŋfəŋ ba mfə̄ na bo bo lee ané.”³⁸ Né purisii awuye-o a ya təwə gywii Roma awuye aseŋgyipə-ɔ. Bamə a nu feyε Pəol na Silas gyε Roma maŋ agyi nə̄-ɔ,† né kufu a nya bamə, a lə̄ feyε baa waa bamə bɔrəkraa.³⁹ Amose sə-ɔ, né baa ya waa bamə kisiri, né baa taye bamə, né baa kore bamə feyε bə lə̄ maŋ-ɔ-ro.⁴⁰ Né Pəol na Silas a lee tiikpa-ɔ yə Lidiya lə̄n-nə. Mfeŋ né bamə aa bamə né baa kɔrə Yeesuu gyi-o a gyanjə, né baa təwə aseŋ né a sa wɔrə-ɔ gywii bamə, né baa nare bə yii.

17

Keto ne Pəol na Silas a waa Tisalonikaa maŋ-nə-ɔ

¹ Né Pəol na Silas a bɔrə Amfipolis na Apoloniya emaŋ-nə, né baa ba Tisalonikaa maŋ-nə. ² Feyε aneŋ né Pəol kyə o waa saŋ kemaa-ɔ, oo yə kəbwarekɔrəkyar nə Yudaa awuye né bə te mfeŋ-ɔ de-o-ro. Né oo kaapo bamə abwareseŋ, na o popɔrə bamə feyε bə kɔrə mò aseŋ-ɔ gyi. Né baa sa mò kpa nkyureke nsa bə gya abee se.³ Né oo kaapo bamə feyε baa kyɔrəs waa abwareseŋ wɔrə-ɔ-ro feyε əko nə ba tə̄ mò ε Kristoo né Wuribware yε o suŋ Yudaa awuye ase-ɔ tiri feyε o gyi awɔrefəo, na o wu, na o kyiŋji lə̄ lowi-ro. Né oo

tɔwɛ Yeesuu aseŋ gywii bamɔ. Né ɲkee ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ fεyε, “Yeesuu mɔ e gyɛ Kristoo amɔ nɛ Wuribwareɛ a suŋ anɛ ase-ɔ.”

⁴ Né Yudaa awuye bɔkɔ a kɔɔrɛ gyi, nɛ baa tii Pɔɔl na Silas si. Aneŋ dɛɛ nɛ akyee agyeŋkpɛɛpo bɔkɔ na Griiki awuye nɛ ba suŋ Wuribwareɛ-ɔ bwɛetɔ a tii Pɔɔl na Silas si. ⁵ Né Yudaa awuye-o bɔkɔ mɔ a lɛɛ ba ka Pɔɔl na Silas kɔkwɛɛ, nɛ baa kpɔwɛ asɛɛ nɛ bɔ naa mbore se, nɛ bɔ moŋ bɔ kokɔrɔ-ɔ bɔ gyanjɛ. Né baa lɛɛ ba waa ɛlawo na kusun̄ bɔyɛ maŋ-ɔ-rɔ. Bamɔ a nyi feyε Pɔɔl na Silas a bɔ sɔwɛ ɔnyare kɔ nɛ ba tɛɛ mɔ ε Yasɔŋ a ləŋ-ɔ-rɔ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ baa tii ləŋ amɔ ba kpa bamɔ, na bɔ lee bamɔ baa lamaŋ-ɔ-rɔ. ⁶ Amaa bamɔ a moŋ ɻu bamɔ ləŋ-ɔ-rɔ, nɛ baa gyiiri Yasɔŋ na bamɔ nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o bɔkɔ yaa maŋ-ɔ abrɛɛ akatɔ-rɔ, na ba fɛɛ-rɔ feyε, “Anyare kɔ a ba anɛ maŋ mɔ-rɔ, nɛ baa waa aseŋ bɔyɛ tɔŋ kɛmaa nɛ baa bɔrɔ-ɔ. ⁷ Né Yasɔŋ a kɔɔrɛ bamɔ bɔ waa mɔ ləŋ-nɔ. Ba nyera anɛ mbraa nɛ Roma owure dabɛ-ɔ a sa anɛ-ɔ nɛe, a lɛɛ feyε bɔ yɛ owure kɔ bɛɛ ɔ bɔ-rɔ nɛ ba tɛɛ mɔ ε Yeesuu.” ⁸ Bamɔ a tɔwɛ faanɛɛ-ɔ, nɛ aa tɔɔrraa aseɛɛ pɛɛɛ nɛ baa gyanjɛ a bɔ nu aseŋ-ɔ na maŋ-ɔ abrɛɛ-ɔ, nɛ baa lɛɛ ba waa ɛlawo. ⁹ Né ɲkee maŋ-ɔ abrɛɛ-ɔ a sa nɛ Yasɔŋ na mɔ bɛɛkɔ-ana a taa atanne kɔ bɔ bɔya bamɔ ase na kɛtɔ kaapɔ feyε aseŋ ya bɛɛ ba, bɔ ma lɛɛ nya bamɔ atanne-ɔ. Né baa yɔwɛ bamɔ bɔ kyoŋwe.

Pɔɔl na Silas kɔyɔ Beroya-o

¹⁰ Kanyɛ a deŋ fo-ɔ, nɛ bamɔ nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o a ba Pɔɔl na Silas bɔ kyoŋwɛ Beroya maŋ-nɔ. Bamɔ a fo-ɔ, nɛ baa yɔ Yudaa awuye a

kebwarekorekyan-ɔ-rə. ¹¹ Mfən̄ a aseſe-ɔ gyē aſeſe timaa bō kyō bamō nē bō bō Tisalonikaa maŋ-nə-ɔ. Bamō a nu abwareſen̄ bō lēe Yeesuu kuru si-o, nē baa kpa anē aſeŋ bwēet̄, nē baa pee akat̄ suye abwareſen̄ wōrē-ɔ-rə aſeŋ kake kēmaa na bō kēe feyē aſeŋ nē Pɔol e tōwē-ɔ gyē kasentij aaa! ¹² Nē Yudaa awuye bwēet̄ na Griiki akyee agyēŋkreeɛpo kō na Griiki anyare bwēet̄ a kōrē aſeŋ-ɔ gyi.

¹³ Amaa san̄ nē Yudaa awuye nē bō bō Tisalonikaa-o a nu feyē Pɔol a kaapo abwareſen̄-ɔ Beroya gbaa-ɔ, nē baa sa nē aſeſe nē bō moŋ bō kokorō-ɔ a baa aſeŋ maŋ-ɔ-rə bō kye Pɔol. ¹⁴ Puri amo-ɔ-rə, nē bamō nē baa kōrē Yeesuu gyi-o a yaa Pɔol ɔpoo kēe, amaa Silas na Timotii feraa a sii Beroya mfeñ. ¹⁵ Ne bamō ne baa yaa Pɔol ɔpoo kēe-ɔ a yaa mō ya bō fō haree Atenis maŋ-nə,† nē baa kinjji ba Beroya, nē baa taa ḥkra lēe Pɔol aſe baa Silas na Timotii feyē bō waa mēnaŋ ba mō aſe mfeñ nē o bō-ɔ.

Keto nē Pɔol a waa Atenis-o

¹⁶ Pɔol san̄ o gywii Silas na Timotii Atenis maŋ-nə-ɔ, mō kakpono-ɔ-rə a nyēra bō lēe anē nē oo ḥu ikisi bwēet̄ maŋ amo-ɔ-rə-ɔ se. ¹⁷ Amosé se-ɔ nē mō aa Yudaa awuye na bamō nē bō moŋ gyē Yudaa awuye, nē bō bō mfeñ, nē ba suŋ Wuribware-ɔ e gyanjē bamō kebwarekorekyan-ɔ-rə, nē Pɔol e kaapo bamō abwareſen̄ o popore bamō na bō kōrē mō aſeŋ-ɔ gyi. Nē ḥkee kake kēmaa o naa kolōndē nē kē maa kēgya-ɔ-rə-ɔ o tōwē abwareſen̄ o gywii bamō nē o to mfeñ-ɔ. ¹⁸ To, akaapopo kō mō bō mfeñ. Bamō bōkō gyē Ipikurus-o† awuye (nē bō gyā kēt̄ nē Ipikurus-o, ḥnyare kō nē o dēe kyēna-ɔ,

a kaapo-ɔ sɛ-ɔ). Bokɔ mɔ gyɛ Stowaa awuye (nɛ bɔ gya kɛtɔ nɛ Senoo nɛ mò gbaa a dɛɛ kyɛna Ipikurus a mbɛe-ɔ sɛ-ɔ a kaapo-ɔ sɛ). Nɛ baa lɛɛ ba gyiiri Pɔɔl ikii, nɛ bokɔ yɛ, “Ntɛtɔ nɛ adabɛdabɛsɛn wuye mɔ ɛ tɔwɛ nɛe?” Nɛ bokɔ mɔ yɛ, “A waa tɔŋ kɔ ikisi popwɛɛ kɔ aseŋ nɛ ɔ tɔwɛ-ɔ.” Kɛtɔ sɛ nɛ baa tɔwɛ aneŋ-ɔ ɛ gyɛ fɛyɛ Pɔɔl ɛ kaapo Yeesuu aseŋ, na ɔ kaapo fɛyɛ aseŋ i kyiŋji a bɔ lɛɛ lowi-ro. ¹⁹ Amose-ɔ nɛ baa yaa Pɔɔl bamɔ seŋgyikpa kɔ nɛ ba tɛɛ mò ɛ Ariyopagus-o. Nɛ bɔ yɛ, “Anɛ ɛ kpa fɛyɛ fɔ kaapo ane-ɔ kɛkaapo popwɛɛ mɔ nɛ fɔ ɛ kaapo-ɔ. ²⁰ Aseŋ amo ako nɛ ane i nu fɛyɛ fɔ ɛ tɔwɛ-ɔ gyɛ aseŋ popwɛɛ ane ase. Anɛ mɔ ane ɛ kpa fɛyɛ ane nu amo kaase.”

²¹ Mbeyɔmɔ Atenis man̄ agyi-o na afɔ nɛ bo te mfɛŋ-ɔ, a moŋ tiri bamɔ fɛyɛ bɔ ba bamɔ saŋ pɛɛɛ ba tɔwɛ aseŋ, na ba nu aseŋ popwɛɛ nɛ aa ba-ɔ.

²² Nɛ Pɔɔl a kɔso yere seŋgyikpa-ɔ mfɛŋ, nɛ ɔ yɛ, “Abreſɛ, mɔ a ɻu fɛyɛ kpa kɛmaa sɛ mɔnɛ Atenis awuye mɔnɛ akatɔ i gyi ikisi bweetɔ kusuŋ si. ²³ Bɔ lɛɛ fɛyɛ mɔ a nare mɔnɛ manj-ɔ-rɔ, nɛ mɔ a deereɛ mfɛŋ nɛ mɔnɛ i sun̄ mɔnɛ ikisi-o. Nɛ mɔ a ɻu fɛyɛ bɔ lɛɛ aneŋ nɛ mɔnɛ maa kpa fɛyɛ mɔn' paŋ kisi kɔ kusuŋ-o si-o, mɔnɛ a pwɛɛ lɔŋŋɔkpa kɔ bɔ yera. Nɛ mɔnɛ a kyɔrɛɛ bɔ dəŋŋɔ aforɛ nɛ mɔnɛ a bɔ pwɛɛ mò bɔ yera-ɔ sɛ fɛyɛ, ‘Lɔŋŋɔkpa mɔ gyɛ ɔko nɛ ane i sun̄, nɛ ane moŋ nyi mò kenyare-ɔ lee-o.’ To, mò nɛ mɔnɛ i sun̄ mò, na mɔnɛ moŋ nyi mò-ɔ, nɛ mbeyɔmɔ mɔ ɛ tɔwɛ mò aseŋ a n gywii mɔnɛ-ɔ. ²⁴ Mò kenyare ɛ gyɛ Wuribware. Mò ɛ gyɛ nɛ ɔɔ twɛɛ kayɛ na kɛtɔ kɛmaa nɛ kɛ bɔ kamɔ-rɔ-ɔ. Mò ɛ gyɛ kɛtɔ kɛmaa nyanjɛ, sɔsɔ na

kaase. Amose-ɔ o moŋ te isuŋkpa akyan ne aseſe a pwee-ɔ-rɔ. ²⁵ Mò-ɔ mò maa kpa kɔtəkɔ bɔ lèe ane kusuŋ ne ane a waa-ɔ-rɔ, a lèe feyɛ mò e gyɛ ne o sa ɔkemaa mɔ ŋkpa na ne na ketɔ kemaa. ²⁶ Ne oo twée ſeſe dimaadi, ne oo borɔ ſeſe koŋkɔ amo ſe bɔ waa nsuro aſeſe pεeε, ne oo ſa ne baa kyɛna kaye-ɔ pεeε. Na pwee ne oo dεe twée ſeſe-ɔ, oo kyɔ tɔwε ſaŋ na mfeŋ ne ɔkemaa e kyɛna-ɔ. ²⁷ Wuribware a waa faane ſeſe a bo nya buwi kpa mò, na ſaŋſe bɔ ḥu mò ſaŋ ne ba buwi ba kpa mò-ɔ. Kaseŋtiŋ mò aa ɔkemaa aſe moŋ bɔ efɔ. ²⁸ Feyɛ aneŋ ne mone alinwaapo-ɔ ɔkɔ a kyoree-ɔ,

‘Mò ya ſa ne ane te, ne ane naa,
ne oo waa ane ketɔ ne ane gyɛ-ɔ.’

Ne mone alinwaapo-ɔ bokɔ mɔ a kyoree feyɛ,

‘Ane gbaa ane gyɛ mò gyi-ana-ɔ nee.’

²⁹ Anɛ a tεe ane gyɛ Wuribware mò gyi-ana-ɔ feraa, ane ma fa feyɛ mò kudugyi du nee feyɛ kisi ne nyiŋkpase ne o nyi-ro-o a ba atanne pipee bεe afufuri bεe kefore bɔ waa-ɔ. ³⁰ Wuribware a nyite ketɔ ne baa waa ſaŋ ne bɔ moŋ nyi Wuribware na mò ekpa-ɔ. Amaa mbeyəmɔ ſaŋ a fo feyɛ o ſa tɔŋ kemaa aſeſe kanɔ feyɛ bɔ nu bamɔ eyɛe, na bɔ kiŋŋi lèe bamɔ ebɔye-ɔ. ³¹ A lèe feyɛ oo ſa kake na ɔnyare ko ne oo lee-o bɔ gyi kaye-ɔ aſeſe pεeε aſeŋ neεneε-ɔ. Oo ba ɔnyare amo a kikyinŋi lèe lowi-ro-o bɔ kaapo ɔkemaa amo-ɔ.”

³² ſaŋ ne baa nu Pɔɔl a tɔwε kikyinŋi lèe lowi-ro aſeŋ-ɔ, ne bamɔ bokɔ a mɔſe mò, ne bamɔ bokɔ

mə yε, “Anε ɛ kpa feyε fo bεe təwε amo gywii anε saŋ kɔ.” ³³ Nε Pɔɔl a lεe ngyanjε amo-rə mfεn. ³⁴ Nε bamø boko a bo tii Pɔɔl si, ne baa kɔɔrε Wuribware gyi. Bamø-rə boko ɛ gyε Diyonisius ne ɔ gyε Ariyopagus aseŋgyipo-ɔ ɔkɔ, ne oo nu Pɔɔl aseŋ-ɔ, na ɔkyee kɔ ne ba tεe mò ε Damaris-o, na aseɛsε kɔ bee.

18

Ketɔ nε Pɔɔl a waa Korintoo maŋ-nɔ-ɔ

¹ Amø-ɔ kamεε-rɔ-ɔ, ne Pɔɔl a lεe Atenis yɔ Korintoo maŋ-nɔ. ² Nε Yudaanyi kɔ bo-rɔ ne ba tεe mò ε Akwila, ne baa kowε mò Pontus sweere se-ɔ. Mò aa mò ka ne ba tεe mò ε Priskila-o a tu yɔ Italiya sweere ya kyena mfεn a maŋ dabε ne ba tεe ε Roma-o. Amaa Roma owure dabε Kilawudiyus a sa mbraa feyε Yudaa awuye pεεε ne bo bo Roma maŋ-nɔ-ɔ lεe Roma mfεn. Amøse-ɔ Akwila na Priskila a tu yɔ Korintoo maŋ-nɔ. Ketɔ moŋ kyee, ne Pɔɔl a ba bo tɔ bamø mfεn. Ne ɔɔ yɔ ya ka bamø kanɔ. ³ Ne ɔɔ kyena bamø ase, ne mò aa bamø a waa kusunj, bo lεe feyε mò aa bamø ɛ waa kusunj kɔŋkɔ nee. TanTEE akyan kusunj ne ba waa, amo ne Pɔɔl gbaa ɛ waa ne ɔ nya atannε o de ɔ sɔɔ ateese a o gyi. ⁴ Nkee kukyure kake kemaa, ɔ yɔ Yudaa awuye a kεbwarekɔrekyan-ɔ-rɔ na ɔ ya təwε abwareseŋ gywii Yudaa awuye na bamø ne bo moŋ gyε Yudaa awuye, ne ba gyanjε mfεn-ɔ o de ɔ popɔrε bamø na bo kɔɔrε Kristoo gyi.

⁵ Saŋ ne Silas na Timotii a lεe Makedoniya sweere se bo tɔ Pɔɔl-ɔ, ne nkee ɔɔ yɔwε ketɔ kemaa, ne ɔ naa ɔ təwε abwareseŋ kake kemaa o gywii Yudaa awuye-o ɔ kaapo feyε Yeesuu ɛ gyε Kristoo

ne Wuribware yε o suŋ a o bø kyoŋwe-o. ⁶ Amaa bø fo saŋ ko-ɔ, amo baa kine Pøol aseŋ-ɔ kunu, na ba tøwø aseŋ ba kye mø këkaapo-ɔ, na ba saare mø. Amø mø-ɔ mø a kpoŋkpaŋ mø waagya se eſe bø sii mfeŋ bø kaapo bamø feyε ø yøwø bamø aseŋ sa bamø, na o tøwø gywiŋ bamø feyε, "Wuribware ya gyiiri mone keſebø, amo feraa këtø a lee aneŋ ne mone a kine mo aseŋ-ɔ se! Mbeyømo a moŋ lee a gye mo aseŋ feyε n tøwø gywiŋ mone. Lee mbeyømo bø yø, mo e tøwø aseŋ timaa bø lee Yeesuu kuŋu si a n gywiŋ ndø se awuye-o nee."

⁷ Amose se-ɔ ne ø yø ya kyena ḥnyare ko ne o moŋ gye Yudaanyi ne ba teε mø ε Tiitüs Yusutus, ne o suŋ Wuribware-ɔ a løŋ-ɔ-ro. Mø løŋ-ɔ gye ne o maa këbwarekorekyaŋ-ɔ nee. ⁸ Amaa aseſe ko bø-ro ne baa kɔɔrø ane nyajpø Yeesuu gyi. Bamø øko e gye Krisipus, ne saŋ amo o dees o gye këbwarekorekyaŋ-ɔ ɔgyenjkreepø-ɔ, na mø løŋ-nø awuye-o. Aneŋ dees ne Korintoo awuye bweetø ne baa nu Pøol aseŋ-ɔ a kɔɔrø gyi, ne baa bø asuu.

⁹ Nke ñko kanye, ne ane nyajpø Yeesuu a tøwø dee-ro gywiŋ Pøol feyε, "Fo ma sere kufu, amaa kya se tøwø abwareſeŋ-ɔ, na fo ma yøwø. ¹⁰ A lee feyε n gya fo kamεε. Õko maa taarø a o waa fo këbøyø kemaa, bo lee feyε maŋ mo-rø aseſe bweetø gye mo aseſe nee." ¹¹ Amose-ɔ ne Pøol a kyena mfeŋ kaapo aseſe-ɔ abwareſeŋ kasu na kebøgøya.

¹² Saŋ ne Galiyo a gyi Akaya sweere se mfeŋ a Roma kigominaa-o, ne Yudaa awuye-o pεεε a gyanjø, ne baa kra Pøol, ne baa yaa mø iwurekpa. ¹³ Ne bø ye, "Onyare mo e kpa a o popøre aseſe nee a bø suŋ Wuribware aneŋ ne a kye ane mbraa-ɔ nee!"

14 Mfəŋj, nɛ Pɔɔl e kpa a o lee kanɔ, nɛ Gominaa Galiyo a tɔwɛ gywii Yudaa awuye-o feyε, “Amo-ɔ dɛɛ a gye kusuŋ bɔyɛ bɛɛɛ aseŋ bɔyɛ kɔ nɛ ɔɔ waa nee, weetee mo i gyi kanyite na n nu mɔnɛ ase. **15** Amaa amo a gye aseŋkparegyi kɔ na anyare kɔ kaase na mɔnɛ fɔŋfɔŋ kɛbwareſun̄ mbraa-ɔ fɛraa, mɔnɛ fɔŋfɔŋ e gye nɛ mɔn' lɔŋjɔ amo. Ma waa anɛŋ a aseŋ-ɔ seŋgyipo!” **16** Nɛ ɔɔ gya bamɔ bo leɛ iwurekpa mfəŋj. **17** Nɛ bamɔ pɛɛɛ a kra Sostenes nɛ mbeyɔmɔ ɔ gye kɛbwarekɔrɛkyan-ɔ ɔgyenjkreeɛpo-ɔ, nɛ baa da mò seŋgyikpa akato-rɔ mfəŋj. Amaa a mɔn tɔraa Galiyo kafɔŋfwɛɛ gbaa.

Aneŋ nɛ Pɔɔl a kinji yɔ asoreɛɛ awuye ase Anteyɔkeya-ɔ

18 Nɛ Pɔɔl a kyena Korintoo awuye nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o ase ŋke bweɛtɔ. Nɛ ɔɔ leɛ mfəŋj, nɛ mò aa Prisikila na Akwila a bɔrɔ nkyu si ba yɔ mò ayɛ Siriya sweɛrɛ se. Pwɛɛ nɛ baa dɛɛ leɛ Keŋkreya maŋ-nɔ lwee kɔrɛɛ-rɔ-ɔ, ɔɔ kɔrɛɛ mò kuju bo leɛ etaŋ kɔ nɛ ɔɔ waa-ɔ se. **19** Nɛ baa tɛŋ ɔpoo-rɔ, nɛ baa fɔ Ifisus maŋ-nɔ. Nɛ ɔɔ yɔ Yudaa awuye kɛbwarekɔrɛkyan-nɔ, nɛ ɔɔ ya kaapɔ bamɔ abwareſen̄ na ɔ popɔrɛ bamɔ feyε bo kɔɔrɛ mò aseŋ-ɔ gyi. **20** Nɛ asešɛ amo a tɔwɛ gywii mò feyε ɔ kyena bamɔ ase kyee, amaa ɔ mɔn sure si sa bamɔ. **21** Amoſe-ɔ saŋ nɛ ɔ yɔ-ɔ, nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyε, “Wuribware ya sure, m bee mo i kinji a m ba mɔnɛ ase.” Nɛ ɔɔ leɛ Ifisus mfəŋj bɔrɔ nkyu si o yii. Amaa Prisikila na Akwila a sii Ifisus maŋ-nɔ.

22 Saŋ nɛ ɔɔ fɔ Kayesareya maŋ-nɔ-ɔ, nɛ ɔɔ yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ ya ka asoreɛɛ awuye-o kanɔ. Nɛ ɔɔ yɔ Anteyɔkeya.

Anęŋ nę Pəəl a yə mὸ kpa sasepo-ɔ na ə təwę abwareşen-ɔ

23 Mὸ a kyee Anteyəkəya maŋ-nə kafwee-ɔ, nę ɔɔ lęq mfeŋ bօrə Galatiya na Firigiya* esweere se yə ɔ sa mfeŋ a Kristoo awuye-o wore.

Anęŋ nę Prisikila na Akwila a kaapo Apolos Wuribware a ekpa-ɔ-rə-ɔ

24 Saŋ amo Yudaanyi kə nę ba təe mὸ ε Apolos, nę baa kowę mὸ Aləsandriya maŋ-nə-ɔ a ba Ifisus mfeŋ. ɔ taare ɔ sa seŋsa neenee, nę o nyi abwareşen neenee. **25** Oo suye anę nyarpe Yeesuu a aseŋ-ɔ ekpa-rə damənajse, nę ɔɔ lęq mὸ eyee keŋkeŋ ə təwę abwareşen-ɔ, na ə kaapo Yeesuu aseŋ kyeekyee. Amaa aseŋ-ɔ mfeŋ nę oo nyi-o ə gye asuu suoŋ nę Yohanee a bɔ-ɔ. **26** Nę ɔɔ waa kakpona təwę abwareşen kəbwarekorekyan-ɔ-rə mfeŋ. Saŋ nę Prisikila na Akwila a nu mὸ aseŋ nę ə təwę-ɔ, nę baa yaa mὸ bamə ləŋ-nə ya kaapo mὸ Wuribware a ekpa-ɔ-rə kyeekyee.

27 Ne Apolos a waa mὸ mfere feyε ə yə Akaya sweere se. Amose-ɔ nę bamə nę baa kəorę Yeesuu gyi, nę bօ bօ Ifisus-o a sure mὸ koyə-ɔ se, nę baa kyoree bօ kyonwę bamə nę baa kəorę Yeesuu gyi, nę bօ bօ Akaya-ɔ feyε, mὸ ya ba, bօ kra mὸ neenee. Saŋ nę ɔɔ yə mfeŋ-ɔ, ɔɔ kya bamə nę Wuribware a ńju bamə ęwεε-ɔ nę anę se-ɔ baa bօ kəorę Yeesuu gyi-o-ro bwęetə. **28** Bօ lęq feyε ɔɔ ba ikii leŋleŋse bօ gyi Yudaa awuye a əmo-ɔ se lamaŋ-nə, nę ɔɔ ba abwareşen wore-ɔ bօ kaapo feyε Kristoo nę baa kyoree mὸ aseŋ-ɔ ə gye Yeesuu.

* **18:23** Deere ifotoo ne ə bօ Abwareşen wore-ɔ kεε-ɔ.

19

Anęŋ ne Pɔɔl a lee ɔ waa mò kusuŋ-o Ifisus

¹ Saŋ ne Apolos a lee Ifisus maŋ-nə, ne oo yɔ Akaya sweere se, o bo Korintoo maŋ-nə-ɔ, ne Pɔɔl a kya se bɔrɔ Asiya sweere se ya fo Ifisus. Ne oo ya ɳu Yeesuu aseŋ agyasepo boko. ² Ne oo bise bamɔ feye, “Saŋ ne mone a kɔɔre Yeesuu gyi-o, Wuribware a kufwiinje timaa-o a ywee mone se aaa?”

Ne baa beŋŋaa mò feye, “Anę mɔŋ tεε nu gbaa feye Wuribware a kufwiinje timaa-o bɔ-rɔ.”

³ Ne Pɔɔl a bee bise feye, “To, ne ɳkee ntetɔ asuu kebɔ ne mone a bɔ-ɔ nee.” Ne bo yε, “Asuu suyo ne Yohanee a bɔ-ɔ.”

⁴ Ne Pɔɔl yε, “Yohanee Osuubɔrɔ-ɔ a tɔwε gywii asesɛ feye bɔ bɔ asuu bɔ kaapɔ feye baa nu bamɔ eyee, ne baa kiŋŋi lee bamɔ eɓɔye-rɔ. Ne oo tɔwε gywii Yudaa awuye-o feye bɔ kɔɔre mò ne o ba kamɛɛ-rɔ-ɔ gyi. Mò e gyε Yeesuu-o.” ⁵ Saŋ ne baa nu amo-ɔ, ne baa bɔ asuu anę nyanyɛ Yeesuu kenyare-rɔ. ⁶ Ne Pɔɔl a ba mò asaree bɔ dɔŋŋɔ bamɔ se, ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a ywee bamɔ se, ne baa sa ɛseŋsa ne bamɔ fɔŋfɔŋ maa nu emo-rɔ-ɔ, ne baa tɔwε aseŋ ne Wuribware a lee bɔ kaapɔ bamɔ-ɔ. ⁷ Anyare amo e waa feye kudu anyo.

⁸ Kukyure kake kemaa, ne Pɔɔl a yɔ kebwarekɔrekyaŋ-ɔ-rɔ, na waa aferi asa na o kaapɔ abwareseŋ o gywii asesɛ-ɔ, ne baa gyanjɛ mfɛŋ-ɔ, na kufu mɔŋ de mò. Ne oo leŋ eyee o popore bamɔ feye bɔ kɔɔre kɛtɔ ne oo tɔwε bɔ lee Wuribware a kuwure-o si-o gyi. ⁹ Amaa bamɔ

boko a waa keseboroleŋ, nē bo moŋ sure si na bo kɔɔrē aseŋ-ɔ gyi, nē baa yere nyanjŋe amo-ro mfen tōwē aseŋ bɔye bɔ kye ane nyanjpē Yeesuu a ekipa-ɔ. Amose sə-ɔ nē Pɔol a lē mfen taa bamō nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi-o yaa mō ase. Na kake kemaa mō aa bamō e gyanjŋe ɔnyare kō nē ba tē mō ε Tiranus-o sukuu-ro, nē o kaapo abwareseŋ-ɔ-ro, nē o popore aseſe feyε bɔ kɔɔrē mō aseŋ-ɔ gyi. ¹⁰ ḍo meraa se waa mfaanee nsu ḥnyo, amose-ɔ aſeſe pεeε nē bo bo Asiya sweere ſe-ɔ, haree Yudaa awuye na Griiki awuye pεeε mō a nu aſeŋ timaa bo lē ane nyanjpē Yeesuu si.

Aneŋ nē asiben awuye bwεetɔ a bɔ kɔɔrē Yeesuu gyi-o

¹¹ Na Wuribware bɔ Pɔol ſe o waa akpeñeyεetɔ dabé. ¹² Haree mō aŋketeet na mprakεe nē o dεe o de-o gbaa, baa taa mmō yaa bamō nē ba lɔ-ɔ ase, nē bamō alō a lowe. Nē ibrisi a koso bamō nē i te bamō ſe-ɔ ſe.

¹³⁻¹⁴ Amo Yudaa awuye kō bo-rɔ nē bamō kusunj e gyε feyε bɔ nare dee gya ibrisi bɔ koso aſeſe ſe. To, aſeſe asunoo kō bo-rɔ nē bo gyε Wuribware ɔləŋŋəpō brεſe kō nē ba tē mō ε Sikeeba-o mō gyi-ana, nē ba waa aneŋ a kusunj-ɔ. Bamō a ḥju Pɔol e gya ibrisi o koso aſeſe-ɔ ſe-ɔ, nē baa lēn eyεε feyε bɔ ba ane nyanjpē Yeesuu kenyare bɔ waa aneŋ nē Pɔol e waa-ɔ. Nē baa tōwē gywii ibrisi nē i te ɔnyare kō ſe-ɔ nee feyε, “Mo a sa fo kanɔ Yeesuu nē Pɔol e tōwē mō aſeŋ-ɔ kenyare-ɔ, koso ɔnyare mō ſe.”

¹⁵ Amaa ibrisi-o a tōwē gywii bamō nee feyε, “Ny Yi Yeesuu, nē nyi Pɔol aſeŋ, nē mone nse-ana e gyε mone?” ¹⁶ Nē ɔnyare nē ibrisi te mō ſe-ɔ a

lwee bamo-rə, nə əə da bamo keŋkeŋ kyanjŋe bamo atə buŋse-rə. Nə baa sere lęe mò ləŋ-ɔ-rə mfəŋ, na bamo nyowore se a swee swee na n lęe mbogya na boko mə a lęe keteboŋburoŋ.

¹⁷ Nə asesə ne bo bo Ifisus maŋ-nɔ-ɔ a nu amo-ɔ, nə kufu a nya bamo pεεε, nə baa bu ane nyaŋpe Yeesuu kenyarə bwęetə. ¹⁸ Nə bamo ne baa kɔɔre Yeesuu gyi-o bwęetə a ba laman-nə bo tɔwε ębɔyε ne baa waa bo fo kake amo-ɔ. ¹⁹ Bamo ne bo de asiben ne bo de ba lee atə ba kaapø asesə bwęetə-ɔ a swii bamo ęwore nə baa kyɔrεε asibenŋseŋ waa-rə, nə bo de ba kya asesə-ɔ. Nə baa baa ęmo, nə baa kywεε ęmo laman-nə. Bamo a taa ęwore-ɔ yawo bo tii abee se-ɔ a gyε siidii ńkpeŋ alafa anuu (GHC 500,000). ²⁰ Bo lee mfaanee a atə dabə mə se-ɔ, ane nyaŋpe Yeesuu aseŋ a yere keŋkeŋ, nə aa sanjŋe-rə yə toŋ kəmaa.

Aseŋ ne aa ba Ifisus maŋ-nɔ-ɔ

²¹ Amo-ɔ pεεε kamεε-rə-ɔ, nə Pɔɔl a waa mò mfεerə feyε ɔ bɔrɔ Makedoniya na Akaya ęswεerε se, na ɔ kyon yə Yεrosalem maŋ-nə. Nə ɔ ye, “Mo ya yə mfəŋ, kemo kamεε-rə na ń yə Roma maŋ-nə.” ²² Amose-ɔ nə oo suŋ mò akyarəpø anyɔ Timotii na Irasitus bo kyonwε Makedoniya, nə mò-ɔ mò a sii Asiya swεerε-ɔ se kafwεe.

²³ Saŋ mə dεε nə aseŋ dabə a ba Ifisus bo lee Yeesuu a ekpa-ɔ se-ɔ se. ²⁴ To, maŋ amo-rə mə sunkpa dabə kɔ bo-rə, nə ba suŋ kisikyεe kɔ nə ba tεe kemo ε Aatimis. Nə ɔnyare kɔ bo-rə nə baa tεe ε Demeetriyus. ɔ gyε bwayepø nεe. Nə mò kusun ę gyε feyε ɔ dεere kisikyεe a sunkpa-ɔ se o de atanne fufuri ɔ waa kisi akyan ngingyii o fe.

Kusuŋ amo a sa mò aa mò bεεkɔ́-ana abwayepo tɔnɔ bweetɔ́. ²⁵ Amose sə-ɔ nè ɔɔ tèe mò bεεkɔ́-ana abwayepo na bamɔ́ nè bamɔ́ kusuŋ du feyε mò lee-o bo gyanjɛ, nè ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ́ feyε, “Mo bεεkɔ́-ana, mɔne nyi feyε anɛ kibaare a lèe kusuŋ mɔ-rɔ nèe. ²⁶ Mbeyɔmɔ́, mɔne fɔnjfɔ́ŋ a ɻu, nè mɔne a nu kɛtɔ nè Pɔɔl amo e waa-ɔ. O ye ikisi nè səsə fɔnjfɔ́ŋ a waa-ɔ moŋ de keyaaleŋ pεee. Nè ɔɔ taare kyurowi asəsə bweetɔ́ mfee're Ifisus maŋ-nɔ mfee na Asiya sweere sə pεee. ²⁷ Amose-ɔ kufu bo-rɔ feyε anɛ kusuŋ mɔ e nya kenyare bɔyɛ. N gyε aneŋ wɔre, kufu bee kɔ bo-rɔ feyε anɛ kisi dabe Aatimis a sunjkpa dabe-ɔ maa lεe ba a ɔ bo kii seye, na anɛ kisi dabe mɔ nè ɔkɛmaa nè o bo Asiya sweere sə na kaye-rɔ pεee i suŋ-o ma lεe nya kenyare!”

²⁸ Asəsə amo a nu aseŋkparegyi mɔ-ɔ, nè bamɔ́ iduŋ a fwii, nè baa lèe ba feε-rɔ feyε, “Anɛ Ifisus kisi Aatimis gyε kisi dabe.” ²⁹ Nè elawo amo a kɔɔrɛ sə maŋ amo pεee-rɔ. Nè bamɔ́ nè bo naa ba waa aseŋ amo-ɔ a gyiiri Makedoniya awuye anyɔ kɔ nè ba tee bamɔ́ e Gayus na Aristaakus, ne bamɔ́ aa Pɔɔl naa-ɔ, nè baa yaa bamɔ́ mfeŋ nè maŋ-ɔ-rɔ asəsə pεee e gyanjɛ-ɔ. ³⁰ Nè Pɔɔl fɔnjfɔ́ŋ e kpa feyε ɔ yɔ lamaŋ amo akato-rɔ mfeŋ ya sa seŋsa gywii asəsə-ɔ, amaa bamɔ́ nè ba kɔɔrɛ Yeesuu ba gyi-o moŋ sure. ³¹ Nè sweere amo sə a ayaaleŋpo-ɔ bɔkɔ nè bo gyε mò nyare-ana-ɔ a ba ɻukra bo kyoŋwɛ mò, kɔrɛ mò feyε ɔ ma kaŋ yɔ lamaŋ egyanjɛkpa amo mfeŋ, a lèe feyε kufu de bamɔ́ feyε bɔkɔ e mɔɔ mò.

³² Na ngyanjɛ-ɔ-rɔ pεee de elawo bweetɔ́. Bamɔ́ bɔkɔ e feε-rɔ ba tɔwɛ aseŋ kɔ, nè bɔkɔ mɔ e feε-rɔ ba tɔwɛ bamɔ́ lee, a lèe feyε bamɔ́ bɔkɔ gbaa moŋ

nyi kətə sə nə baa gyaŋŋe-ɔ. ³³ Yudaa awuye nə bo te manj amo-ɔ-ɔ a lee bamɔ-ɔ ɔkɔ nə ba təe ε Aleſanda-ɔ feyε ɔ yere aſeſe-ɔ akatɔ-ɔ sa ſeŋsa. Aſeſe amo bɔkɔ a təe mò feyε ɔ ba-ɔ, nə ɔ ya bamɔ kəſaree feyε bamɔ pεeε laatɔ. Nə ɔɔ ləe ɔ ſeŋsa o gywii lamaŋ-ɔ na bɔ nya ɔju feyε mò aa mò bεekɔ-ana Yudaa awuye moŋ gyi bɔyε. ³⁴ Amaa bamɔ a pini feyε ɔ gyε Yudaanyi-o, nə bamɔ pεeε mɔ a kpora faa-ɔ tɔwε aſeŋ koŋko dəŋhweree enyɔ feyε, “Anε Ifisus kisi Aatimis gyε kisi dabe!”

³⁵ Nə ɔke maŋ-ɔ krakyee bresε a bɔ yuri lamaŋ-ɔ. Nə ɔ ye, “Mo kosoɓεe-ana Ifisus awuye, ɔkemaa nyi feyε anε manj mɔ e gyε kisi dabe Aatimis na mò ſunkpa dabe a ɔdeeresepo-ɔ, mò aa mò kefore nə kaa ləe ſoso ləe da-ɔ-ɔ-ɔ. ³⁶ ɔkemaa maa taare a o gyiiri amo-ɔ ikii. Amoſe ſe-ɔ moŋ' yuri eyee, na moŋe ma waa kεbɔyε ko. ³⁷ Moŋe a baa anyare mɔ mfεe, a moŋ gyε feyε baa ywii ləe anε ſunkpa dabe-ɔ-ɔ nəe bεeε baa tɔwε aſeŋ bɔyε ko bɔ kye anε kisi-o nəe. ³⁸ Amo e gyε feyε Demeetriyus na mò bεekɔ-ana abwayepo i de ɔko aſeŋ, anε de igominaa na ɔke nə anε de bɔ gyi aſeŋ-ɔ, amoſe-ɔ aſeŋ kemaa nə bɔ de-o, bɔ taa baa mfεŋ. ³⁹ Amaa kətɔ ko e bɔ-ɔ na ko kyɔ nə moŋe e kpa fεraa, amo moŋ' ləŋŋə mfεŋ nə manj agyi e gyaŋŋe ba waa mbraa ba sa manj-ɔ. ⁴⁰ Bɔ ləe kətɔ ne kaa waa ndoo-ɔ ſe-ɔ, kufu bɔ-ɔ feyε ba tɔwε feyε anε a baa aſeŋ manj-nɔ. Na anε moŋ de kpa feyε anε a waa aſeŋ a aſeŋ-ɔ, na anε mɔ anε maa taare a anε tɔwε kətɔ ſe nə anε a waa aſeŋ-ɔ na anε bɔ kunj anε eyee.” ⁴¹ Mò a tɔwε amo-ɔ lɔwε-ɔ, nə ɔɔ ſa ne aſeſe-ɔ pεeε mɔ a brawe-ɔ.

20

Aneŋ ne Pɔɔl a lee Ifisus maŋ-nɔ yɔ Makedoniya na Akaya esweere se nyəsepo-ɔ

¹ To, elawo amo a yəwə-ɔ kamεε-rɔ, nε Pɔɔl a tεe bamo nε baa kɔɔrε Yeesuu gyi-o pεεε bo gyanjne, nε ɔɔ tɔwε aseŋ bo sa bamo wɔrε, nε ɔɔ kra bamo feyε ɔ yɔ nεe. Nε ɔɔ lee mfεŋ yɔ Makedoniya sweere se.

² Nε ɔɔ narε sweere amo se emaj se waa bamo wɔrε bo lee abwaresen-ɔ se. Nε ɔɔ fo Akaya sweere se. ³ Nε ɔɔ kyεna mfεŋ aferi asa. ɔɔ waa siraafeyε ɔ taa koree na o kinjji yɔ Siriya sweere se, nε oo nju feyε Yudaa awuye-o ɛ kpa a bo baa mò aseŋ, amoſe-ɔ nε ɔɔ waa mò mfεεre feyε o kinjji a ɔ borɔ Makedoniya bee. ⁴ Mò aa Pirus mò gyi Sopata nε ɔɔ lee Beroya maŋ-nɔ-ɔ, na Aristaakus na Sikundus nε baa lee Tisalonikaa maŋ-nɔ-ɔ, na Gayus nε ɔɔ lee Derebbee maŋ-nɔ-ɔ, na Tikikus na Trofimus nε baa lee Asiya sweere se-ɔ, na Timotii ya yɔ. ⁵ Nε baa gyε ane ŋkpεe ɔpoo se ya gywii ane Trowas maŋ-nɔ. ⁶ Wuribware-a-kya-anε-yəwε a ateeese-o kigyi a kyon-ɔ, nε ane a lee Filipii maŋ-nɔ borɔ nkyu si. Bo fo ŋke nnuu-o, nε ane a to bamo Trowas, nε ane a gyi kadaawɔkywεe kɔŋkɔ mfεŋ.

Aneŋ ne Pɔɔl a yɔ Trowas lalalowε-ɔ

⁷ To, Memeneda amo kedeepwεta-ɔ, nε ane aa bamo nε ba kɔɔrε Yeesuu ba gyi mfεŋ-ɔ a gyanjne a ane gyi ane nyanpe Yeesuu a ateeese-o. Nε Pɔɔl a tɔwε abwaresen gywii bamo. Nε ɔɔ sa seŋsa gywii bamo anεŋ-aaa bo fo kaye nseña, a lee feyε kεmo kaye ŋke-o, ɔ yɔ a ɔ yəwε bamo. ⁸ Na ifetiri bweεtɔ e lanjne kεbaŋsoroo kεkyan nε ane te kεmo-rɔ-ɔ. ⁹ Nε keyaafɔre kɔ nε ba tεe mò ε Yutikus-o te mfaŋsereε

se saŋ ne Pɔɔl e sa seŋsa-ɔ, na idi de mò kafwée, ne lalalowé-ɔ cc bo di idi. Né oo lèe akyan asa kebaŋsoroq lalalowé a kékyaŋ né ané te kemo-ɔ-ɔ a mfansere-ɔ se lèe da-ɔ swéere. Bamɔ a ya yase mò-ɔ, oo kyɔ wu. ¹⁰ Amaa Pɔɔl a yɔ swéere mfen, né oo ya di kēyaafɔrè amo se, né oo powi mò, né o yε, "Mone ma sa a a tiri moné na o kée!"

¹¹ Né Pɔɔl a kinŋji yɔ soso a kékyaŋ né ané te kemo-ɔ-ɔ bee ya gyi bodobodoo. Pɔɔl a sa seŋsa gywii bamɔ kyee bo fo kyowé keleebé-ɔ, né oo yowé bamɔ o yii. ¹² Né baa taa kēyaafɔrè amo yaa pe na o kée, né bamɔ nkronɔ-ɔ a yuri bamɔ bwéetɔ.

Anεŋ ne Pɔɔl a lεe Trowas yɔ Mileetus-o

¹³ Né ané a yɔ akatɔ-ɔ ya taa koree borɔ nkyu si yɔ Asos maŋ-nɔ, mfen né Pɔɔl e ya lwee ané koree-ɔ-ɔ. Mò ya tɔwé feyε ané waa anεŋ, bo lèe feyε mò feraa naa swéere née. ¹⁴ Saŋ né ané a fo Asos-o, né ané a taa Pɔɔl ané koree-ɔ-ɔ, né ané a yɔ Mitileenee maŋ-nɔ. ¹⁵ Kemo kayé nkε-o, né ané a bee borɔ nkyu si lèe mfen ya kyon Kiyoñ kwii si, né ané a bee borɔ nkyu si, né ané a ya fo Samus kwii si. Né ané a bo fo Mileetus maŋ-nɔ. ¹⁶ Né Pɔɔl a waa mò mfεerè feyε o borɔ nkyu si na o kyon Ifisus si anεŋ né o maa nya a o nyera saŋ Asiya swéere se-ɔ. Oo kpa mēnaŋ a o fo Yerōsalēm, mò e taare de, na o fo Yerōsalēm pwee na Pentikos kake-o dεe fo.

Aseŋ ne Pɔɔl a tɔwé bo kra Ifisus asoree abresɛ-ɔ

¹⁷ Né Pɔɔl a sa nkra lèe Mileetus bo kyonwé Ifisus asoree abresɛ-ɔ feyε bo ba a bo gyanjaa mò. ¹⁸ Saŋ né baa fo Mileetus-o, né oo tɔwé gywii bamɔ feyε,

“Mone nyi kētō kemaa nē mo a waa kēmo saŋ nē m bō mone ase-ɔ, hareę lęe mo kake gyenkpéesé nē mo a ba Asiya sweęere mō se-ɔ. ¹⁹ Mone nyi feyę hareę Yudaa awuye a yęre bō kye mo, nē baa sa nē mo a gyi aworefɔɔ, nē mo a ba akyukyu bō kōrē kēbwarekōrē sa bamōooo, moŋ waa mo eyee feyę sęsę dabę-ɔ mone ase. Amaa mo a suŋ kusuŋ neę feyę kęnya-ɔ sa anę nyanę Yeesuu. ²⁰ Mone nyi feyę moŋ ba kētō kemaa nē kē e kya mone-rō bō kweęerō mone sę saŋ nē mo e tōwē na mo e kaapo abwarešeṇ lamaŋ-nə na mone eləŋ-nə-ɔ. ²¹ Mo a yii Yudaa awuye na bamō nē bō moŋ gyę Yudaa awuye-o pęee sę saŋ kemaa feyę bō nu bamō eyee, na bō kinji lęe bamō ebøyę-rō, na bō ba Wuribware ase, na bō kōrē anę nyanę Yeesuu gyi. ²² Amaa mbeyəmō, Wuribware a kufwiiję timaa-o e tōwē o gywii mo feyę ŋ yə Yerosalem, amaa moŋ nyi kētō nē kē e ya waa mo mfęŋ-ɔ. ²³ Kētō nē ŋ nyi-o e gyę feyę tonj kemaa nē mo e yə-ɔ Wuribware a kufwiiję timaa-o a yii mo sę saŋ kemaa feyę ba tii mo Yerosalem, na bō sa a n gyi aworefɔɔ. ²⁴ Amaa ŋkpa bęee lowi-o, kētō nē mo e kpa-ɔ e gyę feyę mo e lowę mo kusuŋ nē anę nyanę Yeesuu a sa mo feyę n tōwē aseŋ timaa-o bō lęe anę nē Wuribware a ńu anę ewęe sę-ɔ. ²⁵ Mo a narę laa mone pęee mō, na mo e tōwē Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ mo i gywii mone. Na mbeyəmō ŋ nyi feyę mone ɔkō maa lęe ńu mo. ²⁶ Amose-ɔ mo e tōwē mo i gywii mone kakatöpee-ro feyę ndę a kake mō mone-rō ɔkō bō-rō nē mo e moŋ nya ŋkpa na kukyure nē a moŋ de kęe-ɔ, a moŋ lęe mo ase. ²⁷ Bō lęe feyę moŋ ba kētō nē Wuribware a

tɔwɛ feyɛ ɔɔ waa-ɔ bɔ kweerɔ mone se. ²⁸ Amose-ɔ mon' deere mone eyee se na aseɛ nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a taa bɔ waa mone kɛsaree-rɔ se neɛnɛɛ. Na mon' deere ane nyantɛ Yeesuu asoree aseɛ se, feyɛ anen ne esanne ɔdeere sepo e deere mò esanne se neɛnɛɛ-ɔ. A lee feyɛ Yeesuu a ba mò fɔnjfɔŋ lowi bɔ lee bamɔ lee Ḍbɔnsam kɛsaree-rɔ sa ne baa kii mò fɔnjfɔŋ aseɛ. ²⁹ Nyi feyɛ mo a yowɛ mone mɔ-ɔ, aseɛ i lwee mone-rɔ feyɛ anen ne kwaare i lwee esanne-rɔ, ne mò ya nya bamɔ, ne o mɔ a o wo-ɔ. ³⁰ Saŋ kɔ e ba na mone-rɔ boko ba ayeba na a sa a bamɔ bɛekɔ-anan ne baa kɔrɛ Yeesuu gyi-o kii bɔ gya bamɔ se. ³¹ Amose-ɔ mon' sa se na mon' nyinji si anen ne mo a kyena mone ase nsu nsa-ɔ. Na mon' nyinji si feyɛ kanye na mpase, mo a ba akyukyu bɔ nyinji mone Wuribware a ekpa-ɔ se. ³² Na mbeyɔmɔ, n de mone mo e waa Wuribware kɛsaree-rɔ. Ne mone ya kya se gya Wuribware ase-ɔ se, ase-ɔ amo ne a kaapo mone anen ne o kpa monetwɔ-ɔ e taare a a morowɛ mone. Na a sa a mon' nya keyaalej na Wuribware a nyure ne ɔɔ tɔwɛ bɔ beya feyɛ o sa mò aseɛ-ɔ. ³³ Saŋ ne m bɔ mone ase-ɔ, mon yorowɛ kotoko, haree atanne pipee bɛee afufuri bɛee awaagya. ³⁴ Mone fɔnjfɔŋ nyi feyɛ asaree mo ne mo a bɔ waa kusuŋ bɔ nya ketɔ kemaa ne mo aa mo anarebɛɛpo e kpa-ɔ. ³⁵ Mo a waa kusuŋ mo keŋkeŋ bɔ kaapo mone nee feyɛ a tiri feyɛ ane kya bamɔ ne bɔ moŋ bɔ leŋ-ɔ-rɔ, na ane nyinji ase-ɔ ne ane nyantɛ Yeesuu fɔnjfɔŋ a tɔwɛ-ɔ se, o yɛ, ‘Okɔ ne o ke atɔ-ɔ de nyure o kyo okɔ ne ba ke mɔ-ɔ.’ ”

³⁶ Pɔɔl a sa seŋsa gywii bamɔ lɔwɛ-ɔ, ne mò aa

bamɔ a kpuni anjurii, nɛ baa kore kebwarekore.
³⁷ Nɛ bamɔ ɔkemaa i su, na o powi mò, na ɔkemaa
 e kyokywee mò kedaabɔŋ o de o waa mò naré
 damenaŋse. ³⁸ Ketsé sɛ nɛ a moŋ waa bamɔ kɔnɛ
 pɛee-ɔ e gye feyɛ mò a tɔwɛ feyɛ bɔ maa lɛe ɲu mò-ɔ.
 Nɛ baa yaa mò ya bɔ fɔ mò koree ase.

21

Anęŋ nę Pɔɔl a yɔ Yerɔsalɛm-ɔ

¹ Nɛ ɲkee anę aa bamɔ a gyi ɲkra, na anę i su
 akyukyu preepreesɛ. Nɛ anę a lwee koree ko-ɔ
 teŋ ɔpoo-ɔ yɔ Kos maŋ nɛ o bɔ kwii kɔ se-ɔ. Lee
 mfeŋ nɛ anę a bęe yɔ ya fɔ Rodos maŋ nɛ o bɔ kwii
 kɔ se-ɔ. Nɛ anę a lee mfeŋ yɔ Patara maŋ nɛ o bɔ
 Likiya sweere se-ɔ-ɔ. ² Mfeŋ nɛ anę a nya koree nɛ
 o yɔ Fonikiya sweere se (nɛ o bɔ Siriya sweere se-ɔ),
 nɛ anę a lwee mò-ɔ. ³ Nɛ anę a fɔ mfeŋ nɛ anę
 kęe Kiprus kwii-o, nɛ anę a bɔrɔ kigiyise si yɔ Siriya
 sweere se. Nɛ anę a ya daŋ Tiro maŋ-nɔ, a lee
 feyɛ mfeŋ nɛ koree amo i lee mò tɔsɔrɔ. ⁴ Nɛ anę
 a ɲu bamɔ nɛ baa kɔrɛ Yeesuu gyi-o boko mfeŋ,
 nɛ anę a kyɛna bamɔ ase kadaawɔkywee konjɔ.
 Nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a lee bɔ kaapɔ
 bamɔ boko feyɛ Pɔɔl ya yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ, o nya
 aseŋ. Amose-ɔ nɛ baa kore mò feyɛ o ma yɔ mfeŋ.
⁵ Amaa anę saŋ nɛ anę i gyi bamɔ ase-ɔ a fɔ-ɔ, nɛ
 anę a bęe meraa anę kpa se. Nɛ bamɔ aa bamɔ aka
 na bamɔ gyi-ana pɛee mɔ a yaa anę kpa-ɔ ya bɔ fɔ
 nkyu-o kanɔ, nɛ anę pɛee mɔ a kpuni anjurii mfeŋ,
 nɛ anę a kore kebwarekore. ⁶ Ne anę aa bamɔ a
 gyi ɲkra, nɛ anę a bęe ya lwee koree-ɔ-ɔ, nɛ bamɔ
 mɔ baa kinjɔ i yɔ pe.

7 Né ané a bę́ kya ané kpa-ɔ sę́ bօrɔ nkyu si lee Tiro ya fɔ Tolomayis maŋ-nɔ. Né ané a ka bamɔ nę baa kɔ́rɛ Yeesuu gyi mfeŋ-ɔ kanɔ, nę ané a kyena bamɔ ase kake kɔŋkɔ.

8 Né ɻkee lalalowę-ɔ, ané a bę́ lwee koree-ɔ-rɔ lę́ mfeŋ, nę ané a ya daŋ Kayesareya maŋ-nɔ, Samariya sweere se. Né ané a kyena Yeesuu aseŋ timaa-o ɔtawępɔ Filipo ase mfeŋ. Filipo gyę akyarapɔ asunoo-o ɔkɔ nę saŋ-ɔ baa lee bamɔ Yerōsalēm feyε bɔ́ deerę ateese na atanne kike-ro si-o. **9** O de mò gyi-ana mbregyii ana nę Wuribware a lee feyε bɔ́ kii mò akyamee bokɔ, na bɔ́ dee tawę aseŋ nę o lee ɔ kaapo bamɔ-ɔ gywii aseŋ-ɔ.

10 Ané a gyi mfeŋ ɻke bweetɔ-ɔ, nę Wuribware kyaamee kɔ nę ba tee mò ε Agabus-o a lę́ Yudeya sweere se ba. **11** Né oo ba ané ase, nę oo taa Pɔol a laare-ɔ kereses-ɔ bɔ́ ɻure mò fɔŋfɔŋ ayaa na asaree bɔ́ kya abee, nę o yε, “Ketɔ nę Wuribware a kufwiinę timaa-o a tawę-ɔ ę gyę feyε mfaanee dε nę Yudaa awuye i ɻure kereses mɔ wuye Yerōsalēm maŋ-nɔ, na bɔ́ taa mò bɔ́ waa Roma awuye-o kesaree-ɔ.”

12 Saŋ nę ané a nu amo-ɔ, nę ané aa bamɔ nę bɔ́ bɔ́ mfeŋ-ɔ a kore Pɔol feyε ɔ ma yɔ́ mfeŋ. **13** Amaa oo beŋŋaa ané nee feyε, “Nteto nę mone ę waa-ɔ nee, mone i su mfaanee na mone ę nyera mo kakponɔ-ɔ nee eee? N gyę bamɔ kuŋure mo wɔre siraanę mo a waa a ɳ yɔ́ Yerōsalēm, amo aa lowi, na ɳ kperi ané nyanyę Yeesuu si, na ɳ wu mfeŋ.” **14** Ané moŋ taare tawę a o sure si feyε ɔ ma yɔ́ Yerōsalēm. Amoŋ-ɔ nę ané a yɔwę mò, nę ané yε, “Ané nyanyę a kepre-ɔ waa.”

15 Ané a kyēna mfeñ bo fo saŋ kɔ-ɔ, nē ané a sɔrɔ ané etɔsɔrɔ, nē ané a kya ané kpa sē yɔ Yerōsalēm.
16 Ané aa bamɔ nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi, nē baa lē Kayēsareya mfeñ-ɔ bɔkɔ ya yɔ, nē baa yaa ané ɔnyare ne ané e ya sōwē mò lɔj-nɔ-ɔ aye. Ba tēe mò ε Menasən. ɔɔ lē Kiprus kwii si nēe, nē ɔ gyē bamɔ nē baa wuree kɔɔrē Yeesuu gyi-o ɔkɔ.

Ané ne Pɔɔl a ka Yerōsalēm asɔrēe awuye kanɔ-ɔ

17 Saŋ nē ane a fo Yerōsalēm maŋ-nɔ-ɔ, bamɔ nē baa kɔɔrē Yeesuu gyi-o a sa ané aŋsε damēnaŋsε.
18 Kemo kayé ŋke-o, nē ané aa Pɔɔl a yɔ a ɔ ya ka Yakubu kanɔ. Mò a yɔ-ɔ, asɔrēe abrēsε-ɔ bo mfeñ.
19 Nē Pɔɔl a ka bamɔ kanɔ, nē ɔɔ tɔwē ketɔ kēmaa nē Wuribware a bɔrɔ mò sē waa sa ndē sē awuye bweetɔ-ɔ gywii bamɔ.

20 Bamɔ a nu mò ase lɔwε-ɔ, nē baa kyɔrɔ Wuribware. Nē bo yε, “Ané kɔsɔbεe Pɔɔl, fo a nyu aneŋ nē ané Yudaa awuye ŋkpεŋ ŋkpεŋ mfeɛ a kɔɔrē Yeesuu gyi-o, na aneŋ nē baa lεŋ bamɔ eyεe bo gya ané mbraa nē ané ɔdēdaapɔ Mosis a sa ané-ɔ sē nεnεe-ɔ ɔɔ? **21** Baa nu feyε fo ɛ kaapɔ Yudaa awuye nē bo te ndē sē awuye-o-ro nē feyε bo yɔwε mbraa nē Mosis a sa ané-ɔ dεε kegya sē, na fo ɛ tɔwε fo i gywii bamɔ feyε bo ma lεe tεŋŋε bamɔ gyi-ana atwεetu, na bo ma lεe gya ané adēdaaseŋ sē. **22** A waa dεε ba nu feyε fo a ba. Nē emene ne ané e waa a ané bo kaapɔ feyε ketɔ nē baa tɔwε bo lεe fo kuŋu si-o gyε ayεba-ɔ nēe? **23-24** Ketɔ nē ané e kpa feyε fo waa-ɔ e gyε feyε fo kya anyare ana ko nē bo bo mfeɛ-ɔ-rɔ, nē baa waa Wuribware ɛtan feyε bo maa see bamɔ ipwii-o. Amaa baa koŋ waa atɔ ko nē a de iyisi-o.

Amose-ɔ a tiri feyε bɔ kpεε bamɔ iyisi-o na bɔ see bamɔ, na bɔ ləŋjɔ Wuribware, na bɔ dεε taare lwee mò suŋkpa-ɔ-rɔ. To, fɔ aa bamɔ yɔ a fɔ ka atanne nε Wuribware ələŋjərɔ ɛ kɔrε a o dεε kpεε bamɔ iyisi-o sa bamɔ-ɔ. Amo-ɔ e gyε nε a sa na ɔkemaa ɲu feyε aseŋ nε baa tɔwε gywii bamɔ feyε fɔ a tɔwε-ɔ moŋ gyε kasenṭinj, na fɔ fɔŋfɔŋ gbaa gya Mosis a mbraa-ɔ se. ²⁵ Amaa bamɔ nε bɔ moŋ gyε Yudaa awuye, nε baa kɔrε Yeesuu gyi-o fεraa, ane a kyɔ kyoree bɔ kyοŋwε bamɔ-ɔ feyε bɔ ma kaŋ gyi ateese bεε wɔ kabɔ nε baa mɔ wε ikisi si-o, na bɔ ma kaŋ gyi mbogya, na bɔ ma kaŋ wɔ kabɔ nε bɔ moŋ tεŋ kamɔ kεbɔ-rɔ, na bɔ ma waa kakyeekpa na kanyarekpa. Aneŋ a mbraa mɔ baare sa bamɔ.”

²⁶ Amose-ɔ kayε ɲke-o, nε Pɔɔl a yaa anyare-ɔ Wuribware aləŋjərɔ ase, nε bamɔ aa Pɔɔl a ya kpεε bamɔ iyisi, na bɔ nya fɔ Wuribware suŋkpa kulweero. Nε ɔɔ yɔ Wuribware suŋkpa ya tɔwε ɲke nε ɻtaŋ i gyi-o, na saŋ nε ba ba a bɔ ləŋjɔ Wuribware-ɔ.

Aneŋ nε baa kra Pɔɔl Wuribware suŋkpa-ɔ

²⁷ Amaa ɲke nsunoo amo a kpa a m fɔ-ɔ, nε Yudaa awuye kɔ nε baa lee Asiya sweεrε se-ɔ a ɲu Pɔɔl Wuribware suŋkpa kabuno Yerɔsalɛm mfεŋ. Nε baa wure aseſε nε bɔ bɔ mfεŋ-ɔ-rɔ, nε baa kra Pɔɔl. ²⁸ Nε baa faa-rɔ feyε, “Isireelii awuye, mon' kya ane-ɔ! ɔnyare mɔ e gyε nε o naa tɔŋ kemaa o kaapo aseŋ o kye ane Isireelii awuye na ane mbraa-ɔ, na o tɔwε aseŋ bɔyε bɔ lee Wuribware suŋkpa mɔ se. Nε mbεyɔmɔ ɔɔ baa bamɔ nε bɔ moŋ gyε Yudaa awuye-o baa Wuribware suŋkpa-ɔ-rɔ

mfeē baa bɔ waa mò iyisi!” **29** Baa tɔwɛ aseñ bɔ lée feyɛ baa ሥ Trofimus nè ዘ lée Ifisus mañ-nɔ-ɔ na Pɔɔl a naré mañ-nɔ, nè baa fa feyɛ Pɔɔl a yaa mò Wuribware suŋkpa mɔ-rɔ née.

30 Nè aseñ dabɛ a ba mañ-ɔ-rɔ, nè asesɛ bwéetɔ a ነውዙናን ሲሆን ክማል ውስጥ ገያንዘ, nè baa ya kra Pɔɔl, nè baa gyiiri mò lée Wuribware suŋkpa a kabuno-o. Puri amo-ɔ-rɔ, nè Wuribware suŋkpa adeerersepɔ-ɔ a tii ɛponɛ-ɔ na asesɛ-ɔ ma bee taa aseñ-ɔ lweero mfeñ. **31** Asesɛ-ɔ a kpa a bɔ mao Pɔɔl-ɔ, nè እኩ a ya tɔwɛ gywii Roma asoogyaa የግዢኑክሬዕሮ-ɔ feyɛ Yerosalém awuye pɛee a baa aseñ dabɛ mañ-nɔ. **32** Puri amo-ɔ-rɔ mfeñ nè የግዢኑክሬዕሮ amo a taa asoogyaa awuye kɔ na bamɔ abresɛ, nè baa waa menaŋ yɔ asesɛ kukwii-o amo ase. Saŋ nè baa ሥ asoogyaa የግዢኑክሬዕሮ-ɔ na asoogyaa awuye-o, nè baa yɔwɛ Pɔɔl keda. **33** Nè asoogyaa brɛsɛ-ɔ a ya kra Pɔɔl, nè ዘ sa kanɔ feyɛ bɔ ba agbarabi anyɔ bɔ ነጋሪ mò. Nè ነከ oo bise feyɛ, “Nse e gye መንያረ mɔ, nè nteto nè ዘ waa?” **34** Nè asesɛ-ɔ bokɔ a faa-rɔ ba bɛnjaa aseñ kɔ, na bokɔ mɔ e bɛnjaa ako, na a kwee. Mfaanee sɛ-ɔ, asoogyaa የግዢኑክሬዕሮ-ɔ mɔŋ taare ሥ ketɔ nè kaa baa aseñ-ɔ. Amose-ɔ, nè ዘ sa kanɔ feyɛ bɔ taa Pɔɔl dee yaa bɔ beya asoogyaa awuye kwatase-rɔ. **35** Nè lamañ-ɔ a gya asoogyaa awuye-o si ya fo abenjberē nè ba kyikye si baa lwee asoogyaa awuye kwatase-ɔ-rɔ ase, nè asoogyaa awuye-o a yasɛ Pɔɔl sɔrɔ sɔsɔ, a lée feyɛ asesɛ-ɔ iduŋ a fwii mò se bweetɔ. **36** Saŋ nè bɔ gya sɛ-ɔ, na ba fee-rɔ feyɛ, “Mon' mao mò.”

Aseñ nè Pɔɔl a tɔwɛ aseñ na o bɔ lee mò eyee-ɔ

³⁷ Saŋ n̄e asoogyaa awuye-o ɛ kpa a bɔ taa Pɔɔl waa kwatase-ɔ-rɔ, n̄e oo bise asoogyaa ḡyęŋkreeepo-ɔ Griiki-ro feyε, “Obreſe, mo ɛ taare a n sa səŋsa gywii fo aaa?”

N̄e asoogyaa ḡyęŋkreeepo amo ye, “Fo kyɔ fo i nu Griiki-ro aaa? ³⁸ Amo feraa n gyę fo ɛ gyę Igyipitinyi n̄e saŋ kɔ ɔɔ dεε baa aseŋ maŋ-nɔ, n̄e ɔɔ gyę anaapɔ ḥkpεŋ nna kegyęŋkpee yɔ kimukee-ro-o bεεε?”

³⁹ N̄e Pɔɔl a bεŋjaa feyε, “N gyę Yudaanyi n̄ee. Baa kowę mo Taasus maŋ n̄e ɔ bɔ Kilikiya sweere se-ɔ-rɔ n̄ee, n gyę maŋ dabę kigyi n̄ee. Mo ɛ kore fo n̄ee a fo sa a n sa səŋsa gywii aseše-ɔ.”

⁴⁰ N̄e asoogyaa ḡyęŋkreeepo-ɔ a sa mɔ kpa. N̄e Pɔɔl a yere mfεŋ n̄e ba kyikye ba lwee kwatase-ɔ-rɔ-ɔ se, n̄e ɔɔ ya mɔ kεsareę bɔ kaapo feyε aseše-ɔ laato. Saŋ n̄e baa laatɔ-ɔ, n̄e Pɔɔl a sa bamɔ aye-rɔ Heebrii səŋsa gywii bamɔ.

22

¹ Cɔ tɔwε n̄ee feyε, “N sε-ana na n daa-ana na n tire-ana na m pεkyee-ana, mon' nu mo ase feyε mo a yere monε akatɔ-rɔ mfεe mo ɛ tɔwε aseŋ mo i lee mo eyee-ɔ.”

² Bamɔ a nu feyε ɔ sa bamɔ Heebrii səŋsa-rɔ bamɔ ase-ɔ, n̄e baa waa diŋŋ diŋŋ diŋŋ, n̄e Pɔɔl a kya sε feyε, ³ “Yudaanyi ɛ gyę mo. Taasus maŋ-nɔ Kilikiya sweere sε n̄e baa kowę mo. Amaa Yεrosalεm mfεe n̄e baa bera mo, n̄e mo a kyena anε ɔkaapɔpɔ dabę n̄e ba tεe mɔ ε Gamaliili-o ayaarɔ, n̄e ɔɔ kaapo mo anε n̄e n gyę anε adεdaapo a mbraa-ɔ sε neenεe-ɔ. N̄e mo a lεŋ mo eyee suŋ Wuribware feyε anε n̄e monε

bo mfee ndeɔɔ-ɔ i suŋ-o. ⁴ N gye amo wɔrɛ, mo a bɛɛ waa bamɔ nɛ bo gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se-ɔ awɔrefɔɔ, nɛ mo a sa nɛ baa mɔɔ bamɔ bɔkɔ. Na mo e kra anyare na akyee, ne mo a sa nɛ baa tii bamɔ. ⁵ Wuribware ɔləŋŋəpɔ brɛsɛ-ɔ na anɛ abrɛsɛ-ɔ pɛɛɛ e taare a bo kaapɔ feyɛ aseŋ mo nɛ mo e tɔwɛ-ɔ gye kasɛntij nɛɛ. Baa kyɔrɛɛ ewɔrɛ sa mo feyɛ n taa sa anɛ bɛɛkɔ-ana Yudaa awuye nɛ bo bo Damasikus maŋ-nɔ-ɔ. Amose-ɔ nɛ mo a yɔ mfɛŋ na nɛ nya kra aseɛɛ mo nɛ bo gya Yeesuu a ɛkpa-ɔ se-ɔ ŋure bamɔ agbarabi, na nɛ kinjaa bamɔ baa Yerosalem mfee, na bo gyiiri bamɔ kesebɔ.”

Anɛŋ nɛ Pɔɔl a tɔwɛ anɛŋ nɛ oo kii Kristoonyi-o

⁶ Nɛ Pɔɔl a kya se tɔwɛ feyɛ, “Nke nkɔ mpase, mo a yɔ mo e kpa a m fo Damasikus-o, nɛ kelaŋŋerɔ dabɛ kɔ nɛ ƙu du feyɛ ɛleɛlɛɛ-ɔ a lɛɛ soso kaluwa koŋkɔ bo muruwaan wɛɛ mo se. ⁷ Nɛ mo a lɛɛ da sweere, nɛ mo a nu bore kɔ a tɔwɛ feyɛ, ‘Sɔɔl, Sɔɔl! Nteto nee, nɛ fo e tɔraa mo anɛŋ?’ ⁸ Nɛ mo a bise feyɛ, ‘Mo nyanjpe, fo nse nɛɛ?’ Nɛ oo tɔwɛ gywii mo feyɛ, ‘Mo, Yeesuu Nasaretenyi-o nɛ fo e tɔraa-ɔ nɛɛ.’ ⁹ Aseɛɛ nɛ mo aa bamɔ naa-ɔ a ŋu kelaŋŋerɔ-ɔ, amaa bo moŋ nu bore nɛ oo sa seŋsa mo ase-ɔ. ¹⁰ Nɛ mo a bise mɔ feyɛ, ‘Mo nyanjpe, nteto nɛ fo e kpa feyɛ nɛ waa?’ Nɛ anɛ nyanjpe a tɔwɛ gywii mo feyɛ, ‘Koso na fo yɔ Damasikus. ɔko e tɔwɛ kɛtɔ kemaa nɛ mo e kpa feyɛ fo waa-ɔ a o gywii fo mfɛŋ.’

¹¹ Nɛ kelaŋŋerɔ amo a sa nɛ mo akatɔ a bwɛe, amose-ɔ nɛ mo anarebɛɛpɔ-ɔ a kra mo kɛsarɛe-ɔ yaa Damasikus maŋ-nɔ.

Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ asuŋ 22:12

c

Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ asuŋ 22:21

12 Amɔ ane bɛekɔ Yudaanyi kɔ mɔ bɔ maŋ-ɔ-rɔ ne ba t̄ee mò ε Ananiyas. Ḍ gyɛ sɛsɛ timaa, ne ɔ gya ane mbraa-ɔ sɛ neenee, ne Yudaa awuye ne bɔ bɔ mfɛŋ-ɔ i bu mò bwɛetɔ. **13** Ne ɔɔ ba mɔ ase, ne ɔɔ yere meraa mɔ, ne ɔ yε, ‘Mɔ kɔsobee Sɔɔl, bɛe ȳu atɔ.’ Puri amo-rɔ ne mɔ akatɔ a bunji, ne mɔ a deere mò. **14** Ne ɔ yε, ‘Wuribware ne ane a suŋ lee ane adedaapo a mbeɛ-ɔ sɛ-ɔ a lee fɔ neɛ feyɛ fɔ pini mò kepre, na fɔ gyii mò ne Wuribware e t̄ee mò ε mò kεyaafɔrɛ timaa, na fɔ nu mò bore. **15** A lee feyɛ ketɔ ne fɔ waa-ɔ e gyɛ feyɛ fɔ t̄owɛ ketɔ ne fɔ a ȳu-o na aseŋ ne fɔ a nu-o gywii ɔkɛmaa. **16** Ne nt̄etɔ se ne fɔ bɛe fo gywii? Koso na fɔ bɔ asuu, na fɔ kɔrɛ Wuribware feyɛ Yeesuu kεnyare-rɔ ɔ bɔ kpɛɛ fɔ ɛbɔyɛ bɔ twɛe.’

17 Ne mɔ a kinji ba Yerosalɛm mfɛɛ. Saŋ ne mɔ e kɔrɛ kεbwarekɔrɛ Wuribware sunkpa-ɔ, ne aa waa feyɛ mɔ a ku dee-o. **18** Dee amo-rɔ mɔ a ȳu ane nyanje, ne ɔɔ t̄owɛ gywii mɔ feyɛ, ‘Waa mɛnaŋ lee Yerosalɛm mfɛɛ, a lee feyɛ mfɛɛ a aseɛ-ɔ maa sure aseŋ ne fɔ e t̄owɛ a fo gywii bamɔ bɔ lee mɔ kuju si-o si.’ **19** Ne mɔ a bɛŋjaa mò feyɛ, ‘Mɔ nyanje, bɔ nyi damɛnaŋsɛ feyɛ mɔ a dɛɛ nare kεbwarekɔrɛ akyan-ɔ kra aseɛ ne baa kɔrɛ fo gyi-o. Ne mɔ a tii bamɔ tiikpa, ne mɔ a da bamɔ. **20** Na saŋ ne baa mɔɔ Stifan ne kufu mɔŋ de mò feyɛ ɔ t̄owɛ lamaŋ-ɔ kra aseɛ ne baa kɔrɛ fo gyi-o. Ne mɔ a sure si feyɛ bɔ mɔɔ mò, ne mɔ a bɛe deere bamɔ ne baa ya mɔɔ mò-ɔ awaagya sɛ sa bamɔ.’ **21** Ne ane nyanje yε, ‘Nare, a lee feyɛ mɔ i suŋ fɔ kefɔ a m bɔ kyoŋwɛ ndɛ sɛ awuye-o ase.’ ”

Anɛŋ ne Pɔɔla lee bɔ kaapɔ bamɔ feyɛ ɔ gyɛ Roma

maŋ kigyi-o

²² Saŋ nē Pɔɔl e sa sɛŋsa-ɔ, ba laatɔ ba nu, amaa bamɔ a nu feyɛ Pɔɔl yε anɛ nyanyɛ yε o yɔ bamɔ nē bo moŋ gye Yudaa awuye-o ase-ɔ, nē baa bɛe lɛe ba fɛɛ-rɔ keŋkeŋ fɛyɛ, “Mon' taa mò nare. Mon' mao mò! A moŋ bware fɛyɛ mò a bɛe lɛe kyɛna swɛɛrɛ mɔ se.” ²³ Na ba fɛɛ-rɔ, na ba lɛŋkpaŋ bamɔ awaagya-rɔ, na ba tweɛ ɛsɛ ba kyɔŋwɛ soso bo kaapo fɛyɛ bamɔ idunj a fwii Pɔɔl sɛ bwɛeto. ²⁴ Né Roma soogyaa ɔgyeŋkpeɛrɔ-ɔ a sa kanɔ fɛyɛ aso-ogyaa awuye-o taa Pɔɔl yaa bamɔ kwatase-ɔ-rɔ, nē oo tɔwɛ gywii bamɔ fɛyɛ bo da mò kɔkyokywɛe, na bo nya nju kɛtɔ sɛ nē Yudaa awuye-o e fɛɛ-rɔ ba kye mò-ɔ. ²⁵ Amaa bamɔ a njure mò bo bɛya swɛɛrɛ, na bo da mò-ɔ, nē Pɔɔl a tɔwɛ gywii soogyaa brɛsɛ nē o yɛrɛ mfɛŋ-ɔ fɛyɛ, “N gyɛ Roma maŋ kigyi neɛ. Né bo moŋ tɛɛ gyi mo aseŋ fɛyɛ mo a waa bɔyɛ kɔ. A moŋ da mɔnɛ mbraa-rɔ fɛyɛ a gyɛ bɔyɛ fɛyɛ mɔnɛ e kpa a mon' da mɔ kɔkyokywɛe aaa?”

²⁶ Soogyaa brɛsɛ amo a nu anɛŋ-ɔ, nē oo yɔ asoogyaa ɔgyeŋkpeɛrɔ-ɔ ase ya bise mò fɛyɛ, “Kɛtɔ nē fo e kpa a fo waa ɔnyarɛ amo-ɔ bware aaa? A lɛe fɛyɛ o gyɛ Roma maŋ kigyi neɛ!”

²⁷ Amoŋ-ɔ nē soogyaa ɔgyeŋkpeɛrɔ amo a yɔ Pɔɔl ase ya bise mò fɛyɛ, “Tɔwɛ gywii mo, a gyɛ kasɛntiŋ fɛyɛ Roma maŋ kigyi e gyɛ fo aaa?”

Né Pɔɔl yε, “Cɔŋ.”

²⁸ Né soogyaa ɔgyeŋkpeɛrɔ yε, “Mo a ka atanne dabe pwɛɛ nē mo a dɛɛ kii Roma maŋ kigyi.”

Né Pɔɔl a bɛŋjaa fɛyɛ, “Amaa m feraa Roma maŋ agyi a dɛŋ kowɛ mo-ɔ se-ɔ, n gyɛ Roma maŋ kigyi neɛ.”

29 Puri amo-rə, ne bamə nə ba kpa kibise mò aseŋ-ɔ pεesə a lwii kamεe lεe Pəəl ase. Saŋ nε soogyaa ɔgyεŋkρεερο-ɔ a pini feyε Roma man kigyi nε oo ɳure agbarabi-o, nε kufu a nya mò.

Anεŋ ne baa yaa Pəəl man abrεsε akatə-rɔ-ɔ

30 Amaa soogyaa ɔgyεŋkρεερο-ɔ e kpa feyε o ɳu kεtə se nε Yudaa awuye-o e porə Pəəl-ɔ. Amose kεmo kaye ɳke-o, nε ɔɔ sa nε baa sanŋε agbarabi nε baa bo ɳure Pəəl-ɔ. Nε ɔɔ tεe Wuribware aləŋŋəro-ɔ na man abrεsε-ɔ pεesə feyε bo gyaŋŋε. Nε ɔɔ baa Pəəl baa bo yera bamə akatə-rə.

23

1 Ne Pəəl a deere man abrεsε-ɔ akatə-rə, ne ɔ yε, “Mə bεεkə-ana Isireelii awuye! Wuribware ase feraa, ɳ nyi mo kakponə-rə feyε moŋ de kεbəyε bo lεe mo kakyena-rə haree bo fo ndəə!”

2 Ne Wuribware aləŋŋəro bresε nε ba tεe mò ε Ananiyas-o a sa bamə nε bo yere bo meraa Pəəl-ɔ kanə feyε bo daye mò kanə se abaa.

3 Ne Pəəl a təwε gywii mò feyε, “A waa dεε Wuribware mo e da fo, nnə ɳnyo ɳnyo wuye. Fo te mfen fo ye fo de mbraa-ɔ, ne fo i gyi mo aseŋ, na fo-ɔ fo bεe fo e waa kεtə nε ki kye mbraa-ɔ, a lee feyε fo ye bo da mo!”

4 Ne bamə ne bo yere meraa Pəəl-ɔ a təwε gywii mò feyε, “Fo e saare Wuribware aləŋŋəro bresε-ɔ nee!”

5 Ne Pəəl a bεŋŋaa feyε, “Mə bεεkə-ana Isireelii awuye, moŋ nyi feyε ɔ gyε Wuribware aləŋŋəro bresε-ɔ nee. A gyε kaseŋtiŋ feyε abwareseŋ

wore-ɔ ye, ‘Fo ma tawé aseñ boyé bo kye fo ases-ɔ ḡyeñkpeepo.’* ”

⁶ Sañ ne Pœl a ḥu feyε bamø ne bo bo ngyaŋje-ɔ-rɔ-ɔ bokø gyε Sadukii awuye, ne bokø mɔ gyε Farisii awuye-o, ne oo tawé gywii bamø feyε, “Mo bœekø-ana Isireelii awuye! N gyε Farisiinyi nee, ne n se na n na gyε Farisii awuye nee. Aneñ ne mo a kœre gyi feyε bamø ne baa wu-o i kyinji a bo lœ lowi-ro-o si ne ba gyi mo aseñ mfeœ-ɔ!” ⁷ Mò kœdeñ tawé aneñ-ɔ, ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o a lœ ba kœ, ne baa ke-ro, ⁸ a lœ feyε Sadukii awuye-o ye ases-ε maa kyinji a bo lœ lowi-ro. Ne bo bee bo ye Wuribware mbœ moŋ bo-rø, ne sesε ya wu, mò kayoware na mò kra i wu pεεε. Amaa ne Farisii awuye-o mɔ e kœre amo asa pεεε ba gyi. ⁹ Ne elawo-ɔ a bee tii si, ne Wuribware mbraa akaapopo-ɔ bokø ne bo bo Farisii awuye a kœbegya-ɔ a koso yere-rø kenkeñ feyε bo moŋ ḥu Pœl kœbøye kœ. Ne bo ye, “Ane moŋ ḥu ḡnyare mɔ kœbøye kœ! Nsanje a gyε kaseñtin nee feyε kyenjanpo beeεε Wuribware kabœ a sa señsa gywii mò!”

¹⁰ Aneñ ne ikii-o-ro a waa leñ bwœet-ɔ se-ɔ, ne kufu a nya soogyaaa ḡyeñkpeepo-ɔ feyε baa kyaye Pœlo-ro. Amose-ɔ ne oo sa kanœ feyε soogyaaa awuye-o yo ases-ɔ-rø ya lee Pœl lee bamø ase, na bo bee taa mò yaa tii bamø kwatas-ɔ-rø.

¹¹ Kanye amo-ɔ, ne ane nyajpε Yeesuu a lee mò eyee bo kaapo Pœl dee-ro, ne oo tawé gywii mò feyε, “Fo ma sa a kufu nya fo! Fo a yere bo sa mo

* **23:5** Keleñ Igyipiti 22.28.

Yerosaləm manj-nə. Anęŋ dəe nə fo e yere a fo bo sa mə Roma manj-nə.”

Anęŋ nə baa da Pəəl kuŋu si kikpuni-o

12 Nə kəmo kaye ɳke-o gyegyayę, Yudaa awuye boko a gyanjə kra anęŋ nə ba waa-ɔ. Nə baa waa ętaŋ feyę bamə ę moŋ məə Pəəl, bo maa gyi ateeše, anęŋ dəe mə nə bo maa nuu nkyu. **13** Bamə nə baa kra aseŋ mə-ɔ kyo aseše aduna. **14** Nə baa yo Wuribwarel aləŋŋərɔ-ɔ na manj abrəsə-ɔ ase ya təwə feyę, “Anę a gyanjə waa ętaŋ feyę anę ę moŋ məə Pəəl, anę maa gyi ateeše. **15** Na mbeyəmə moŋ' sun a bo ya kore Roma soogyaa ɔgyenjkrepərɔ-ɔ feyę ɔ bee baa Pəəl moŋə akato-rɔ, na moŋ' waa feyę moŋə a kpa feyę moŋ' bee nu aseŋ bo lęe məd kuŋu si neenee-ɔ. Amaa anę ę waa siraa, na anę məə məd pwes na o dəe fo mfée.”

16 Amaa Pəəl məd pekyee məd gyi keyaafərə kə a nu bamə aseŋ nə ba kpa a bo waa-ɔ. Amose-ɔ nə ɔɔ kore kpa yə mfəŋ nə baa tii Pəəl-ɔ, nə ɔɔ ya təwə ketə nə oo nu-o gywii Pəəl.

17 Nə Pəəl a təe soogyaa ɔbrəsə kə, nə ɔɔ təwə gywii məd feyę, “Yaa keyaafərə mə soogyaa ɔgyenjkrepərɔ-ɔ ase. O de aseŋ kə a o təwə gywii məd.” **18** Nə soogyaa brəsə-ɔ a gyę məd kegyenjkrepərɔ-ɔ ase ya təwə feyę, “Pəəl nə baa tii-o ya təe mə təwə gywii məd feyę məd soogyaa ɔgyenjkrepərɔ-ɔ ase ya təwə feyę, “Pəəl nə baa tii-o ya təe mə təwə gywii məd feyę məd kkeyaafərə mə fo ase, a lęe feyę o de aseŋ kə a o təwə gywii fo.”

19 Nə soogyaa ɔgyenjkrepərɔ-ɔ a kra keyaafərə-ɔ kəsaree-ɔ taa məd yaa keri si ya bise məd feyę, “Ntətə nə fo de a fo təwə gywii məd?”

20 Né o yε, “Yudaa awuye maŋ abrɛsɛ-ɔ a waa kano fεyε ba tɔwε a bɔ gywii fɔ nyanɛ fεyε fɔ baa Pɔɔl bamɔ akatɔ-rɔ, na bɔ waa fεyε bamɔ a kpa a bɔ nu aseŋ neenɛe bεe bɔ lεe Pɔɔl kunju si-o. **21** Amaa fɔ ma kɔɔrε bamɔ gyi, a lee fεyε bɔ kyɔ asɛsɛ aduna, né ba kwεerɔ a bɔ gywii Pɔɔl. Baa waa etan fεyε bɔ maa gyi, né bɔ maa nuu, amo baa mɔɔ Pɔɔl pwεe. Baa waa siraalowε pεee, na bɔ gywii aneŋ né fɔ-ɔ fɔ e tɔwε-ɔ nee.”

22 Né soogyaa ḡygεŋkρεερο-ɔ yε, “Mɔ a nu. Mbeyɔmɔ fɔ de kpa fεyε fɔ nare, amaa fɔ ma kaŋ tɔwε gywii ɔkɔ fεyε fɔ a tɔwε aseŋ-ɔ gywii mɔ.”

Aneŋ né baa yaa Pɔɔl Gominaa Feelis ase-ɔ

23 Kεyaafɔrε amo a yii-o, né soogyaa ḡygεŋkρεερο-ɔ a tεe mɔ abrɛsɛ anyɔ, né o yε, “Mɔn' taa soogyaa awuye alafa anyɔ, na ekpanja adeeरo adusunoo na akpa awuye alafa anyɔ, na monɛ aa bamɔ waa siraalε mfeɛ ndɔɔ kanye san né asɛsɛ e kpa a bɔ di-o yɔ Kayesareya maŋ-nɔ. **24** Mɔn' kpa kpaŋa kɔ sa Pɔɔl a o dεe, na mɔn' kuŋ mɔ neenɛe yaa bɔ fɔ Gominaa Feelis ase.”

25 Né soogyaa ḡygεŋkρεερο-ɔ a kyɔrεe wɔrε sa bamɔ a bɔ yaa fεyε,

26 “Mɔ, Kilawudiyus Lisiyas, e gyε né n de wɔrε mɔ mɔ e kyoŋwe Brɛsɛ Gominaa Feelis. Mɔ e ka fo kano. **27** Yudaa awuye ya kra ḡnyarɛ mɔ né n de mɔ e kyoŋwe fɔ ase-ɔ fεyε ba kpa a bɔ mɔɔ mɔ. Né mɔ a nu fεyε o gyε Roma maŋ kigyi nee, amoſe né mɔ aa mɔ asoogyaa awuye a ya kɔɔrε mɔ. **28** Mɔ a kpa fεyε n nu kεtɔ se né ba pɔrɔ mɔ-ɔ se-ɔ, né mɔ a taa mɔ yaa bamɔ maŋ

abresε-ɔ ase. ²⁹ Amaa mo a ɳu feyε ɔ mɔŋ waa kεtɔ nε ke ẽ kaapo feyε bɔ mɔɔ mὸ bεεε bɔ tii mὸ-ɔ. Bamø fɔŋfɔŋ mbraa-ɔ aseŋ nε bɔ de ba porɔ mὸ. ³⁰ Nε mo a ɳu feyε baa da mὸ kuŋu si kikpuni. Amose-ɔ nε puri amo-rɔ nε mo a fa mfεεrε feyε mo ẽ baa mὸ a m bɔ kyοŋwε fo ase. Mo a tɔwε gywii bamø nε ba porɔ mὸ-ɔ feyε bɔ baa mὸ aseŋ nε bɔ de-o fo ase.”

³¹ Nε asoogyaa awuye-o a waa ketɔ nε bamø ɔgyεŋkρεερο-ɔ a tɔwε-ɔ. Nε baa meraa sε kanye amo, nε baa taa Pɔɔl yaa fo harεe Antipatris maŋ-no. ³² Kεmo kayε ɳke-o nε asoogyaa awuye nε bɔ naa sweere-ɔ a kiŋji yɔ Yerøsalεm yɔwε bamø nε ba dεe erekpaŋa-ɔ feyε bamø aa Pɔɔl a yɔ. ³³ Nε baa taa anεŋ-aaa ya lweero Kayesareya, nε baa taa wɔrε-ɔ sa gominaa-o, nε baa taa Pɔɔl bɔ waa mὸ kesaree-rɔ.

³⁴⁻³⁵ Nε gominaa-o a kare wɔrε-ɔ, nε oo bise Pɔɔl sweere kebegya nε ɔɔ leẽ kεmo se-ɔ. Mὸ a ɳu feyε ɔɔ leẽ Kilikiya sweere se-ɔ, nε ɔ yε, “Bamø nε fo aa bamø de aseŋ-ɔ ya ba, mo i nu fo ase.” Nε ɔɔ sa kano feyε asoogyaa awuye taa Pɔɔl yaa gominaa a koløŋ dabe nε Owure Hεrød kɔ nε ɔɔ dεe kyεna-ɔ† a pwεε-ɔ-rɔ ya yεrε deere mὸ se.

24

Anεŋ nε Yudaa awuye-o a porɔ Pɔɔl gominaa-o akato-rɔ-ɔ

¹ To, kεmo ɳke nnuu kamεε, nε Wuribware əløŋŋøro bresε Ananiyas na maŋ abresε kɔ na løyaa kɔ nε ba tεe mὸ ε Teretulus-o a leẽ Yerøsalεm ba Kayesareya mfεŋ. Nε baa yɔ gominaa-o

akatɔ-rɔ ya tɔwɛ bamɔ̄ kanɔ̄ sɛ̄ aseŋ nɛ̄ bɔ̄ de bɔ̄ kye Pɔɔl-ɔ. ² Nɛ̄ gominaa-o a tɛ̄ Pɔɔl mɔ̄ baa, nɛ̄ Teretulus a lɛ̄ aseŋ nɛ̄ bamɔ̄ aa Pɔɔl de-o kɔtɔwɛ kaaseŋ tɔwɛ feyɛ, “Brɛsɛ Feelis, fɔ̄ kanyiasen̄ nɛ̄ fɔ̄ de fɔ̄ ē deere anē sɛ̄-ɔ̄ sɛ̄, anē a nya kayeeyuri kyee, nɛ̄ atɔ̄ bwɛetɔ̄ i kyurowi a baa atɔ̄ timaa anē sweerɛ mɔ̄ sɛ̄. ³ Anē a sure nkyurowi amō sɛ̄ tɔn̄ kɛmaa na saŋ kɛmaa, nɛ̄ aa waa anē kɔnɛ̄ bwɛetɔ̄ bwɛetɔ̄. ⁴ To, ma kpa a ɲ kra monē bɔ̄ kyena mfée kyee, amaa mɔ̄ ē kɔrɛ̄ monē nɛ̄ feyɛ mɔn' nu anē aseŋ katin̄ mɔ̄. ⁵ Anē a njū nɛ̄ feyɛ ɔnyare mɔ̄ gyɛ sesɛ bɔ̄ye, nɛ̄ ɔ̄sa nɛ̄ aa fii anē-ɔ̄. Ḷ naa ɔ̄ baa Yudaa awuye wɔrɛ wɔrɛ nɛ̄ bɔ̄ bɔ̄ kayɛ mɔ̄-rɔ̄-ɔ̄ pɛeē aseŋ. Nɛ̄ ɔ̄ bɛ̄ ɔ̄ gyɛ bamɔ̄ nɛ̄ bɔ̄ gya Yeesuu Nasaretenyi a ekpa-ɔ̄ sɛ̄-ɔ̄ agyeŋkpreepo-ɔ̄ ɔko. ⁶ Nē ɔ̄ waa Wuribware suŋkpa nɛ̄ ɔ̄ bɔ̄ Yerøsalɛm maŋ-nɔ̄-ɔ̄ iyisi, [nɛ̄ anē a kra mɔ̄, nɛ̄ anē a kra feyɛ anē ē baa anē mbraa-ɔ̄ a anē bɔ̄ gyi mɔ̄ aseŋ. ⁷ Amaa, nē Lisiyas, soogyaa ɔgyenŋkpreepo-ɔ̄, a ba, nɛ̄ ɔ̄ bɔ̄ taa mɔ̄ elen̄ sɛ̄ lɛ̄ anē asē. Nē Lisiyas a sa kanɔ̄ feyɛ bamɔ̄ nɛ̄ mɔ̄ aa bamɔ̄ de aseŋ-ɔ̄ ba fɔ̄ asē.] ⁸ Fɔ̄ ya bise ɔnyare mɔ̄, fɔ̄ fɔŋfɔŋ i nu a fɔ̄ bɔ̄ lɛ̄ mɔ̄ asē ketɔ̄ se nɛ̄ anē aa mɔ̄ de aseŋ nɛ̄ anē ē porɔ̄ mɔ̄-ɔ̄.” ⁹ Nɛ̄ Yudaa awuye nɛ̄ bamɔ̄ aa Teretulus a ba-ɔ̄ a ba bamɔ̄ nnɔ̄ bɔ̄ waa-rɔ̄ feyɛ mpɔrɔ̄-ɔ̄ pɛeē gyɛ kaseŋtiŋ nɛ̄.

Anē nɛ̄ Pɔɔl a kya kanɔ̄ gominaa-o akatɔ-rɔ-ɔ̄

¹⁰ Nɛ̄ ɻkee gominaa-o a sa Pɔɔl kpa feyɛ ɔ̄ tɔwɛ mɔ̄ aseŋ. Nɛ̄ Pɔɔl ye, “Obreſsɛ, ɻ nyi feyɛ fɔ̄ a gyi aseŋ sweerɛ mɔ̄ sɛ̄ kyee. Amose-ɔ̄ mɔ̄ akatɔ̄ a gyi feyɛ mɔ̄ a yere fɔ̄ akatɔ-rɔ̄ mfée mɔ̄ ē kya kanɔ̄. ¹¹ Feyɛ anē nɛ̄ fɔ̄ fɔŋfɔŋ a ɲu-o, a mɔn̄ kyɔ̄ ɻke

kudu ɳnyɔ n̄eē feyε mo a yɔ Yerosalɛm a ɳ ya sunj Wuribware mò sunkpa mfεŋ. ¹² Amaa mo aporəpo-ɔ moŋ ɳu mo mfεŋ na mo aa ɔkɔ i gyiri ikii, n̄e bɔ moŋ ɳu mo a sa n̄e asesɛ a baa aseŋ kɔ kɛbwarekɔrɛ akyan-ɔ-rɔ bɛee man-ɔ-rɔ toŋ kɔ. ¹³ N̄e bamɔ mɔ bɔ maa taare a bɔ kaapo feyε aseŋ n̄e bɔ yε mo a waa-ɔ gye kaseŋtiŋ. ¹⁴ Amaa mo a sure si fo akato-rɔ mfεŋ feyε bamɔ n̄e bɔ gya Yeesuu Nasarstenyi a ekpa-ɔ se-ɔ ɔkɔ e gye mo. Hareɛ gbaa bamɔ a tɔwɛ feyε aneŋ a ekpa-ɔ gye kayɛba n̄eē ooo, mo-ɔ mɔ, ekpa amo dɛɛ se n̄e m bɔ mo i sunj Wuribware n̄e ane Yudaa awuye a sunj hareɛ l̄eē dedaa-ɔ. Amaa ɳ gbaa mo e kɔrɛ mbraa n̄e ane ɔdɛdaapɔ Mosis a kyoree na kɛtɔ kemaa n̄e Wuribware akyamɛɛ-ɔ a kyoree waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ mo i gyi. ¹⁵ Kɛtɔ n̄e mo a kɔrɛ Wuribware gyi, n̄e n gywii kɛmo-ɔ, n̄e bo-ɔ gbaa bɔ gywii. Amo e gye feyε asesɛ pɛee, atimaa na abɔyɛ-ɔ, i kyiŋni a bɔ l̄eē lowi-ro. ¹⁶ Amo-ɔ saŋ kemaa ɳ nyi mo kakponɔ-rɔ feyε moŋ waa bɔyɛ kɔ bɔ kye Wuribware bɛee se-ɔ.

¹⁷ To, mo a l̄eē Yerosalɛm-ɔ nsu kanɔ ɳkɔ n̄eē, n̄e mo a kiŋni yɔ mfεŋ a ɳ ya taa atanne sa mo asesɛ n̄e ba wu kitiri-o, na n lɔŋŋɔ Wuribware mò sunkpa mfεŋ. ¹⁸ Bamɔ a ɳu mo Wuribware sunkpa-ɔ mfεŋ-ɔ, moŋ l̄eē n de iyisi, a l̄eē feyε saŋ amo mo a kyɔ sa n̄e Wuribware ɔlɔŋŋɔrɔ a kpɛɛ mo iyisi-o, n̄e aneŋ se-ɔ mo kayowɔrɛ a teŋ, n̄e kpa da sa mo feyε ɳ yɔ mfεŋ. Asesɛ bweɛtɔ gbaa moŋ bɔ mo ase hareɛ ba waa elawo. ¹⁹ Mo a bɔ Wuribware sunkpa-ɔ mfεŋ-ɔ, n̄e Yudaa awuye kɔ n̄e baa l̄eē Asiya sweere se-ɔ a ba. Bamɔ e gye n̄e

weetee bɔ ba fɔ akatɔ-rɔ mfeeɛ, nɛ mɔ aa bamɔ i de aseŋ na bɔ tɔwɛ. ²⁰ Beɛɛ fɔ sa a asɛsɛ mɔ nɛ bɔ yereɛ mfeeɛ-ɔ tɔwɛ kɛbɔyɛ nɛ mɔ a gyi kɛmɔ kɛpɔ sanj nɛ baa yaa mɔ manj abrɛsɛ-ɔ akatɔ-rɔ. ²¹ Amɔ keseŋ kɔŋkɔ kperɛ nɛ mɔ a sure feyɛ mɔ a yereɛ bamɔ akatɔ-rɔ tɔwɛ feyɛ, ‘Aneŋ nɛ mɔ a kɔɔrɛ gyi feyɛ asɛsɛ nɛ baa wu-o i kyiŋji a bɔ lɛɛ lowi-ro si, nɛ ba gyi mɔ aseŋ mfeeɛ ndɔɔ-ɔ.’”

²² Ne gominaa-o nɛ oo kyɔ nu Yeesuu a ɛkpa-ɔ kekaapo-ɔ kaasɛ nɛɛnɛɛ-ɔ a sa nɛ baa yɔwɛ aseŋ-ɔ kigyi. Ne oo tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Lisiyas, soogyaaa ɔgyeŋkpreepo-ɔ, ya ba, mɔ ɛ fa mone aseŋ-ɔ mfɛɛrɛ.” ²³ Ne oo sa soogyaaa bresɛ nɛ o deere Pɔɔl se-ɔ kanɔ feyɛ o taa mò yaa deere mò sɛ nɛɛnɛɛ, amaa o sa a o nya mò eyee nare kafwɛɛ feyɛ sɛsɛ nɛ bɔ moŋ tii mò-ɔ, na o sa a mò nyare-ana sa mò kɛtɔ nɛ ki tiri mò-ɔ.

Pɔɔl na Feelis na Durusiilaa aseŋ

²⁴ Nke mfeneɛ kɔ kamɛɛ, nɛ Gominaa Feelis a tɛɛ mò ka nɛ o gyɛ Yudaanyi, nɛ ba tɛɛ mò ε Durusiilaa-o feyɛ o bɔ nu Pɔɔl aseŋ. Nɛ oo sun tɛɛ Pɔɔl baa, nɛ oo sa mò kpa feyɛ o sa sɛnsa gywii bamɔ. Ne oo tɔwɛ gywii bamɔ kɛtɔ nɛ Kristoo Yeesuu kɔkɔɔregyi gyɛ-ɔ. ²⁵ Amaa Pɔɔl a maa sɛ o tɔwɛ kɛdamenanjsɛ, na aneŋ nɛ sɛsɛ kra mò eyee, na aneŋ nɛ Wuribware ɛ ba a o bɔ gyi asɛsɛ aseŋ nke ɛkɔ-ɔ aseŋ-ɔ, nɛ kufu a nya gominaa-o, nɛ o yɛ, “Mbeyɔmɔ fɔ ɛ taareɛ a fɔ yɔ. Mɔ ya nya mɔ eyee, m bɛɛ mɔ i sun a n tɛɛ fɔ.” ²⁶ Amaa o fa feyɛ Pɔɔl ɛ sa mò atanne na o nya mò eyee lɛɛ tiikpa. Bo lee aneŋ sɛ-ɔ, sanj kɛmaa o sun o tɛɛ Pɔɔl na mò aa mò sa sɛnsa.

27 Amo a fo nsu ኃናይር-ት, ne የንያረው ክዕ ነበ ተቃስ ሚስ ፥ Prakiyus Feesitus-o a bo teere Feelis gyi kigominaa. Feelis a የ-ት, bo lee anej ne የ kpa feye Yudaa awuye-o kpa ሚስ ገብረ-ት se-ት, የ ምን ስልጣን ስልጣን አውሃን ክዕ ነባል lee Pəəl lee mfeη ne baa tii ሚስ-ት.

25

Anej ne gominaa popwεε-ት a gyi Pəəl aseη-ት

1 Saን ne Feesitus a ba Kayesareya manj-nə bo gyi mfeη a swēerē-ት se kigominaa-o, kēmo ኃናይር nsa ne የ ምን ምን mfeη yə Yerōsalēm manj-nə na የ ya ka Yudaa awuye agyēñkreepo-ት kanə. **2-3** Mfeη ne Wuribware አልማት ማስታወሻ abrēsē-ት na Yudaa awuye agyēñkreepo-ት a baa bamə a Pəəl a aseη ne bo de-o Feesitus ase, bo kore ሚስ feye o lee Pəəl baa Yerōsalēm, bo lee feye baa kra feye bo məo Pəəl kpa-rə bo kweerə. **4** Ne gominaa-o a beñjaa bamə feye, “Baa tii Pəəl Kayesareya na mo fəñfəñ i kinjji a እ yə mfeη mbeyəmo. **5** Moñ' sa a mo aa mone agyēñkreepo yə Kayesareya, ne የንያረው amo ya waa mone kebjoye ክዕ, na moñ' təwə.” **6** Ne gominaa-o a beη gyi ኃናይር mburuwa beεε kudu bamə ase, ne የ ምን dəe yə Kayesareya.

Kēmo kaye ኃናይር-ት, ne የ ምን kyena ሚስ señgyikpa a kyenakpa-ት, ne የ ምን sa kanə feye bo baa Pəəl. **7** Saን ne Pəəl a ba-ት, ne Yudaa awuye ne baa lee Yerōsalēm ba-ት a yere muruwaa ሚስ, ne baa lee ba porə ሚስ feye የ ምን waa aseη bøyé bweetə. Amaa bo moñ taare nya keseη ክዕ bo kaapo feye a gyę kaseñti.

8 Amaa Pəəl a kya kanə nee feye, “Moñ waa aseη bøyé ክዕ bo kye ane Yudaa awuye a mbraa-ት. Ne moñ sa ne Wuribware suñkpa-ት a waa iyisi, ne

moŋ tɔwɛ aseŋ bɔyɛ kɔ mɔ bɔ kye Roma awuye
owure dabe-ɔ na mò kɔyaaleŋ nɛ o de-o.”

⁹ Amaa gominaa-o a kpa feyɛ Yudaa awuye kpa
mò aseŋ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ oo bise Pɔɔl feyɛ, “Fɔ e kpa feyɛ
fɔ yɔ Yerɔsalɛm, na aseɛɛ ya gyi fɔ aseŋ mɔ akatɔ-rɔ
mfɛŋ aaa?”

¹⁰ Nɛ Pɔɔl ye, “Roma ɔseŋgyipo nɛ o yere Roma
owure dabe-ɔ ayaar-ɔ e gyɛ fɔ, nɛ fɔ akatɔ-rɔ nɛ ɲ
yere. Mɔ a gyɛ Roma man kigyi-o si-o, kpa da feyɛ
fɔ gyi mɔ aseŋ mfɛɛ. Fɔ fɔŋfɔŋ a ɲu feyɛ moŋ waa
Yudaa awuye-o bɔyɛ kɔ. ¹¹ Nɛ mɔ ya kye mbraa-ɔ,
nɛ mɔ ya waa kɔtɔkɔ nɛ a kaapo feyɛ bɔ mɔ mɔ-ɔ,
ma tɔwɛ feyɛ bɔ yɔwɛ mɔ. Amaa aseŋ nɛ bɔ yɛ mɔ
a waa bɔ kye bamɔ-ɔ a moŋ gyɛ kasentij-o si-o, fɔ
moŋ de kpa feyɛ fɔ taa mo sa bamɔ, na bɔ nya kpa
fɔ aseŋ. Mɔ e kpa feyɛ Roma owure dabe-ɔ e gyɛ
nɛ o gyi mɔ aseŋ.”

¹² Nɛ gominaa-o na mò kamɛɛ-rɔ awuye a ya ba
anju bɔ sun abee, nɛ baa sa mò mfɛɛrɛ-ɔ pwɛɛ nɛ ɔɔ
bo bɛŋŋaa Pɔɔl feyɛ, “Fɔ yɛ anɛ owure dabe-ɔ nɛ fɔ
e kpa feyɛ o gyi fɔ aseŋ. Amose, mɔ ase nɛ fɔ e yo.”

Anɛŋ nɛ Gominaa Feesitus a baa Pɔɔl Agripa na Beronikee ase-ɔ

¹³ Kɛtɔ moŋ kyee, nɛ Yudaa awuye owure nɛ ba
tɛɛ mò e Agripa-o* na mò pɛkyɛɛ Beronikee a ba
Kayesareya manj-nɔ a bɔ bɔ ka gominaa-o kanɔ.
¹⁴ Bamɔ a kyee mfɛŋ kafwɛɛ-ɔ, nɛ gominaa-o a
kaapo owure-o Pɔɔl aseŋ-ɔ-rɔ. ɔ yɛ, “Onyare kɔ bɔ
mfɛɛ, nɛ Feelis a tii mò yɔwɛ mɔ bɔ bɛya-rɔ bɔ fɔ
mbɛyɔmɔ. ¹⁵ Saŋ nɛ mɔ a yɔ Yerɔsalɛm-ɔ, Yudaa

* ^{25:13} Mɔ e gyɛ Hɛrɔd Agripa nyɔsɛpɔ-ɔ nɛe.

awuye a Wuribware ələŋŋərɔ-ɔ na maŋ abresɛ-ɔ a baa mò aseŋ mò ase, nè bɔ yε m bu mò kɛpɔ.

16 Amaa mò a tɔwε gywii bamɔ feyε anε Roma awuye feraa anε moŋ de sɛsɛ nè baa baa mò aseŋ-ɔ anε e sa boko pwεε na bamɔ nè mò aa bamɔ de aseŋ-ɔ dεe gyanjŋe na o kya kanɔ. **17** Saŋ nè baa ba mfεe-ɔ, moŋ lεe gywii, amaa kɛmɔ kaye ŋke-o, nè mò a kyɛna mò sɛŋgyikpa, nè mò a sa kanɔ feyε bɔ baa ɔnyare-ɔ. **18** Nè bamɔ nè mò aa bamɔ de aseŋ-ɔ a kɔsɔ yεre, amaa bɔ moŋ tɔwε feyε ɔɔ waa aseŋ bɔyε nè weetee mò a fa feyε ba tɔwε-ɔ. **19** Ketɔ nè bamɔ aa mò de-o pεεε ɛ gyε ikii kɔ bɔ lεe anεŋ nè bamɔ fəŋfɔŋ i suŋ Wuribware-ɔ sε, na bɔ lεe ɔnyare kɔ nè oo wu, nè ba tee mò ε Yeesuu-o si, amaa Pɔɔl feraa ase, o yε o saŋ o te. **20** N deŋ moŋ nyi anεŋ nè mò ɛ waa, na ŋ nya aseŋ amo-rɔ nu-o. Amoſe-ɔ nè mò a bise Pɔɔl feyε o kpa a o yɔ Yerɔsalem, na bɔ ya gyi aseŋ aaa. **21** Amaa Pɔɔl moŋ sure. O yε mò a gyε Roma maŋ kigyi-o si-o, o de kpa feyε o tɔwε gywii mò feyε ŋ yaa mò anε owure dabε-ɔ ase, na o ya gyi mò aseŋ. Amoſe-ɔ nè mò a sa kanɔ feyε bɔ deere mò sε bɔ fo saŋ nè mò ɛ nya a ŋ yaa mò anε owure dabε-ɔ ase-ɔ.”

22 Nè Agripa a tɔwε gywii gominaa-o feyε, “Mò ɛ kpa feyε mò fəŋfɔŋ nu ɔnyare amo kanɔ-rɔ aseŋ.” Nè gominaa-o a bεŋŋaa feyε, “Nyanɛ fq i nu mò kanɔ-rɔ aseŋ.”

23 Kɛmɔ kaye ŋke-o, nè gominaa-o na Owure Agripa na mò pεkyεe-ɔ na bamɔ nè ba da nkyirele bɔ gya bamɔ sε-ɔ na asoogyaa agyeŋkρεερɔ na maŋ agyeŋkρεερɔ a bɔ lwee lamaŋ a kεkyan dabε nè ba gyanjŋe kɛmɔ-rɔ-ɔ-rɔ. Nè gominaa-o a sa

kanɔ, nɛ soogyaa awuye a baa Pɔɔl mfeŋ. ²⁴ Nɛ gominaa-o yε, “Nana Agripa na bamɔ nɛ bɔ bɔ mfeɛ-ɔ, mɔne a ɲu ɔnyare nɛ Yudaa awuye yε bamɔ aa mò de aseŋ, nɛ baa baa mò aseŋ mɔ ase-ɔ. Mfeɛ na Yerɔsalɛm nɛ baa kɔrɛ mɔ feyε n deere bamɔ aseŋ-nɔ, na ba fɛɛ-rɔ feyε m mɔɔ mò. ²⁵ Amaa mɔŋ taare ɲu kɛtɔ nɛ ɔɔ waa nɛ kɛ e kaapo feyε n sa a bɔ mɔɔ mò-ɔ. Nɛ mò a tɔwɛ feyε o de kpa feyε ɔ tɔwɛ gywii mɔ feyε ɲ yaa mò anɛ owure dabɛ-ɔ ase, na o gyi mò aseŋ-ɔ se-ɔ, mɔ a fa feyε mɔ e yaa mò mò ase. ²⁶ Amaa mɔŋ de keseŋ kɔŋkɔ nɛ mɔ e yere se a m bɔ kyɔrɛɛ mò aseŋ yaa anɛ owure dabɛ-ɔ. Amoṣe nɛ mɔ a baa mò mɔne ase, fo fɔnjfɔŋ Nana Agripa ase, na anɛ ya bise mò aseŋ-ɔ-rɔ lɔwɛ-ɔ, na ɲ nya nya kɔtɔkɔ kyɔrɛɛ. ²⁷ A lee feyε mɔ ase, a mɔŋ bware feyε fo a taa sɛsɛ nɛ fo a tii mò-ɔ bɔ kyɔnɛwɛ anɛ owure dabɛ-ɔ ase, na fo mɔŋ taare kaapo kɛtɔ suyo bɛɛɛ bɔyɛ suyo nɛ bɔ yε ɔɔ waa-ɔ.”

26

Anɛŋ nɛ Pɔɔl a kya kanɔ Agripa akato-rɔ-ɔ

¹ Nɛ Owure Agripa a tɔwɛ gywii Pɔɔl feyε, “Mbeyɔmɔ feraa, anɛ a sa fo kpa, tɔwɛ fo aseŋ.” Nɛ Pɔɔl a teyi kɛsareɛ, nɛ ɔ yε, ² “Nana Agripa, mɔ kuŋu bɔ danj feyε ndɔɔ mɔ a yere fo akato-rɔ mɔ e kya kanɔ bɔ lee aseŋ pɛɛɛ nɛ Yudaa awuye yε mɔ a waa-ɔ se. ³ Bɔ lee feyε fo nyi Yudaa awuye adɛdaasenj-ɔ na bamɔ ikii-ro damɛnaŋse. Amoṣe-ɔ mɔ e kɔrɛ fo neɛ feyε fo gyi kanyite, na fo nu mɔ ase. ⁴ To, Yudaa awuye pɛɛɛ nyi mɔ kakyɛna-rɔ hareɛ lee mɔ ɲyaagyi-ro. Bɔ nyi anenj

ne mo fəñfəñ ayę mo a kyəna bօrɔ-ɔ, na anę nę mo a bę̄ bօ kyəna Yerøsaləm bօrɔ-ɔ. ⁵ Bamo ę kaa bօ gyi kaseñtiñ fəraa de, bօ nyi hareē lę̄ sanj-ɔ feyę mo a gyę sessę nę n dę̄ n tii Farisii awuye-o si. Nę mone nyi feyę Farisii awuye-o gyę asęsę nę bօ gyę anę mbraa-ɔ na anę ananatɔ kəmaa sę-ɔ neę. ⁶ Ne mbeyəmə n gyę sa nę mo a waa bøyę ne ń yere fo akato-rə mo ę kya kanɔ. Amaa kętɔ se nę ń yere mfee-ɔ e gyę feyę mo a kɔrę mo i gyi feyę Wuribware a suŋ əmqrɔwəpɔ nę oo təwę bօ bę̄ya gywii anę adędaapo feyę o suŋ bօ kyoñwę bamo-ɔ. ⁷ Kętɔ koñkɔ nę anę asęsę a nsuro kudu ńnyɔ-ɔ a kɔrę gyi feyę anę e nya nę a kperi amo se anę i suŋ Wuribware mpasę na kanye-o. Na bօ lę̄ mo kokoɔregyi mo se nę Yudaa awuye e porɔ mo-ɔ. ⁸ Ntę̄tɔ se neę, nę mone Yudaa awuye nę mone bօ mfee-ɔ maa taare a mon' kɔrę gyi feyę Wuribware i kyiñji alowipo a ɔ lę̄ lowi-ro-o neę? ⁹ N gbaa, mo fəñfəñ a dę̄ fa feyę mo ę gyę ękpa kəmaa nę mo ę taare-ɔ se, na ń waa aseň bօ nyera Yeesuu Nasarətənyi a kenyare-ɔ. ¹⁰ Anę nę mo a waa Yerøsaləm-ɔ neę. Mo a nya keyaaleñ bօ lę̄ Wuribware alıññəpɔ-ɔ ase, nę mo a tii Wuribware asęsę bwęetɔ, na sañ nę baa bu bamo kępɔ-ɔ, mo a sure si feyę bօ mɔɔ bamo. ¹¹ Iluwi bwęetɔ mo a narę kębwarekɔrę akyan-ńa gyanję se mo ę sa ne amo abresę-ɔ i gyiiri bamo nę bօ gyę Yeesuu a ękpa-ɔ se kęsəbə. Nę mo a lenj bamo, na bօ taa Yeesuu kenyare bօ da yii. Mo duñ a fwii bamo se, hareē gbaa mo a yo kęfɔ kęfɔ emanj kɔ se ya waa bamo aworefɔɔ.”

Anę nę Pɔɔl a tɔwę anę nę oo kii Kristoonyi-o

12 Né Pœl a kya sè tawé feyε, “Emaŋ amo ɔkɔ e gyε Damasikus. Né mo a nya kεyaaleŋ lē Wuribware abrɛsε-ɔ ase yø mfeŋ-ɔ. Kasenjtiŋ, bamø fønføŋ ya sa mo kanø feyε m baa Yeesuu akɔaregyipo-ɔ Yerosalém, na bo gyiiri bamø kεsεbø. **13** Nana, mpase ko ne mo a nyu kelanjjerø ko ne kɔ kyø kwé kelanjjerø-ɔ a lē awɔrε-rø bo wε̄ muruwaa mo aa aseſe ne mo aa bamø naa-ɔ se. **14** Né ane pεee a lē da sweere, ne mo a nu børø ko ane Heebrii seŋsa-rø feyε, ‘Sœl, Sœl! Nteto nee ne fo e tɔraa mo aneŋ? Kayaagyi ne o ye o maa nu mò se aseŋ-ɔ moŋ nyi feyε o waa mò eyee nee.’ **15** Né mo a bise feyε, ‘Mo nyanpe, fo nse nee?’ Né o bønjaa feyε, ‘Mo e gyε Yeesuu ne fo e tɔraa-ɔ. **16** Mbeyømø koso yere, a lē feyε mo a lē fo se nee a n lee fo a fo sun kusuŋ sa mo. Na fo ya tawé aneŋ ne fo a nyu mo ndɔɔ-ɔ aseŋ na kεtø ne mo e ba a m bo kaapo fo nyanje na kraye-ɔ gywii aseſe pεee. **17-18** Monε aye awuye bεee bøkø ya sa ne aseŋ a to fo, mo i lee fo a n lē aseŋ-ɔ-ɔ. Mbeyømø ndε se awuye-o ase ne mo i sun fo. Na fo nya sa a bamø akata bunjji, na bo nya nu mo aseŋ-ɔ kaase, na bo nya lē ɔbønsam a kuwure ne ku du feyε kibugyii-o-ro, na bo bo tii Wuribware a kemo ne kaa lanjε-rø-ɔ se. Na bamø ya kɔrø mo Yeesuu gyi, Wuribware taa bamø ebøye bo ke bamø. Na bamø gbaa bo nya tii bamø ne bo lē aneŋ ne baa kɔrø mo gyi-o si-o, Wuribware a lee bamø feyε bo kii mò fønføŋ aseſe-ɔ se.’ ”

Aneŋ ne Pœl a tawé mò kusuŋ aseŋ-ɔ

19 Né Pœl a kya sè tawé feyε, “Nana Agripa, mo a gya mò ne o lē soso, ne oo lee mò eyee bo kaapo

mo-ɔ kanɔ sɛ. ²⁰ Né mo a gyɛ ɳkpɛɛ yɔ Damasikus, nɛ mo a yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ na Yudeya swɛerɛ pɛee, na ɳkee ndɛ sɛ awuye-o ase. Né mo a tɔwɛ gywii bamɔ fɛyɛ bamɔ ɔkɛmaa nu mɔ eyɛe, na bɔ kinŋji lɛe bamɔ ɛbɔye-ṛɔ, na bɔ ba Wuribware ase, na bɔ waa kɛdamenajse nɛ kɛ e kaapɔ fɛyɛ baa nu bamɔ eyɛe, nɛ baa kinŋji lɛe ɛbɔye-ṛɔ-ɔ.

²¹ Mo abwareṣen kɔtɔwɛ gywii bamɔ ne bo moŋ gyɛ Yudaa awuye-o si, nɛ Yudaa awuye a kra mo saŋ nɛ m bo Wuribware suŋkpa kabuno Yerɔsalɛm-ɔ, nɛ ba kpa a bɔ mɔɔ mo. ²² Amaa Wuribware a kya mo-ṛɔ, nɛ mo a yɛrɛ kenkej bo fo ndɔɔ mo e tɔwɛ abwareṣen mo i gywii asɛsɛ pɛee hareɛ̄ awure na asɛsɛ laŋgajan. Ketɔ nɛ mo e tɔwɛ fɛyɛ kɛ e ba a kɛ bo waa-ɔ dɛɛ nɛ Wuribware akyaamɛɛ nɛ baa dɛɛ kyena-ɔ na anɛ mbraa ɔsapɔ Mosis a tɔwɛ fɛyɛ kɛ e waa-ɔ. ²³ Bo yɛ, Kristoo ne Wuribware yɛ o suŋ-o e ba na mɔ asɛsɛ sa a o gyi awɔrefɔɔ, na bɔ mɔɔ mɔ, na mɔ e gyɛ ne o gyɛ ɳkpɛɛ a o kyiŋŋji lɛe lowi-ro. Na mɔ-ɔ mɔ tɔwɛ asen timaa a kɛlaŋŋjerɔ mɔ gywii mɔ fɔŋfɔŋ asɛsɛ Yudaa awuye na ndɛ sɛ awuye-o.”

²⁴ Pɔɔl a maa sɛ o kya kanɔ mfaanee-ɔ, nɛ gominaa-o a faa mɔ sɛ fɛyɛ, “Pɔɔl, fo e lo ɛbonj nee. Fo atɔ nɛ fo nyi bwɛetɔ-ɔ a waa fo ɛbonj!”

²⁵ Né Pɔɔl a bɛŋŋaa fɛyɛ, “Obreſe! Ma lo ɛbonj nee. Ketɔ nɛ mo e tɔwɛ-ɔ gyɛ kasentin nee. ²⁶ Nana Agripa, mo e taare a n sa seŋsa fo ase, na kufu moŋ de mo, a lɛe fɛyɛ fo nyi amo-ɔ pɛee asen. Mo e kɔɔrɛ a n gyi fɛyɛ fo nyi ketɔ nɛ kɛ e yɔ sɛ anɛ maŋ-ɔ-ṛɔ-ɔ damenajse, a lɛe fɛyɛ ɔkɛmaa a ɳu aseŋ mɔ pɛee nɛ aa ba-ɔ. ²⁷ Nana, fo a kɔɔrɛ Wuribware akyaamɛɛ

ne baa dɛɛ kyɛna-ɔ gyi bɛɛɛ? N̄ nyi feyɛ fo a kɔɔrɛ bamɔ gyi!”

²⁸ N̄ Agripa a tɔwɛ gywii Pɔɔl feyɛ, “Fo ɛ fa feyɛ saŋ kafwɛɛ mɔ ne anɛ a gyi mfeɛ-ɔ-rɔ, fo ɛ taare a fo sa a ŋ kii Kristoonyi aaa?”

N̄ Pɔɔl a bɛŋjaa feyɛ, ²⁹ “Hareɛ kɛtɔ a kyee, bɛɛɛ kɛtɔ mɔŋ kyee ooo, mɔ ɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ neɛ feyɛ fo aa bamɔ ne mɔnɛ i nu mɔ ase ndɔɔ-ɔ kii kɛtɔ ne n̄ gyɛ-ɔ, amo ɛkpɛɛ mɔ ne baa da mɔ-ɔ.”

³⁰ N̄ owure-o na gominaa-o na owure mɔ pekyɛɛ-ɔ na bamɔ ne baa saŋ-ɔ pɛɛɛ a kɔsɔ lee kɛkyan-ɔ-rɔ. ³¹ Bamɔ a lee mfeŋ-ɔ, ne baa tɔwɛ gywii abɛɛ feyɛ, “Onyare mɔ mɔŋ waa kɛtɔ kɛmaa ne kɛ ɛ kaapo feyɛ bo mɔɔ mɔ bɛɛɛ bo tii mɔ-ɔ.”

³² N̄ owure-o a tɔwɛ gywii gominaa-o feyɛ, “Onyare mɔ dɛɛ ɔ mɔŋ tɔwɛ feyɛ ɔ kpa feyɛ owure dabɛ-ɔ gyi mɔ aseŋ neɛ, weetee anɛ dee a anɛ yɔwɛ mɔ a ɔ nare.”

27

Anɛŋ ne Pɔɔl a lee ɔ yɔ Roma maŋ-nɔ-ɔ

¹ Saŋ ne baa fa mfeɛre feyɛ anɛ taa kɔrɛɛ bɔrɔ nkyu si yɔ Italiya sweɛrɛ se-ɔ, ne baa baa Pɔɔl na aseɛɛ ko ne bamɔ gbaa baa tii-o bo waa soogyaar bresɛ ko ne ba tɛɛ mɔ ɛ Yuliyus ne ɔ bo asoogyaar katuŋ ko ne ba tɛɛ ɛ “owure asoogyaar katuŋ”-o kesareɛ-ɔ. ² N̄ anɛ a lwee kɔrɛɛ ko ne ɔɔ lee Adramitiyɔŋ maŋ-nɔ, ne ɔɔ waa siraat ɔ yɔ ɛdanjkpa ne ɛ bo Asiya sweɛrɛ se-ɔ. N̄ anɛ a mɛraa se anɛ ɛ yɔ kɔrɛɛ-ɔ-rɔ-ɔ, ɔnyare kɔ ne ɔɔ lee Tisalonikaa maŋ-nɔ ne ɔ bo Makedoniya sweɛrɛ se-ɔ, ne ba tɛɛ mɔ ɛ Aristaakus tii anɛ se. ³ Kayɛ ŋke-o, ne anɛ

koree-ɔ a ya daŋ Sidəŋ maŋ se. Yuliyus a bware-o si-o, nɛ ɔɔ sa Pɔɔl kpa mfɛŋ feyε ɔ lɛɛ koree-ɔ-rɔ ya ɲu mɔ nyare-ana, na bɔ sa mɔ kɛtɔ nɛ ki tiri mɔ-ɔ.

⁴ Nɛ anɛ a bɛɛ kya sɛ lɛɛ mfɛŋ. Bo lɛɛ feyε anɛ koree-ɔ e gyanjaa afwii sɛ-ɔ, nɛ anɛ koree-ɔ a kwayɛ bɔrɔ Kiprus kwii a keri-o, na afwii maa nya da gyanjaa anɛ-ɔ. ⁵ Nɛ anɛ koree-ɔ a bɔrɔ ɔ yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a keri-o bɔyε na ɔ gyanjaa afwii, nɛ ɲkee Kilikiya na Pamfiliya esweere bɔ anɛ kigyise si a keri-o anɛŋ-aaa bɔ fo Mira maŋ nɛ ɔ bɔ Likiya sweere sɛ-ɔ. ⁶ Anɛ koree-ɔ a fo mfɛŋ nɛ ɔ yɔ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ soogyaabresɛ-ɔ a taa anɛ waa koree baŋbaŋ-nɔ. Koree amo a lɛɛ Aleksandriya maŋ-nɔ nɛɛ, nɛ ɔɔ waa siraa ɔ kpa a ɔ yɔ Italiya sweere se. ⁷ Nɛ anɛ koree-ɔ a narɛ bɔyε bɔyε ɲke bwɛetɔ, nɛ anɛ a ba kekponɛ bɔ fo Kanidus maŋ se. Nɛ anɛ koree-ɔ e kpa a ɔ yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a keri-o. Amaa afwii a gyanjaa anɛ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ anɛ a kii bɔrɔ kebɛna se a keri-o, nɛ anɛ a teŋ ɔpoo-rɔ yɔ ya fo Kriita kwii. Nɛ anɛ a kyoŋ Salamonee maŋ mfɛŋ nɛ anɛ e yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a keri-o na sweere bɔ anɛ kigyise si, na afwii-o ma nya da anɛ bwɛetɔ. ⁸ Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa ooo, anɛ a narɛ bɔyε, nɛ aa waa leŋ sa anɛ pwɛɛ nɛ ɲkee anɛ dɛɛ ya daŋ daŋkpa nɛ ba teeɛ ε “Mfɛŋ a ekoree daŋkpa timaa-o” nɛ ɔ maa maŋ kɔ nɛ ba teeɛ ε Laseya-ɔ.

⁹ Bo fo mbeyəmɔ, anɛ a kyɔ nyera saŋ bwɛetɔ kpa-rɔ sɛ-ɔ, kɛtɔ a yuri-ro, nɛ afwii kebɛɛ a fo. Bɔɔ a kyɔ kyoŋ nɛ anɛ a lwee Kabɔɔgyii-ro. Anɛŋ sɛ-ɔ kufu de anɛ feyε anɛŋ a afwii-o e sa a koree buŋ. Amo-ɔ nɛ Pɔɔl a tɔwɛ aseŋ kpeyaa mɔ gywii bamɔ feyε, ¹⁰ “Mo nyare-ana, mo a ɲu feyε

mbeyɔmɔ anɛ ya kya anɛ kpa-ɔ se, aseŋ bɔye ɛ ba. Koree-ɔ i bun na etɔsɔrɔ nɛ ɛ bo-rɔ-ɔ fo, na asesɛ bɛe wu amo se.” ¹¹ Amaa ɔkɔ nɛ ɔ deerɛ koree-ɔ se-ɔ na koree wuye yɛ bɔ kya bamɔ kpa-ɔ se. Amose-ɔ nɛ soogyaa brɛsɛ-ɔ a nu kɛtɔ nɛ baa tɔwɛ-ɔ yɔwɛ Pɔɔl lee-o. ¹² Danjkpa amo mfɛŋ moŋ bɔ dan̄ feyɛ bɔ kyɛna, a lɛe feyɛ saŋ amo afwii ɛ da mfɛŋ bwɛetɔ. Amose-ɔ asesɛ-ɔ bwɛetɔ, a bware bamɔ ase feyɛ bɔ kya bamɔ kpa-ɔ se nkyu-o si, na bamɔ ɛ taare a bɔ fo danjkpa kɔ nɛ ba tɛɛ Fonikii nɛ ɔ bɔ dan̄ sa bamɔ a bɔ kyɛna aferi asa bɛɛɛ ana ne afwii ɛ da bwɛetɔ-ɔ. Fonikii gye ekoree danjkpa Kriita kwii si neɛ, nɛ a bɔ kyɔwɛ twɛɛkpa kigyise si a keri-o na kyɔwɛ twɛɛkpa kɛbɛna se a keri-o.

Anɛn nɛ afwii a to anɛ ɔpɔɔ-ɔ se-ɔ

¹³ Nɛ afwii kafwɛɛ kɔ a lɛe kyɔwɛ lɛɛkpa kigyise si a keri-o ba a kyaare, nɛ asesɛ-ɔ a fa feyɛ ba taare a bɔ waa anɛn nɛ baa kra-ɔ. Amose-ɔ nɛ baa saŋjɛ koree-ɔ bɛe bɔ dəŋjɔ ɔpɔɔ se, nɛ baa kya se ba yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a keri-o, nɛ Kriita kidenjbe si bɔ bamɔ kigyise si feyɛ anɛn nɛ bɔ kyɔ bɔ naa-ɔ.

¹⁴ Amaa kɛtɔ moŋ kyee, nɛ afwii dabɛ kɔ nɛ aa lɛe kyɔwɛ lɛɛkpa kɛbɛna-ɔ se-ɔ a da lɛe kidenjbe si. ¹⁵ Nɛ aa bɔ da koree-ɔ. Bamɔ a ma taare a bɔ ba koree bɔ gyanjaa afwii-o na bɔ yɔ akatɔ-rɔ, amose-ɔ nɛ baa kii koree-ɔ, na afwii-o nya da lɛe bamɔ kamɛɛ na a neŋ koree-ɔ, nɛ a neŋ mɔ lɛe kidenjbe ase ya kɛfɔ kɛfɔ, nɛ baa yɔwɛ kɛtɔ kɛmaa, nɛ afwii amo de koree-ɔ ɔ yɔ. ¹⁶ Nɛ anɛ a bɔrɔ Kawuda kwii kamɛɛ, nɛ ntɛɛrɛɛ a yasɛ kakoreegyii nɛ ba gyiiri saŋ kɛmaa-ɔ lɛe nkyu-ro bɔ waa koree-ɔ-rɔ a lɛe feyɛ alaŋkpare-ɔ ɛ da kamɔ bwɛetɔ.

Baa kpone pwεε nε baa dεε waa amo. ¹⁷ Nε baa ba ife dabε sosoεε bο ηure muruwaa koreε-ɔ fɔηfɔη na ɔ ma nya bwee-ro. Nε kufu de bamø feyε ba lwee aporø kø nε a bø nkyu-o kaase-ɔ-rø, na bamø koreε sii-ro. Aporø mø maa Libiya sweere se a kidenbe-o nε. Amose-ɔ nε baa lee waagya nε ɔ kya koreε soso nε mø afwii-o a sa nε koreε naa-ɔ, na afwii-o nya taa koreε-ɔ yaa tøj kø. ¹⁸ Afwii dabε amo moŋ yøwε, amose-ɔ kemo kaye ηke-o, nε baa lεε ba lee etɔsorø nε e bø koreε-ɔ-rø-ɔ eko bø tweε nkyu-o-ro. ¹⁹ Nε kake nε ka bee ka gya se-ɔ, baa lee koreε-rø atetømonja-ɔ ako bø tweε. ²⁰ Νkee, waa ηke kanø ηkø na anε maa ηu kyøwε bεεε kεkyee-ε-kpa-agyi, na afwii maa sε a kya bweεtø. Νkee feraa, nε anε abaa-rø a yøre. Anε moŋ lεε koore gyi feyε seye e lεε taare a a morowε anε.

²¹ Ketø a kyee na øko moŋ tεε taare gyi ateese, nε Pøøl a koso yere, nε ɔ yε, “Mo nyare-ana, mone a dεε nu mo aseñ nε, nε mone moŋ baa koreε-ɔ leø Kriita kwii nε, weetee aseñ dabε na kenyera mo bee a moŋ to anε. ²² Amaa mbeyømø feraa mo e kore mone nε feyε mon' waa kakponø! Mone øko maa wu daa, amo koreε wore e gye nε ɔ fo. ²³ A lεε feyε ndee kanye Wuribware, nyanpe nε mo i sun-ɔ, a sun mø kabøø kø mo ase. ²⁴ Nε ɔø bø tøwε feyε, ‘Pøøl! Fo ma sa a kufu nya fo. Kanø ηkemaa, fo e fo Roma awuye owure dabε-ɔ akatø-rø. Wuribware bware, nε ɔ kpa fo aseñ, nε oo nu fo kεbwarekøre-ɔ. Amose-ɔ bamø nε fo aa bamø bø koreε-ɔ-rø øko maa wu.’ ²⁵ Amose-ɔ, mo nyare-ana, mon' waa kakponø! A lεε feyε mo a koore Wuribware gyi feyε ɔ waa anεnø mo nε ɔø

tɔwɛ gywii mɔ-ɔ. ²⁶ Amaa anɛ e dan kwii si pwɛɛ.”

²⁷ Kɛmo ɲke kudu nna-ɔ kanye, nɛ afwii a neŋ anɛ koree-ɔ yaa kyɔwɛ twɛɛkpa a keri-o bɔ tɛŋ ɔpoo Dabɛ-ɔ-rɔ. Kake kudu nnasəpo-ɔ bɔ fɔ kaye nsena-ɔ, nɛ aa waa ntɛɛrɛɛ-ɔ feyɛ anɛ e tɔ-rɔ kidenjbe si-o. ²⁸ Amɔse-ɔ, nɛ baa waa kidebu, nɛ baa ba fe sɔswɛɛ bɔ kya kɛmo, nɛ baa yɔwɛ-rɔ waa nkyu-o kaase, na bɔ de fe-o-ro. Nɛ baa ɲu feyɛ amo a nkyu-o kaase gyɛ ayaa kelafa na adunyɔ keŋ. Amo a bɛɛ waa kafwɛɛ-ɔ, nɛ baa bɛɛ waa anɛŋ dɛɛ, nɛ baa ɲu feyɛ ɲkee feraa a bɔ keŋ ayaa adukpanɔɔ. ²⁹ Nɛ kufu de bamɔ feyɛ koree-ɔ e nare afore se na o bwɛe-ro, amɔse-ɔ nɛ baa ba koree amo kamɛɛ adebu dabɛ ana nɛ baa ba agyerɛtɔ bɔ waa, nɛ a sa nɛ ɔ yere-ɔ bɔ waa mɔ kaase, na ɔ nya yere. Nɛ baa kore bamɔ ikisi feyɛ kayɛ ke menaŋ. ³⁰ Nɛ ntɛɛrɛɛ-ɔ e kpa feyɛ bɔ sere lee koree-ɔ-rɔ. Amɔse-ɔ nɛ baa ba ife bɔ kya kakoreegyii-o, nɛ baa yɔwɛ-rɔ bɔ dɛŋŋɔ nkyu si, nɛ baa waa feyɛ bamɔ a kpa a bɔ lweero ya waa akatɔ-rɔ a adebu dabɛ nɛ a sa ne koree-ɔ e yere-ɔ. ³¹ Amaa Pɔɔl a tɔwɛ gywii asoogyaa brɛsɛ na asoogyaa-o neɛ feyɛ, “Ntɛɛrɛɛ-ɔ mɔ e mɔŋ sii kyɛna koree mɔ-rɔ feraa, anɛ pɛɛɛ i wu.” ³² Amɔse-ɔ nɛ asoogyaa-o a tɛŋŋɛ ife ne kakoreegyii de-ro-o, nɛ kakoreegyii-o a sere ka yii.

³³ Bɔ fo gyegyayɛ kese-ro-o, nɛ Pɔɔl a kore bamɔ ɔkemaa feyɛ bo gyi ateese. ɔ ye, “Mone a gywii afwii na alaŋkpare-ɔ na a yuri-o, mone mɔŋ gyi seye. ³⁴ Amɔse-ɔ mɔ e kore mone neɛ feyɛ mɔŋ' gyi ateese. N gye anɛŋ, mone i wu. Mone ɔkɔ kip-wiigyi gbaa maa fɔ, sanjbotɔ lowi nɛ mone i wu.” ³⁵ Pɔɔl a tɔwɛ anɛŋ lowɛ-ɔ, nɛ ɔɔ taa bodobodoo,

ne ɔɔ sa Wuribware aŋse bamə akatɔ-rɔ mfɛŋ wee se, ne ɔɔ teŋŋe-rɔ, ne ɔɔ lee o gyi. ³⁶ Né bamə pɛɛɛ a waa kakponɔ, ne bamə ɔkemaa gbaa a gyi ateeše. ³⁷ Anɛ ne anɛ bo koree-ɔ-rɔ-ɔ bo asɛɛɛ alafa anyɔ na adusunoo na asiye. ³⁸ ɔkemaa mɔ a gyi kpone-ɔ ne baa lee etɔsɔrɔ na ayu ne a bo koree-ɔ-rɔ-ɔ pɛɛɛ bo twɛɛ nkyu-o-ro na koree-ɔ ma lee nya waa dwii bwɛetɔ.

Anɛn ne koree-ɔ a bwhee-ro, ne oo mwiire-o

³⁹ Kayɛ ŋke-o, ntɛerɛɛ-ɔ a pini feyɛ swɛɛɛ moŋ bo efɔ, amaa bo moŋ taare pini mò kenyare. Baa ɲu feyɛ ɔpoo ɛkɛɛkɛɛ se kisipu bo mfɛŋ bwɛetɔ, amose-ɔ ne baa fa feyɛ bamə e taare ba ya dan mfeŋ. ⁴⁰ Amose-ɔ, ne baa teŋ ife ne ii ɲure adebu dabe ne a sa ne koree-ɔ e yere-ɔ, ne aa lwee nkyu-o kaase, ne baa saŋŋe ife ne ii ɲure abaŋ dabe ne bo de bo leŋ koree-ɔ. Ne baa yase waagya kagyinyii ne ɔ bo koree-ɔ akatɔ-rɔ-ɔ na afwii-o nya neŋ anɛ yaa akatɔ-rɔ. Ne anɛ a waa feyɛ anɛ e dan kideŋbe si. ⁴¹ Ne koree-ɔ a ya dan ɛse kipireŋ ko ne ke bo nkyu-o-ro-o si, ne koree-ɔ akatɔ-rɔ a sii ɛse-ɔ-rɔ, ne ŋkee koree-ɔ maa lee yɔ akatɔ-rɔ. Ne alaŋkpare dabe a da koree-ɔ kamɛɛ anɛŋ-aaa, ne ɔɔ bo bwhee-ro kyikpuri kyikpuri.

⁴² Né asoogyaa awuye-o a fa feyɛ ba mɔɔ bamə ne baa tii bamə ba yaa bamə owure dabe-ɔ ase-ɔ, na bo ma nya twɛɛ ya lee kideŋbe si na bo sere. ⁴³ Amaa soogyaa brɛsɛ-ɔ e kpa feyɛ ɔ morɔwɛ Pɔɔl. Amose-ɔ ne ɔbrɛsɛ-ɔ yɛ bo yɔwɛ anɛŋ kowaa. Ne ɔ yɛ bamə ne bo nyi etwɛɛ-ɔ gye ŋkpɛɛ fuwi ywɛɛ nkyu-o-ro, na bo twɛɛ yɔ kideŋbe si. ⁴⁴ Na bamə ne baa saŋ-ɔ mɔ kra iyii baŋŋɛɛ na koree-ɔ

abweesɛ-ɔ-rɔ, na ɛ nya taa bamɔ yaa kideŋbe si. Mfaanee nɛ anɛ pɛɛɛ a bɔ mɔrɔwɛ anɛ eyee ya fo kideŋbe si.

28

Bamɔ a fo Melita kwii-o, kɛtɔ nɛ baa waa-ɔ

¹ Saŋ nɛ anɛ a fo kideŋbe si ɲkpa na alanfiya-o, nɛ anɛ a dɛɛ nu fɛyɛ kwii nɛ anɛ bɔ mɔ se-ɔ, nɛ ba tɛɛ ε Melita. ² Mfɛŋ a asɛsɛ-ɔ gye asɛsɛ timaa, nɛ baa waa anɛ kɛdamɛnajse bweɛtɔ. Bwarɛ a lee kɛba-ɔ, nɛ awfii a kra anɛ, amosɛ-ɔ nɛ baa kure dɛɛkpa, nɛ bɔ yɛ anɛ bɔ wɔrɛ. ³ Nɛ Pɔɔl a kpa gyakɛɛ, nɛ oo lee ngya-ɔ ɲkɔ akɔɔ waa dɛɛkpa-ɔ-rɔ. Mɔ a de ɔ waa-rɔ-ɔ, nɛ dɛɛkpa-ɔ kipenŋɛn a lee kowɔ kagyɔsan-ɔ kakɔ-rɔ, nɛ kaa ba kɛmɔ eyee bɔ keete Pɔɔl kɛsareɛ duŋ. ⁴ Kwii amo se a asɛsɛ-ɔ a ɲu kowɔ amo Pɔɔl kɛsareɛ se-ɔ, nɛ baa lee ba tɔwɛ ba gywii abɛɛ fɛyɛ, “Onyarɛ mɔ a mɔ a asɛsɛ. Hareɛ mɔ a moŋ wu nkyu-o-ro gbaa ooo, mɔ ɛbɔyɛ nɛ ɔɔ waa-ɔ ɛ mɔ a ɛ bɔ ka kokɔ.” ⁵ Amaa Pɔɔl a kpolkpaa kɛmɔ neɛ bɔ waa dɛɛkpa-ɔ-rɔ, na kɛ moŋ waa mɔ seyɛ. ⁶ Nkɛe bɔ gywii neɛ a Pɔɔl puŋŋɛ bɛɛɛ ɔ teŋ lee da wu. Amaa baa gywii kpɔnɛ bɔ moŋ ɲu seyɛ mɔ eyee se, nɛ baa kyurowi bamɔ mfɛɛrɛ, nɛ bɔ yɛ, “O gye kisi neɛ!”

⁷ Amɔ kwii amo se owure nɛ ba tɛɛ mɔ Pubiliyus-o de mɔ sweere ko meraa mfeŋ nɛ anɛ ɛ wɔrɛ dɛɛkpa-ɔ. Nɛ ɔɔ yaa anɛ mɔ lɔŋ-nɔ. Nkɛ nsa nɛ anɛ a gyi mɔ aye mfeŋ-ɔ, ɔɔ kra anɛ damɛnajse. ⁸ Saŋ amo Pubiliyus mɔ se ɛ la fekyu, na ɔ kɔɔ mɔ kame-ro. Nɛ Pɔɔl a yɔ ɔnyarɛ amo asɛ mɔ kekyan-nɔ, nɛ ɔɔ kɔrɛ kebwarekɔrɛ, nɛ ɔɔ ba mɔ

asaree bɔ dəŋŋɔ mò sɛ, nɛ ɔɔ kpaare. ⁹ Amo-ɔ se-ɔ, nɛ alɔpɔ nɛ bɔ bɔ mfɛŋ-ɔ pɛee a ba mò ase, nɛ ɔɔ kya bamɔ. ¹⁰⁻¹¹ Amose-ɔ baa bu anɛ bwéetɔ baa ke anɛ atɔ bwéetɔ mfɛŋ.

Anɛ nɛ Pɔɔl a bɔ fo Roma maŋ-nɔ-ɔ

Nɛ anɛ a gyi aferi asa kwii amo sɛ. Saŋ a fo ne anɛ e kpa a anɛ kya anɛ kpa se-ɔ, nɛ anɛ a nya koree baŋbaŋ kɔ. Nɛ Melita awuye-o a taa atɔ bwéetɔ ne a tiri anɛ kpa-ɔ se-ɔ bɔ waa anɛ koree-ɔ-rɔ. Koree amo nɛ ba tɛɛ ε “Bwaye na Ata”-ɔ a lee Al'esandriya maŋ-nɔ. Nɛ ɔɔ bɔ yere kwii amo se kebɛe nɛ afwii bɔ-rɔ, nɛ a maa nya a a tu kpa nkyu si-o. ¹² Nɛ anɛ a meraa anɛ kpa se. Nɛ anɛ a dan Siirakus maŋ se, Sikiliya kwii si. Nɛ anɛ a gyi ŋke nsa mfɛŋ. ¹³ Anɛ a lee mfɛŋ-ɔ, nɛ anɛ a ya dan Regiyum maŋ se, Italiya sweere se. Kemo kaye ŋke-o, nɛ afwii kɔ a lee kyɔwe leekpa a keri-o kigyise si ba a kyaare, nɛ anɛ a yɔ se. Kemo kaye ŋke-o, nɛ anɛ a dan Putiyoli maŋ se. ¹⁴ Nɛ mfɛŋ a asesɛ nɛ baa kɔɔrɛ Yeesuu gyi-o yɛ anɛ kyɛna bamɔ ase kadaawɔkywee konkɔ. Lee mfɛŋ ne anɛ a kya anɛ kpa-ɔ se bɔrɔ ayaa-rɔ yɔ Roma a keri-o.

¹⁵ Nɛ Kristoo awuye nɛ bɔ bɔ Roma maŋ-nɔ-ɔ a nu feyε anɛ e ba-ɔ, nɛ bamɔ bokɔ a gyanyaa anɛ maŋ kɔ nɛ ba tɛɛ ε Apiyus kɛgya-rɔ-ɔ, nɛ bokɔ mɔ a gyanyaa anɛ maŋ kɔ nɛ ba tɛɛ ε Afɔ-ɛsɔwɛkpa-ɛsa se. Saŋ nɛ Pɔɔl a ŋu bamɔ-ɔ, nɛ ɔɔ sa Wuribware aŋse, nɛ ŋkee wɔrɛ a nya mò.

Ketɔ nɛ Pɔɔl a waa Roma maŋ-nɔ-ɔ

¹⁶ Saŋ nɛ anɛ a fo Roma maŋ-nɔ-ɔ, nɛ baa sa Pɔɔl kpa feyε o ya kyɛna mfɛŋ nɛ o kpa-ɔ, amaa baa lee soogyaanyi kɔ nɛ o deere mò sɛ, na o ma nya

sere-ɔ. **17** Amo ɳke nsa kamɛɛ, nɛ Pɔɔl a gyanjŋe Yudaa awuye abrɛsɛ nɛ bɔ bɔ Roma-o, na ɔ nya tɔwɛ kɛtɔ sɛ nɛ ɔɔ ba-ɔ gywii bamɔ. Nɛ ɔ yε, “Mo bɛɛkɔ-ana Isireelii awuye, mɔnɛ a nu anɛŋ nɛ baa taa mɔ lɛɛ Yerosalem bɔ baa mfɛɛ, na bɔ gyi mo aseŋ-ɔ. Mfɛŋ a awuye-o a pɔrɔ mɔ feyɛ mɔ a waa bɔyɛ bɔ kye anɛ Isireelii awuye na ɛkpa nɛ anɛ adɛdaapo a kaapo anɛ-ɔ. Nɛ baa tii mɔ, nɛ baa taa mɔ sa Roma agyenjkpeɛpɔ nɛ bɔ bɔ Yerosalem mfɛŋ-ɔ. Amaa moŋ waa bɔyɛ kɔ daa. **18** Bamɔ a bise mɔ aseŋ lɔwɛ-ɔ, nɛ ba kpa a bɔ yɔwɛ mɔ, a lɛɛ feyɛ bɔ moŋ ɳu bɔyɛ kɔ nɛ mɔ a waa, nɛ a kaapo feyɛ bɔ mɔɔ mɔ-ɔ. Amaa Yudaa awuye moŋ sure feyɛ bɔ yɔwɛ mɔ a n narɛ. **19** Nkee kpa kɛmaa moŋ lɛɛ ɔ bɔ-rɔ nɛ mɔ ɛ gya sɛ, amɔ mɔ kɔtɔwɛ gywii bamɔ feyɛ bɔ yaa mɔ Roma owure dabɛ-ɔ ase, na ɔ ya nu mɔ aseŋ. Anɛŋ sɛ nɛ baa baa mɔ mfɛɛ. Moŋ ba mfɛɛ a m bɔ tɔwɛ kɛsɛŋ kɔ bɔ kye anɛ aye awuye nɛe. **20** Amosɛ nɛ ɳ yε ɳ ɳu mɔnɛ, na mɔ aa mɔnɛ a tɔwɛ kɛmɔ aseŋ. Kaseŋtiŋ si feraa, kɛtɔ sɛ nɛ baa da mɔ ɛkpee-ɔ e gye feyɛ mɔ a kɔɔrɛ Kristoo nɛ anɛ Isireelii awuye de mɔ tɛmaa feyɛ Wuribware i suŋ na ɔ bɔ mɔrɔwɛ anɛ-ɔ gyi nɛe.”

21 Nɛ baa bɛŋjaa mɔ feyɛ, “To, anɛ moŋ nya ewɔrɛ kɔ bɔ lɛɛ Yudeya sweɛrɛ sɛ bɔ lɛɛ fo kunu si, nɛ anɛ sɛsɛ kɔ mɔ moŋ lɛɛ mfɛŋ bɔ tɔwɛ fo kunu si aseŋ bɛɛɛ aseŋ bɔyɛ kɔ gywii anɛ. **22** Amaa anɛ ɛ kpa a anɛ ɳu fo mfɛɛrɛ, a lɛɛ feyɛ anɛ nyi feyɛ tɔŋ kɛmaa anɛ aseɛsɛ ɛ tɔwɛ aseŋ ba kye Yeesuu a ɛkpa mɔ nɛ fo gya sɛ-ɔ.”

23 Amosɛ-ɔ nɛ bamɔ aa Pɔɔl a sa kake. Kake amo a fo-ɔ, nɛ aseɛsɛ bwɛɛtɔ a ba mfɛŋ nɛ Pɔɔl bɔ-ɔ. Nɛ

ɔɔ kaapo bamə Wuribware a kuwure-o si aseŋ leę gyegyayę ya bo fo kanye. Nę ɔɔ karę abwareşen wore-ɔ-rɔ tɔŋ kɔ gywii bamə bo kaapo aneŋ nę Mosis mbraa ɔsapo-ɔ na Wuribware akyamee nę baa dęe kyena-ɔ a tɔwę Kristoo, ɔmorawepo nę ɔ ba-ɔ, aseŋ-ɔ. Nę ɔɔ kaapo bamə-rɔ, na bo nya nu kaase feyę Yeesuu amo dęe e gye Kristoo-o. ²⁴ ɔɔ taare kyurowi bamə bokə mfęerę, amaa bamə bokə mɔ moŋ kɔɔre aseŋ-ɔ gyi. ²⁵ Amaa saŋ nę baa brawę-rɔ ba yɔ, na bamə wore wore i gyiiri aseŋ nę baa nu-o ikii-o, nę Pɔɔl a tɔwę gywii bamə feyę, “Kasentin nę Wuribware a kufwiiję timaa-o a sa nę Wuribware kyaamee Isaya a tɔwę gywii moŋe adędaapo-ɔ. ²⁶ ɔ yε,

Yɔ ya tɔwę gywii aseše amo feyę,
 Moŋe ya nu mɔ aseŋ kpora-rɔ iluwi bwęetɔ gbaa,
 moŋe maa nu amo kaase.
 Moŋe bee moŋe e deere aseŋ-ɔ-rɔ
 na moŋ' fa amo mfęerę kpone,
 moŋe maa nu kaase.*

²⁷ Nę Isaya a kya se tɔwę feyę Wuribware yε amo-ɔ a waa aneŋ,

A leę feyę bamə aŋu-ro bo leŋ,
 nę baa tii bamə ęsębə,
 nę baa buŋ bamə akatə se.
 N gyę aneŋ, bamə akatə i buŋji a bo ńu atɔ,
 na bamə ęsębə mɔ tayę a bo nu aseŋ,
 na bo nu amo kaase, na bo nu bamə eyee,

* **28:26** Isaya 6.9 (LXX).

na ɳkee mo, Wuribware, nya taa bamo ɬbɔyɛ bo ke
bamɔ.* ”

²⁸ Né Pɔɔl a tɔwɛ bo gyɛ kɛɛ feyɛ, “Amose-ɔ, mo
e kpa a mɔn' ɲu feyɛ anɛŋ nē Yudaa awuye-o mɔn
nu-o si, Wuribware ye anɛ tɔwɛ aseŋ timaa bo lee
Yeesuu kuŋu si gywii ndɛ se awuye-o bo lee anɛŋ
nē o mɔrɔwɛ bamo-ɔ se. Mo e kɔɔre a n gyi feyɛ
amo kunu e waa bamo kɔne.”

[²⁹ Mò a sa sɛŋsa lɔwɛ-ɔ, nē Yudaa awuye-o a
brawɛ-rɔ, na bamo wɔrɛ wɔrɛ i gyiiri aseŋ nē baa
nu-o ikii, nē aa waa leŋ.]

³⁰ Né Pɔɔl a kpa kekyaj mfeŋ kyɛna-rɔ nsu ɳnyɔ,
na o ka kemo kokɔ. Né asesɛ bweɛtɔ naa mò ase ba
ka mò kanɔ mfeŋ, nē mò akatɔ a gyi bamo se. ³¹ Né
ɔɔ tɔwɛ abwareseŋ bo lee Wuribware a kuwure-o
si, na o kaapo anɛ nyanpɛ Yeesuu Kristoo aseŋ. Né
ɔɔ nya mò ɛyee tɔwɛ abwareseŋ anɛŋ nē o kpa-ɔ
gywii ɔkɛmaa, na kufu mɔn de mò, a lee feyɛ ɔkɔ
mɔn kuŋ mò feyɛ o ma tɔwɛ.

* ^{28:27} Isaya 6.10 (LXX).

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Dec 2021
24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745